

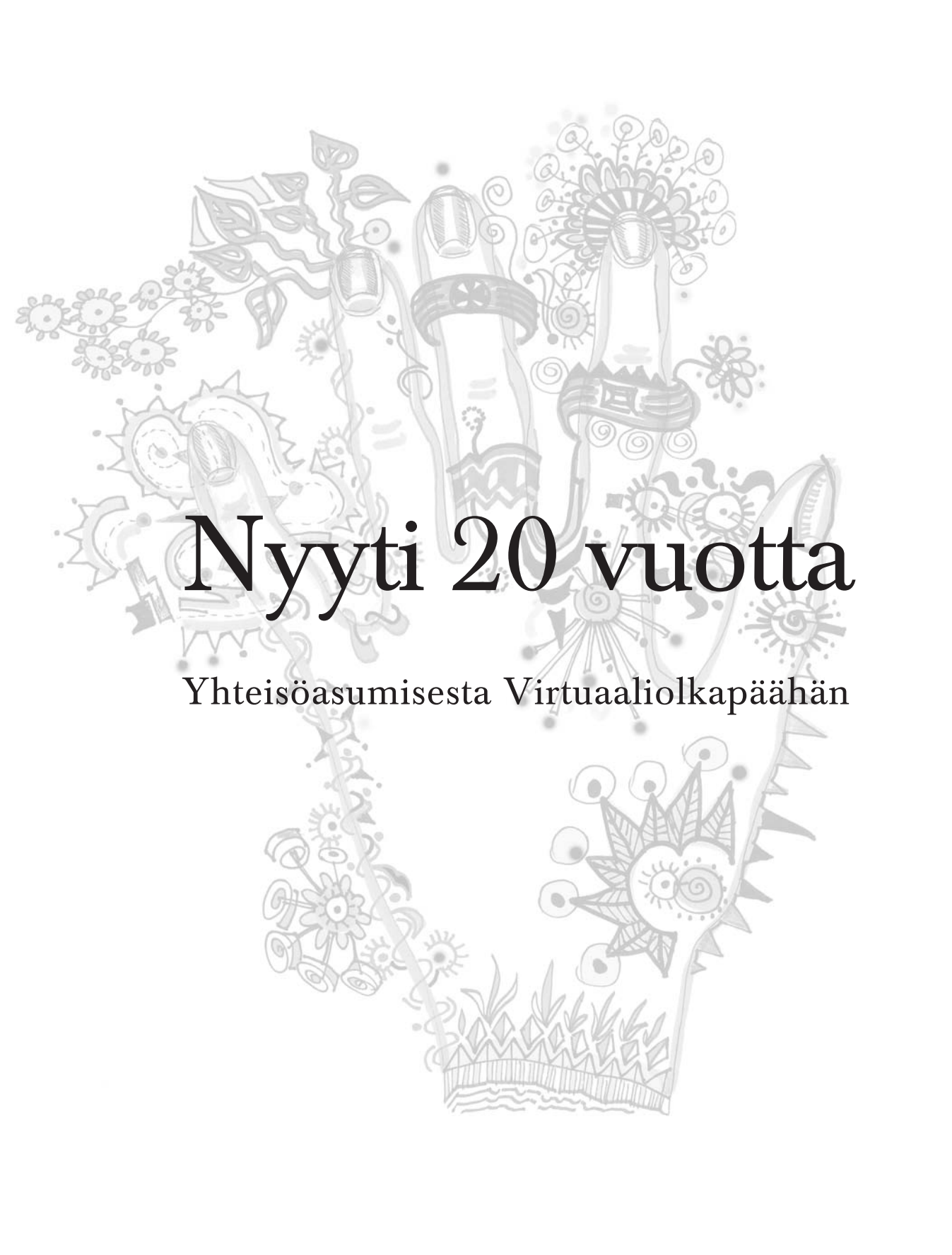
Nyyti 20 vuotta

Yhteisöasumisesta Virtuaaliolkapäähän

Antti Ilolakso

Nyyti ry - opiskelijoiden tukikeskus

Nyyti 20 vuotta

Yhteisöasumisesta Virtuaaliolkapähän

Nyyti 20 vuotta – Yhteisöasumisesta Virtuaaliolkapäähän
Antti Ilolakso

Kiitämme opetusministeriötä ja Raha-automaattiyhdistystä tuesta

© Nyyti ry, 2005
ISBN 951-98648-6-5

Ulkoasu Meridian X Oy
Kirjapaino Kyriiri

Kirjan kuvituksena on käytetty opiskelijoiden piirustuksia, jotka ovat syntyneet esim. puhelimessa puhuessa.

Sisällysluettelo

Esipuhe	5
Kirjoittajan saatesanat	6
Johdanto	7
1 Nyytin toimintaympäristö	9
1.1 Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta Suomessa	9
1.1.1 Käsitteet	9
1.1.2 Kehitys	10
1.1.3 Vapaaehtoistoiminnan suhde julkisiin palveluihin	13
1.2 Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoito	15
2 Nyytin synty ja kasvu	19
2.1 Yhteisöasumiskokeilusta se alkoi [1984–1991]	19
2.1.1 Yhdistyksen perustaminen	21
2.1.2 Ensiaskeleet	22
2.1.3 OMYK-projektin konkretisoituminen	23
2.1.4 OMYK-projektin läpivienti ja vaikutukset	24
2.2 Tukikeskus – kuinka kriisipisteestä tuli toiminnan keskipiste? [1988–]	27
2.2.1 Kriisikeskuksen perustaminen	29
2.2.2 Vapaaehtoistoiminnan määritelmistä	30
2.2.3 Toimintamuotoina päivystys ja ryhmätoiminta	32
2.2.4 Otaniemi-projekti ja Virtuaaliolkapään alku	34
2.2.5 YTHS:n suhtautuminen tukikeskukseen	36
2.2.6 Nyytin toimitilat	37
2.3 Projektien aika [1995–]	38
2.3.1 Eväitä elämään	39
2.3.2 Valoa verkkoon	41
2.3.3 Yhdessä yhteisöksi	45
2.3.4 Muut projektit	48
2.4 Valtakunnallistuva Nyyti [2002–]	52

3	Nyytin kumppanit	56
3.1	Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS)	56
3.2	Opiskelijajärjestöt	60
3.2.1	Nyytin jäsenjärjestöt	60
3.2.2	Muiden kaupunkien ylioppilaskunnat ja tukikeskushankkeet	61
3.3	Yliopistot, korkeakoulut, muut oppilaitokset	69
3.4	Järjestöt ja viranomaiset	70
3.5	Rahoittajat	72
4	Nyytin merkitys ja tulevaisuus	77
4.1	Merkitys	77
4.1.1	Asiakkaat	77
4.1.2	Nyytiläiset	79
4.1.3	Muu ympäristö	84
4.2	Tulevaisuus	85
4.2.1	Varhaisaikuisuus	85
4.2.2	Visio, valtakunnallistuminen ja haasteet tulevaisuudessa	86
	Lähteet ja kirjallisuus	92
	Arkistolähteet	92
	Haastattelut	92
	Nyytin painetut raportit, julkaisut, selvitykset	93
	Kirjallisuus	94
	Liite 1.	96
	Liite 2.	98
	Nyyti ry:n hallitukset ja työntekijät vuosina 1984–2004	98
	Nyyti ry:n työntekijät ja harjoittelijat	102

Esipuhe

Nomen est omen.

Nimi on enne, sanoivat jo muinaiset roomalaiset.

Tove Janssonin kirjoittama satu ”Kuka lohduttaisi Nyytiä” julkaistiin suomeksi 1961. Kirjassa yksinäinen Nyyti lähtee talostaan pelottavia öitä karkuun, kiertää, kiertää ja tapaa hahmoja mutta ei uskalla kääntää heille kasvojaan eikä varsinkaan avata keskustelua. Lopulta hän löytää pullopostin, jonka on lähettänyt vielä pelokkaampi ja arempi olento, Tuittu. Tarina kertoo pelon ja yksinäisyyden tunnustamisesta, sen läpielämisestä ja voittamisesta. Kun kaksi lohduttaa toisiaan, ei ole mitään pelättävää.

”Kuka lohduttaisi Nyytiä” tarinassa kirjoittaminen vuorovaikutuksen välineenä oli merkityksellinen. Tällä hetkellä yleisin yhteydenottotapa Nyytiin on viestin kirjoittaminen Virtuaaliolkapäälle. Moderni teknologia, Internet, on tehnyt sen pullopostia helpommaksi. Kirjoittaminen on yksi ongelmien selvittämiskeino. Sen avulla voi lievittää ahdistusta ja pahaa oloa sekä jäsentää omaa elämäntilannettaan. Kirjoittaminen on tärkeä ajattelevaan oppimisen väline.

Vuonna 2004 tuli kuluneeksi 20 vuotta Nyytin perustamisesta. Samana vuonna Nyytin tuottamia palveluja alettiin tarjota kaikille Suomen tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoille. Oman menneisyyden tunteminen ja kollektiivisen muistin vahvistaminen ovat tärkeitä Nyytin toiminnan ja palvelujen kehittämiseksi. Jäsentynyt käsitys menneisyydestä lisää organisaation toiminnassa tarvittavaa henkistä pääomaa. Nyytin kirjoitettu historia auttaa ymmärtämään järjestön menneisyyttä ja nykytilaa. Hyvä käsitys menneisyydestä ja tästä päivästä luovat tarvittavan pohjan tulevaisuuden rakentamiselle.

Lukuisia mielenkiintoisia vaiheita ja kokemuksia Nyytin 20 vuoden taipaleelta on nyt taltioitu yksiin kansiin. Erityinen kiitos tästä kuuluu Antti Ilolaksolle. Parhaimmat kiitokset myös kaikille niille, jotka ovat myötävaikuttaneet Nyytin toiminnan kehittymiseen ja tämän teoksen syntyyn. Uskon, että tästä kirjasta on paljon hyötyä ja iloa Nyytin toiminnassa oleville ja siitä kiinnostuneille.

Helsingissä lokakuussa 2005

Helena Partinen

toiminnanjohtaja

Kirjoittajan saatesanat

20-vuotishistoriikin kirjoittaminen on muistuttanut luontopolun raivaamista Nyytin muodostamaan metsään. Polusta on pyritty tekemään monipuolinen ja metsän kaikkia puolia kattavasti valottava, mutta metsään on silti saattanut jäädä kauniita lampia tai komeita siirtolohkareita, joiden ääreen polku ei yllä. Metsän kasvua läheltä ja pidempään seuranneilla saattaa olla erilaisia näkemyksiä siitä, millaisia puolia polun olisi metsästä esiteltävä. Toimikoon nyt kirjoitettu historiikki osaltaan keskustelun avaajana uusille Nyytiä koskeville tutkimuspoluille.

Lämmin kiitos historiikin valmistumisesta kuuluu kaikille haastatelluille, joilta saadut tiedot ja muistikuvat ratkaisevasti valottivat asiakirjoihin usein turhan yksipuolisesti kirjattuja kuvauksia Nyytin vaiheista. Nyytin toimiston väki ansaitsee puolestaan kiitoksen siitä kannustuksesta ja avusta, jota polun raivaaja aika-ajoin tarvitsi. Kirjoitusprosessi – tai kirjoitussavotta – on ollut samalla mitä parhain oppimiskokemus aloittelevalle historian tutkijalle.

Tämä polku Nyytin metsään on nyt raivattu ja valmis muiden kuljettavaksi. Antoisia lukuhetkiä.

*Nyytissä, Helsingin Rikhardinkadulla
toukokuussa 2005
Antti Ilolakso*

Johdanto

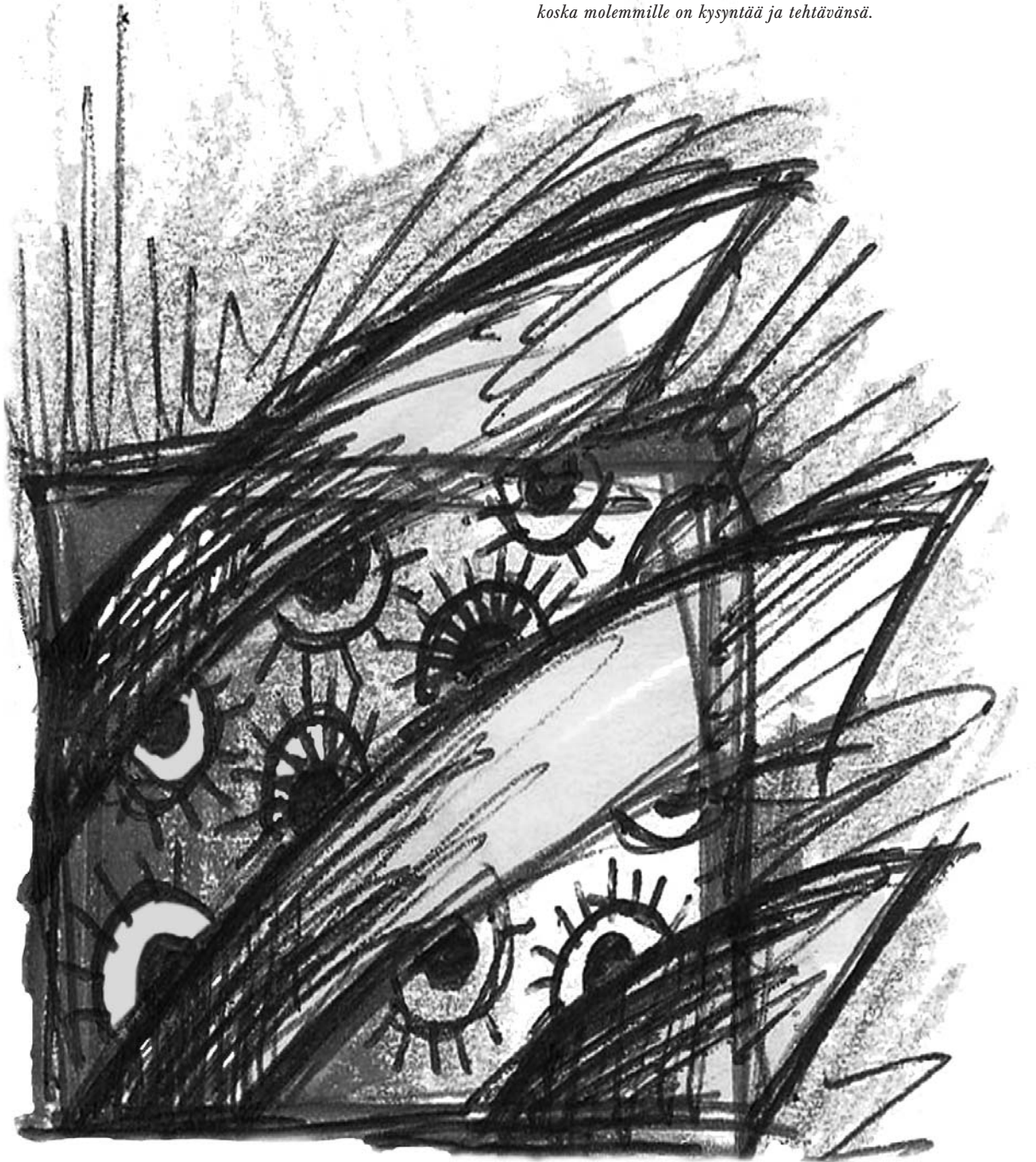
Opiskelu-aika on nuorelle monella tavalla merkittävä elämänvaihe. Opiskeluvuosille ajoittuvat sekä valmiuksien hankkiminen työelämää varten että kehitysvaihe, jota kutsutaan useimmiten myöhäisnuoruudeksi tai varhaisaikuisuudeksi. Nuoren yliopilaan eteen piirtyy mahdollisuuksien, valintojen ja vaatimusten kirjo, joka muokkaa nuoren elämää pitkälle tulevaisuuteen. Näyttää myös siltä, että nuoriin aikuisiin kohdistuva vaatimustaso kohoaa vuosikymmenestä toiseen.

Eläminen tällaisessa mahdollisuuksien, valintojen ja vaatimusten viidakossa aiheuttaa helposti stressiä, jonka balanssiin saaminen on haasteista selviämisen ja aikuistumisen ydinkysymyksiä. Opiskelun edellytyksiin kuuluu nykyisen tiedon mukaan paljon muutakin kuin asumisen, toimeentulon ja ravinnon turvaaminen. Onneksi opiskelijan ja opiskeluajan tukena on laaja fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvaverkko, mikäli omat voimat tuntuvat haasteiden edessä loppuvan. Oman perheen ja ystävien lisäksi turvaverkon tärkeimpiä osia ovat opiskelukavereiden ja laitosten henkilökunnan muodostamat opiskeluyhteisöt, edunvalvontaa ja järjestäytynyttä yhteistoimintaa edustavat opiskelijajärjestöt sekä opiskelijoille tarkoitettut terveydenhuoltopalvelut ja muut palvelut.

Vuonna 1984 perustettiin Helsingin yliopiston ylioppilaskunnassa (HYY) pienenpieni Nyyti ry kyseistä turvaverkkoa tiivistämään. Yksittäisen projektin hallinnoimiseksi perustetusta yhdistyksestä kehittyi sittemmin kaikkia Suomen tiede- ja taidekorkeakoulujen opiskelijoita palveleva dynaaminen ja tiukasti ajassa kiinni oleva sosiaali- ja terveysjärjestö. Seuraavilla sivuilla kuvataan Nyytin toimintaa kahden ensimmäisen vuosikymmenen ajalta perustamisesta aina vuoden 2005 alussa tapahtuneeseen valtakunnallistumiseen asti.

Ensimmäisessä luvussa käsitellään järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan sekä opiskelijaterveydenhuollon kehittymisen pitkää linjaa, jonka edustamaan jatkumoon myös Nyytin vaiheet osin liittyvät. Toisessa luvussa käydään läpi kronologisesti Nyytin synty ja asteittainen kasvu perustamisesta valtakunnallistumiseen. Kolmannessa luvussa esitellään ja arvioidaan Nyytin yhteistyötä tärkeimpien kumppaneiden kanssa. Neljännessä luvussa arvioidaan Nyytin merkitystä yksittäisille opiskelijoille ja Nyytin piirissä toimineille sekä luodaan katsaus Nyytin tulevaisuuteen ja valtakunnallistumiseen.

*Ammattihenkilökunnan ja vapaaehtoisten
voimakas vastakkainasettelu on tarpeetonta,
koska molemmille on kysyntää ja tehtävää.*

1 Nyytin toimintaympäristö

1.1 Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta Suomessa

Nyytin synty ja toiminta ilmentävät ainakin kahta ympäröivässä maailmassa vaikuttanutta kehityskulkua. Nyytin kaltaisen vapaaehtoistoimintaa harjoittavan järjestön perustaminen edustaa toisaalta järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan kehittymistä Suomessa, toisaalta korkeakouluopiskelijoiden¹ terveydenhuollossa ja erityisesti mielen-terveystyössä tapahtuneita muutoksia.

1.1.1 *Käsitteet*

Järjestöjä tutkineen Raimo Lintosen mukaan yhdistys- tai järjestötoiminta voidaan yleisellä tasolla määritellä vapaaehtoiseksi, yksityisoikeudelliselta pohjalta lähteväksi ja verrattain pysyväksi organisoitumiseksi, jonka tavoitteet eivät ole ensi sijassa taloudellista voittoa tavoittelevia. Yhdistyksen toimintaa varten pyritään usein saamaan tukea yksityisten tai julkisten yhteisöjen piiristä.²

Järjestötoimintaan yhdistetään useita erilaisia käsitteitä, kuten edunvalvonta, vapaaehtoisuus, hyväntekeväisyys, epävirallisuus, aatteellisuus, sitoutumattomuus jne. Yhteiskunnallisessa ja akateemisessa keskustelussa tunnetaan myös vakiintunut mutta monimerkityksellinen käsite kolmas sektori, jonka muodostavat kansalaisjärjestöt. Määritelmät vaihtelevat yleensä määrittelijän edustaman koulutusalan ja tiedetradition mukaan. Kolmanteen sektoriin usein liitettävä kansalaisyhteiskunnan käsite tulkitaan esimerkiksi sosiaalitieteissä paljon laueammin kuin juridiikassa.³

Karkeimmillaan yksityinen sektori ymmärretään ensimmäiseksi, julkinen toiseksi ja kansalaisjärjestöt tai kansalaisyhteiskunta kolmanneksi sektoriksi. Ensimmäiseen sektoriin viitataan toisinaan myös käsitteellä markkinat. Sektorijaon jäsensyluvut määräytyvät historiallisesti yhteiskunnan jakautumisesta yksityiseen ja julkiseen lohkoon. Toisen eli julkisen sektorin on katsottu saaneen alkunsa siitä, kun valtio alkoi hoitaa yhteisiä asioita (res publica). Kolmannella sektorilla on tarkoitettu kaikkia yksityisen ja julkisen, markkinoiden ja valtion välisellä vyöhykkeellä toi-

1 Erotuksena ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä 1990-luvulla laajentuneeseen korkeakouluopiskelijan käsitteeseen korkeakouluopiskelijoilla tarkoitetaan tässä ylioppilaskuntiin ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) palveluiden piiriin kuuluvia tiede- tai taidekorkeakoulun opiskelijoita.

2 Lintonen (1989), 24.

3 Helander (1998), 36.

mivia organisaatioita. Kolmas sektori on määritelty myös ensimmäisen ja toisen sektorin tuottamana ylijäämänä, joka on syntynyt kompensoimaan markkinoiden ja valtion epäonnistumisia. Muita kolmanteen sektoriin liitettyjä määritelmiä ovat vapaaehtoisuus, ei-valtiollisuus, ei-julkisuus tai voittoa tavoittelemattomuus.⁴

1.1.2 *Kehitys*

Järjestötoiminnan alkuvaiheet Suomessa

Suomea on kutsuttu tuhansien järvien maan lisäksi myös tuhansien järjestöjen maaksi. Itsenäistymisestä 1990-luvun taitteeseen Suomessa rekisteröitiin noin 130 000 yhdistystä, joista terveys ja sosiaalialan yhdistyksiä on ollut noin 7 200.⁵ Suomalaisen järjestötoiminnan varhaisimmat juuret ulottuvatkin aina Ruotsin valan ajalle saakka. Yhdistystoiminnan kaltaista aktiivisuutta esiintyi 1700-luvun lopulta alkaen mm. musiikki- ja lukupiireinä. 1800-luvulla perustettiin yksittäisiä yhdistyksiä harjoittamaan kansanvalistusta, hyväntekeväisyyttä ja raittiustyötä. Yhdistystoiminnan tai yhteisöllisen toiminnan perusta syntyi maaseudun yhteistoiminnallisissa työtavoissa, uskonnollisissa herätysliikkeissä ja kaupunkien ammattikuntalaitoksissa.

Siinä missä varhaisin yhteisöllisyyteen pohjaava sosiaalinen apu juonsi juurensa 1800-luvun Suomessa armeliaisuudesta ja patriarkalisesta perinteestä, ilmensivät 1800-luvun jälkipuolella syntyneet yksityiset hyväntekeväisyisyhdistykset individualismia eli yksilöllisyyttä, joka oli yksi kansalaisyhteiskunnan peruseräkkeistä. Ihmiset eivät tuolloin enää olleet säätyynsä tai ammattikuntaansa sidottuja, vaan vapaita kansalaisia, jotka saattoivat perustaa yhdistyksiä sekä liittyä niihin että erota niistä. Kansalaisyhteiskunnan myötä hyväntekeväisyystoiminnan piirteiksi vakiintuivat yksilöllisyyden lisäksi vapaaehtoisuus, riippumattomuus ja yksityisyys.⁶

1900-luvun vaihteessa yksityinen hyväntekeväisyys alkoi muuttaa muotoaan. Se muuttui harrastamisesta ammatillisemmaksi, ja itse hyväntekeväisyys-sanaa alettiin vierastaa. Harjoitettua toimintaa kutsuttiin yhä useammin vapaaksi huoltotyöksi. Epävirallisen turvan muodoksi syntynyt vapaa huoltotyö kohdistui *ennaltaehkäisevästi* lapsiin, perheisiin ja vammaisiin, minne kehittymässä ollut julkinen terveydenhuolto ei ulottunut. Toiminnassa korostui kasvatuksen ja koulutuksen lisäksi

4 Helander (1998), 22–26.

5 Siisiäinen (1991), 121–122.

6 Jaakkola (1991), 21–23.

kuntoutuksen merkitys.⁷ Tällaisessa tilanteessa perustettiin vuonna 1897 mm. maamme pitkäikäisin mielenterveysjärjestö *Turvayhdistys mielenvikaisia varten ry*, jonka tavoitteena oli mielensairaisiin kohdistuvien ennakkoluulojen hälventäminen ja sairaalasta tulevien potilaiden yhteiskuntaan sijoittumisesta huolehtiminen. Perinteikäs yhdistys on nykyisin Suomen Mielenterveysseura (SMS).⁸

Heikki Lintosen mukaan järjestötoiminnan kehittyminen tapahtui 1900-luvun Suomessa asteittain ja erilaisten murroksien innoittamana. Keskeisimpiä murroskohtia olivat itsenäistymisen aika ja toinen maailmansota.⁹ Näiden murroksien läheisyyteen sijoittuu myös kaksi sekä itse opiskelijoiden että opiskelijoiden terveydenhuollon järjestäytymisen kannalta merkittävää tapahtumaa: Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL) perustaminen vuonna 1921 ja SYL:n aloitteesta tapahtunut Ylioppilaiden terveydenhuoltotoimiston perustaminen vuonna 1946. Jälkimmäinen oli tärkeä askel opiskelijoiden terveydenhuollon kehittämisessä 1930-luvun ylioppilaiden keuhkotarkistuksista kohti nykyistä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiötä (YTHS).¹⁰

1900-luku – hyvinvointivaltion ja terveysjärjestöjen vuosisata

1900-luvun aikana sekä kolmannen sektorin toiminta että sosiaaliturva ovat olleet muutosten kourissa. Suomalaisen sosiaali- ja terveystalouden historiassa on perinteisesti korostettu virallisen ja valtiojohtoisen järjestelmän merkitystä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittymisen pitkä linja on tällöin vedetty seurakuntien vaivastyöstä kunnallisen köyhäinhoidon syntymiseen ja edelleen sosiaalivaltion syntyyn ja laajenemiseen. Toisen maailmansodan jälkeinen ja hyvinvointivaltion kehittymistä painottanut tutkimustraditio korosti virallista ja valtiojohtoista järjestelmää. Kyseisen tradition toimesta ns. epävirallinen apu ja järjestötoiminnan merkitys usein unohdettiin.¹¹

Toisen maailmansodan aikainen vapaa huoltotyö piti vapaaehtoistoiminnan näkyvästi esillä ja osoitti sen tarpeellisuuden. Sotien jälkeinen sosiaaliturvajärjestelmän voimakas laajentuminen muutti vapaaehtoistoimintaa. Vapaaehtoistoiminnan ei ole enää tarvinnut keskittyä aineellisen puutteen ehkäisyyn, vaan se on saattanut paneutua sellaisten palveluiden tuottamiseen, joita julkinen sektori ei ole tarjonnut tai joiden tarjonta on ollut vähäistä.¹²

⁷ Jaakkola (1991), 21–23.

⁸ Lahti, Vuoripalo (1989), 42.

⁹ Lintonen (1989), 26, 28.

¹⁰ Pylkkänen (1999), 8. Opiskelijoiden terveydenhuollon kehittämisestä tarkemmin luvussa 1.2.

¹¹ Jaakkola (1991), 8.

¹² Jaakkola (1991), 8, 26–27.

Jaakkola toteaa, että sotien jälkeinen hyvinvointivaltion kehittyminen on vain yksi vaihe historiassa, johon epävirallinen sosiaaliturva on sopeutunut. Valtiollinen sosiaaliturva muokkautui muuttuvan teollisen yhteiskunnan haasteisiin. Se on osoittautunut varsin kestäväksi järjestelmäksi ja on kyennyt tarjoamaan varman ja tasavertaisen perusturvan kansalaisille. Valtiojohtoisen hyvinvointivaltion vakiintumisen kääntöpuolena on pidetty niin korkeaa verotusta, sosiaalibyrokratiaa kuin lisääntyntä holhoamismentaliteettia. Hyvinvointivaltioon kohdistetun kritiikin seurauksena katseet ovat jälleen kohdistuneet kolmannen sektorin ja järjestöjen suuntaan, joiden toiminnassa holhoamismentaliteetti on saanut tehdä tilaa yksilöllisyydelle ja byrokratia tehokkuudelle.¹³

1960–1970-lukujen murros järjestötoiminnassa – yhdentymisen vai autonomia?

1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa järjestötoiminta oli Suomessa murroksessa. Erityisesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen ongelmana nähtiin järjestöjen moninaisuus, toiminnan päällekkäisyys ja heikko yhteistyö. Samat teemat puhuttivat hyväntekeväisyysjärjestöissä jo vuosisadan vaihteessa, mutta 1960–1970-luvuilla ne palasivat keskusteluun kaikessa järjestötoiminnassa. 1960-luvun loppupuolelta alkanut vuosikymmen oli suomalaisessa yhteiskunnassa yhdentymis- ja keskittämisajattelun kulta-aikaa, mikä näkyi mm. keskus- ja kattojärjestöjen perustamisena. Järjestötoimintaa koskevissa tutkimuksissa 1960–1970-lukujen tärkeimpänä muutoksena pidetäänkin puolue- ja ammattiyhdistysjärjestöjen kasvua. Koska yhdistystoiminta politisoitui ja edunvalvontarooli korostui, jokaista organisoitumista seurasi vastaorganisointumisen, mikä lisäsi järjestöjen määrää Suomessa.¹⁴

Kysymys järjestöjen yhteistyöstä kiteytyi kahteen vastakkaiseen näkökulmaan. Ensimmäisen, pieniä yksiköitä korostavan näkökulman mukaan yhdistysten ja järjestöjen pienuus, päällekkäisyys ja itsenäisyys juontuvat ihmisille tyypillisestä moninaisuudesta, mikä kuvastaa samalla vaihtoehtojen moninaisuutta. Tämän näkökulman mukaan suuret organisaatiot passivoivat yksilöitä ja uhkaavat organisaation tehokkuutta, koska energia kuluu liiaksi organisaation jäsenistön kontrollointiin. Vastakkaisen, suurempia yksiköitä korostavan näkökulman mukaan pienet ja autonomiset yksiköt ovat tehottomia ja hukkaavat vähäiset resurssinsa kilpailuun ja päällekkäiseen toimintaan, kun taas suuret yksiköt voivat tehokkaammin ja kattavammin organisoida kansalaisia toimintaan.¹⁵

¹³ Jaakkola (1991), 26–27.

¹⁴ Lintonen (1989), 30–32.

¹⁵ Lintonen (1989), 31.

Muita 1970-luvun taitteeseen sijoittuneita ja myöhempään järjestötoimintaan vaikuttaneita muutoksia oli suunnittelun ja järjestöjen edunvalvontaroolin lisääntyminen. Suomen Punainen Risti (SPR) oli tällaisen järjestötoiminnan kehittämisen pioneeri. Se koulutti jo 1960-luvun alkupuolella henkilöstöään ja suunnitteli ja kehitti toimintaansa ulkopuolisten avustamana. Laajemmin suunnittelu järjestöissä yleistyi vasta 1970-luvun alkupuolella. Lintosen mukaan suunnittelun yleistyminen oli seurausta aikakaudelle tyypillisestä teknis-taloudellisen modernismin leviämisestä suomalaisessa järjestökentässä. Lisääntynyt suunnittelu osoitti sosiaali- ja terveysjärjestöjen suurimmiksi ongelmiksi toimijoiden vaihtumisen, pitkäjänteisyyden puuttumisen ja suunnitelmien käyttöönoton vaikeudet.¹⁶

Myös edunvalvontarooli korostui järjestötoiminnassa 1960–1970-luvuilla. Edunvalvonnan korostuminen johti sekä uusien järjestöjen syntymiseen että vanhojen järjestöjen toiminnan uudelleen suuntautumiseen. Tuolloin perustettiin mm. useita tauti-, potilas- ja eläkeläisjärjestöjä. Edunvalvontaroolin korostuminen oli seurausta toisaalta sosiaali- ja terveyspolitiikan kehittämiseen kohdistuneista paineista, toisaalta vanhojen järjestöjen pyrkimyksistä ajaa omia etujaan. 1960-luvun loppua kohden monissa järjestöissä haluttiin myös ottaa etäisyyttä aiempaan harrastusmaiseen toimintaan.

1960–1970-lukujen murrosta edeltäneen järjestötoiminnan epäpoliittisuus, viihteellisyys ja sisäänpäin kääntyneisyys otettiin kritiikin kohteeksi erityisesti poliittisissa puolueissa ja järjestöissä. Edunvalvonnan ja poliittisuuden korostuminen ei kuitenkaan lopettanut perinteistä järjestötoimintaa, joka on 1970-luvulta alkaen sekä elpynyt että laajentunut.¹⁷

1.1.3 *Vapaaehtoistoiminnan suhde julkisiin palveluihin*

Valtiojohtoiseen hyvinvointivaltioon kohdistettu kritiikki lisääntyi, kun 1980-luvulle tultaessa huomattiin, ettei eteen tulevista ongelmista selvitä pelkästään palveluja lisäämällä. Tämä johti sekä julkisten palvelujen kriittiseen tarkasteluun että uusien mahdollisten ratkaisujen hakemiseen. Ratkaisuja etsittäessä katseet kääntyivät jälleen vapaaehtoistoimintaan ja järjestöihin. 1980-luvun alussa sekä valtio että järjestöt alkoivat korostaa vapaaehtoistoiminnan julkisia palveluja tukevaa ja täydentävää roolia.¹⁸ Järjestötoiminta jatkoikin 1980-luvulla kasvuaan erityisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöissä sekä kulttuuri- ja harrastejärjestöissä.¹⁹

¹⁶ Lintonen (1989), 35–37.

¹⁷ Lintonen (1989), 35–37.

¹⁸ Hakkarainen (1991), 130–132.

¹⁹ Heikkala (2001), 58–59.

Tällaisella korostuksella oli vaikutuksensa järjestöjen toimintaan. Osa järjestöistä ryhtyi käyttämään vapaaehtoistyöstä vapaaehtoistoiminta-käsitettä korostaakseen vapaaehtoistoiminnan ja palkkatyön välistä eroa. Muutamat järjestöt puolestaan halusivat säilyttää vapaaehtoistyö-käsitteen toimintansa vaativuutta kuvaamaan. Yhtä mieltä järjestöt olivat siitä, ettei vapaaehtoistyöllä tai -toiminnalla voida korvata julkisia sosiaali- ja terveyspalveluja. Järjestöt ovat nähneet roolinaan myös julkisten palveluiden kehittämisen ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämisen.²⁰

Yhteistyö järjestöjen vapaaehtoisten ja virallisen palveluntarjoajan ammattihenkilökunnan välillä ei aina ole sujunut ongelmitta. Kysymykset amatööriydestä, luotettavuudesta ja ”paremmuudesta” ovat olleet yleisiä ennen kaikkea sosiaali- ja terveyssektorilla. Palkansaajajärjestöt ovat huolissaan siitä, vähentääkö nykyinen ja tulevaisuudessa mahdollisesti lisääntyvä vapaaehtoistoiminta palkatun ammattihenkilökunnan tarvetta vai ei.²¹ Ammattihenkilökunnan ja vapaaehtoisten voimakas vastakkainasettelu on tarpeetonta, koska molemmille on kysyntää ja tehtäväänsä. Yhteistyön lisääntymisen ja asiakaslähtöisten näkökulmien korostuminen ovat ajan myötä lieventäneet tällaista vastakkainasettelua.

Järjestötoiminta aikakauden peilinä

Suomalaista järjestötoimintaa ovat kuvastaneet toisaalta jatkuvuus ja toisaalta kullekin aikakaudelle tyypilliset murrokset. Etenkin useimmissa pienissä ja ei-institutionalisoituneissa järjestöissä oma toiminta kyseenalaistetaan aika-ajoin joko omien toimijoiden tai järjestön ulkopuolelta tulevien käsitysten pohjalta. Siksi järjestön on perusteltava säännöllisesti tehtävänsä itselleen ja ulkopuolisille. Järjestön ulkopuolelta tulevat käsitykset ovat usein ajankohtaiseksi ja tärkeäksi koettuja arvoja sekä ihmisten ajattelua muokkaavia asenteita. Arvoissa ja asenteissa tapahtuneet muutokset selittävät osaltaan järjestötoimintaan suhtautumista eli sitä, millainen kansalaisaktiivisuus koetaan milloinkin tärkeäksi. Suomessa moninaisena säilynyt järjestökenttä ja järjestöjen välinen kilpailu- ja tarkkailuasetelma ovat omalta osaltaan edesauttaneet uusien ajatusten leviämistä eri aloja edustavien järjestöjen keskuudessa.

Viimeistään 1970-luvulta alkaen järjestökenttä on jakautunut janalle, jonka toisessa päässä on joukko suuria ja institutionalisoituneita järjestöjä ja toisessa päässä lukuisa joukko pienen pieniä seuroja ja yhdistyksiä. Suurimmilla järjestöillä on ison organisaation ja lukuisten työntekijöiden lisäksi omaa varallisuutta ja varain-

20 Hakkarainen (1991), 130–132.

21 Helander (1998), 130.

hankintaa, kun taas pienimpien järjestöjen toiminta perustuu täysin jäsenten harrastuneisuuteen ja panostuksiin. Sosiaali- ja terveysalalla toimivat järjestöt sijoittuvat useimmiten näiden välille lähelle virallisia palveluntarjoajia. Jotta sosiaali- ja terveysalalla toimivat järjestöt kykenisivät täyttämään niihin valtiovallan taholta kohdistetut odotukset, tukee Raha-automaattiyhdistys (RAY) vuosittain yli 1000 sosiaali- ja terveysalan järjestön toimintaa erilaisin yleis-, investointi- ja projektiavustuksin. RAY:n ja opetusministeriön vuosittain veikkausvaroista järjestötoimintaan kohdentamat avustukset ilmentävät uskoa ja luottamusta, jota järjestötoimintaa kohtaan yhteiskunnassa kulloinkin tunnetaan.²²

1.2 Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhoito

Tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollosta Suomessa vastaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS). Ylioppilaiden terveydenhuollon kehitys käynnistyi vuonna 1932 alkaneista ylioppilaiden keuhkotarkastuksista. Vuonna 1938 kehitys jatkui ylioppilaiden sairaskassan ja SYL:n asettaman Ylioppilaiden terveydenhoitokomitean perustamisella. Sota keskeytti komitean ehdotusten toimeenpanon, ja vuonna 1945 asetettiin uusi komitea toteuttamaan edellisen komitean suunnitelmia. Työn tuloksena perustettiin vuonna 1946 Helsinkiin Ylioppilaiden terveydenhuoltotoimisto. Vuonna 1947 astui voimaan laki ylioppilaiden pakollisista lääkärintarkastuksista, mistä lähtien ylioppilaiden tuli suorittaa YTHS:lle luku-kausittain pakollinen terveydenhoitomaksu. Näiden vaiheiden tuloksena vuonna 1954 perustettiin kaikkien korkeakouluopiskelijoiden tuntema ja yhä toimiva YTHS.

YTHS:n mielenterveyspalvelujen aika koitti reilu vuosikymmen myöhemmin. 1950-luvulla ei vielä tunnettu psykiatrian erikoisalaa, vaan neurologia ja psykiatria kuuluivat molemmat samaan biologispohjaiseen hermo- ja mielitautien erikoisalaan. Vuonna 1965 aloitettiin Yrjö Alasen johtaman työryhmän toimesta tutkimus, jolla kartoitettiin opiskelijoiden mielenterveyden häiriöiden yleisyyttä. Tulokset hätkähdyttivät monia, sillä niiden mukaan jopa 23 % korkeakouluopiskelijoista kärsi mielenterveydellisistä ongelmista.²³

Alasen työryhmän tutkimustulokset aiheuttivat toimenpiteitä myös opiskelijoiden suunnalla. Jo samana vuonna Alasen työryhmän asettamisen kanssa oli Helsin-

²² Vuonna 2004 Opetusministeriö jakoi veikkausvaroja taiteen, tieteiden, liikunnan ja nuorisotyön tukemiseen kaikkiaan 376,8 miljoonaa euroa. Veikkausvarojen turvin toimii iso joukko mm. kulttuuri-, urheilu- ja nuorisotyötä tekeviä kansalaisjärjestöjä.

²³ Niemi (1992), 167–168.

gin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) perustanut ylioppilaspsykologin²⁴ viran, jonka toimenkuvana oli *ennalta ehkäisevä mielenterveystyö* Helsingin yliopiston opiskelijoiden keskuudessa. Samaan aikaan psykologeja palkattiin vastaaviin tehtäviin myös Turun ja Jyväskylän yliopistojen ylioppilaskunnissa. Alasen työryhmän tulosten tul-
tua julki SYL alkoi voimakkaasti ajaa ennalta ehkäisevää mielenterveystyötä yhdeksi YTHS:n vastualueeksi.²⁵

Seuraava askel opiskelijoiden mielenterveystyössä otettiin vuonna 1968, jolloin Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL) liittokokous hyväksyi pöytäkirjan, jossa todettiin opiskelijoiden mielenterveysongelmien suuri määrä ja jossa SYL:n hallitus veloitettiin ryhtymään toimenpiteisiin ongelmien vähentämiseksi. Saman pöytäkirjan pohjalta YTHS:ssä perustettiin työryhmä pohtimaan ennaltaehkäisevän mielenterveystyön tavoitteita, toimintamalleja ja organisoimista. Kyseinen työryhmä katsoi ennaltaehkäisevän mielenterveystyön kuuluvan YTHS:n toimialaan, minkä jälkeen viiden suurimman korkeakoulupaikkakunnan terveysasemille perustettiin neuvontatyöntekijöiden toimet samaan aikaan vastaperustetun YTHS:n mielenterveyslinjan kanssa. Tämä tarkoitti aiemmin perustettujen mutta ylioppilaskuntien palkkalistoilla olleiden neuvontapsykologien palkanmaksun siirtymistä ylioppilaskunnilta YTHS:lle, vaikka toimitilat useimmissa tapauksissa sijaitsivat edelleen ylioppilaskuntien tiloissa.²⁶ Fyysisen läheisyyden vuoksi ensimmäiset neuvontatyöntekijät olivat usein ajatuksiltaan lähempänä opiskelijoita kuin YTHS:n mielenterveyslinjaa.²⁷

Ennalta ehkäisevän mielenterveystyön katsottiin perustamisvaiheessa sisältävän opiskelijoiden vastaanottoa eli neuvontaa, valistustyötä ja muuta tarkemmin erittelemätöntä ehkäisevää työtä.²⁸ Ennalta ehkäisevän mielenterveystyön vastustajat esittivät huomioita, joiden mukaan ehkäisevältä mielenterveystyöltä puuttuu epidemiologinen näyttö, ja että koko käsite oli vain mielenterveystyön kaapuun verhottua poliittista toimintaa. Muutaman vuoden toimittuaan neuvontatyöntekijät muuttivat kaikkialla samoihin tiloihin YTHS:n muiden palveluiden kanssa ja nime ke muutettiin neuvontapsykologiksi. Samaan aikaan alkoi myös neuvontasektorin ja YTHS:n psykoterapiasektorin yhteen nivoutuminen.²⁹

Salli Saaren mukaan ehkäisevää mielenterveystyötä kohtaan tunnettiin YTHS:ssä alkuvaiheessa suurta innostusta. Tällaisesta työstä saatujen kokemusten ja tietämyksen myötä ehkäisevä mielenterveystyö ajautui YTHS:n mielenterveys-

24 Virkaa hoitamaan valittiin Salli Saari, joka on valinnastaan asti vaikuttanut aktiivisesti opiskelijoiden mielen terveydestä käytyyn keskusteluun niin YTHS:ssä kuin Nyyti:ssä.

25 Saari (1999), 61–62.

26 Saari (1999), 61–62.

27 Saari (1999), 69.

28 Saari (1999), 63–66.

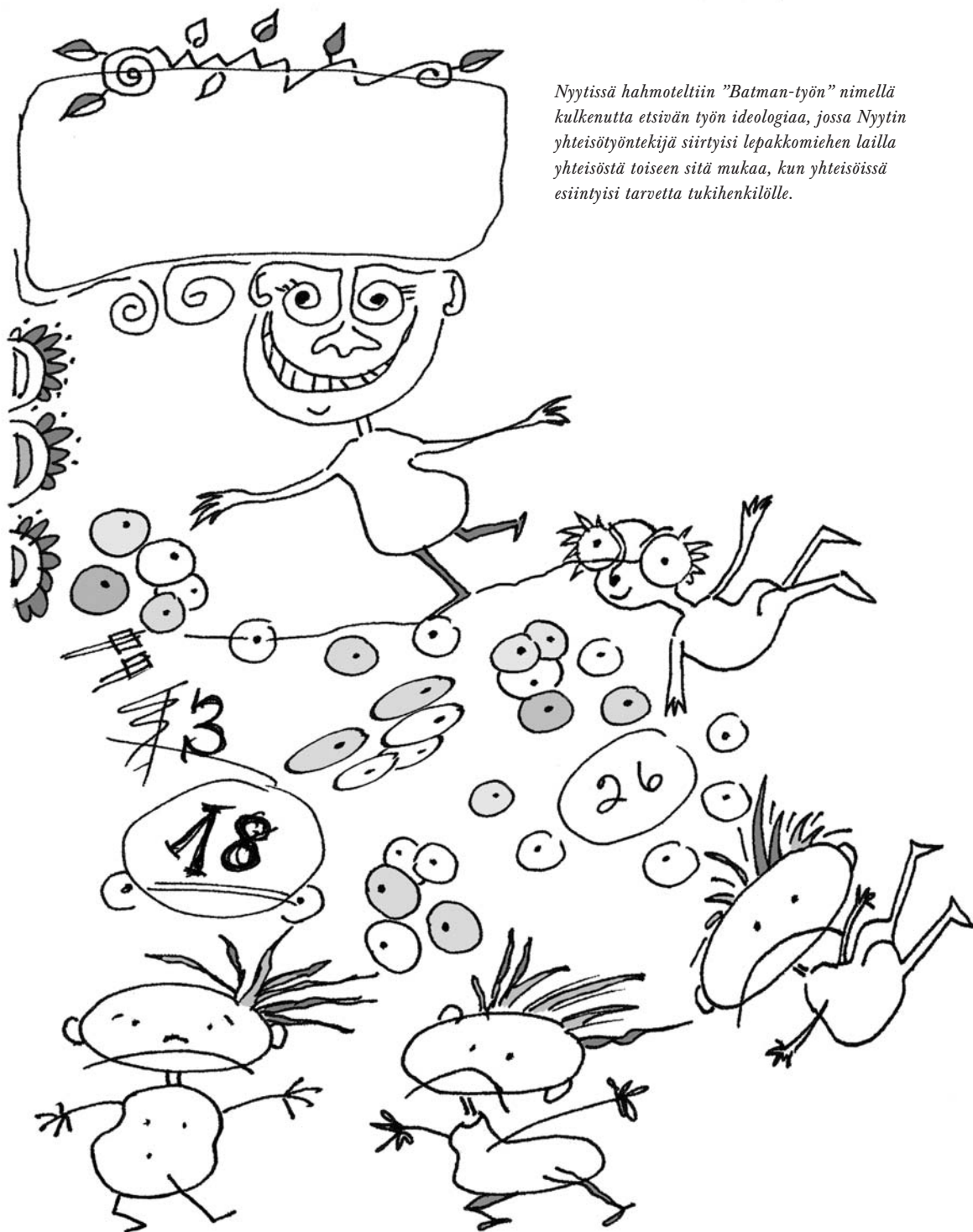
29 Ibid.

linjalla kuitenkin pikkuhiljaa sekä ideologiseen että teoreettiseen kriisiin. YTHS:n johdon suunnalla innostuksen lasku näkyi selvimmin ehkäisevään mielenterveys-työhön kohdennettujen resurssien pientymisenä. Työntekijöiden kohdalla kriisi näkyi yhä useampien YTHS:n neuvontapsykologien suuntautumisena psykoterapiaan. Samalla koko neuvontasektorin painoarvo pienenyi YTHS:n mielenterveyssektorin yleiseen ja terapioiden hallitsemaan linjaan verrattuna.³⁰

Tässä tilanteessa pieni, mutta innokas joukko neuvontapsykologeja ryhtyi selvittämään mahdollisuuksia syventää ehkäisevän mielenterveystyön tieteellisyttä tutkimuksen keinoin. Näiden neuvontapsykologien kanssa samaan pöytään päätyivät opiskelijoiden mielenterveyskysymyksistä kiinnostuneet opiskelijat Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan asettamassa projektissa, jonka tarkoituksena oli pohtia uusia tapoja tukea opiskelijoiden parissa tehtävää mielenterveystyötä. Näissä merkeissä syntyi ajatus opiskelijoiden yhteisöasumiskokeilusta ja myöhemmin Nyyti ry:n perustamisesta.

30 Salli Saaren haastattelu 31.5.2004.

Nyytissä hahmoteltiin "Batman-työn" nimellä kulkenutta etsivän työn ideologiaa, jossa Nyytin yhteisötyöntekijä siirtyisi lepakkomiehen lailla yhteisöstä toiseen sitä mukaa, kun yhteisöissä esiintyisi tarvetta tukihenkilölle.

2 Nyytin synty ja kasvu

2.1 Yhteisöasumiskokeilusta se alkoi [1984–1991]

Opiskeluaika on mielenterveyden kannalta kriittistä aikaa. Suurimmalla osalla opiskeluaika sijoittuu varhaisaikuisuuteen, johon liittyy useita häiriöille altistavia tekijöitä, kuten asuinpaikan muutos, kodista irtautuminen, parisuhteen muutokset tai vaikea taloudellinen tilanne. Uravalintojen tekeminen ja oman identiteetin löytäminen kohtaavat jokaista nuorta aikuista vuosikymmenestä toiseen.³¹

1980-luvun alkupuolella meneillään ollut tutkinnonuudistus sekä voimakas yksilöä ja yksityisyyttä korostavien arvojen esiinmarssi johtivat tilanteeseen, jossa uudessa elämäntilanteessa oleville opiskelijoille yksityisyys alkoi yhä useammin merkitä yksinäisyyttä.³² Yksilön korostumisella oli kuitenkin myös positiivisia vaikutuksia. Oli syntynyt ns. vaihtoehtoisen sosiaalipolitiikan liike, joka kritisoi erityisesti sosiaalipalvelujen tapaa määritellä asiakas yksilön omien vaikuttamismahdollisuuksien kustannuksella. Vaihtoehtoinen sosiaalipolitiikka löysi sittemmin aatteellisen kotinsa nuoresta Vihreästä liikkeestä, erityisesti sen yhteiskunnallisesta siivestä.³³

Opiskelijoiden mielenterveys- ja yhteisöasumiskokeilu (OMYK) -projekti sai alkunsa Helsingin yliopiston ylioppilaskunnassa joulun alla vuonna 1983. Mielenterveyspuolella työskennellyt ja vihreiden edustajana ylioppilaskunnan hallitukseen nousut Aku Kopakkala toi budjetin valmistelun yhteydessä idean vaihtoehtoista mielenterveystyön malleista. Tammikuussa 1984 HYY asetti projektityöryhmän pohtimaan uusia tapoja tukea erityisesti opiskelijoiden parissa tehtävää mielenterveystyötä. *OMYK*-projektin nimi oli aluksi *Opiskelijoiden yhteisöhoidollinen kokeilu* ja sen tavoitteena oli malli, jossa avuntarvitsijan ja auttajien välinen suhde olisi avoimempi ja tasa-arvoisempi kuin YTHS:n mielenterveyspalveluissa, jotka oli arvioitu laadukkaiksi mutta toisinaan yksipuolisiksi.³⁴

Projektiryhmän ja projektisihteeriksi palkatun Erkki Kuivasniemen tavoitteena oli selvittää uusia vaihtoehtoja opiskelijoiden parissa tehtävälle mielenterveystyölle. Vallitsevan tilanteen kartoittaminen ja tavoitteiden hahmottaminen veivät aikansa. Syksyllä 1984 projektiryhmä valmisteli aiheesta muistion, jonka laadinnas-

31 OMYK-projektin toimintasuunnitelmaluonnos 15.10.1984.

32 Aro (1990), 1–3.

33 Ibid.

34 Henry Honkasen haastattelu 14.4.2004.

sa olivat mukana myös YTHS:n, Suomen Mielenterveysseuran (SMS) ja Helsingin yliopiston psykologian laitoksen edustajat.³⁵

Keskeiseksi tavoitteeksi muodostui tuetun yhteisöasumiskohteen tai -kohteen perustaminen sellaisille opiskelijoille, jotka olivat tai joista saattoi tulla – mikäli jäisivät ongelmineen yksin – mielenterveyshuollon asiakkaita.³⁶ Työryhmä korosti myös mielenterveysongelmien sosiaalista kontekstia, jonka mukaisesti ongelmat eivät ole syntyneet yksilössä itsessään, vaan vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Näin ollen ongelmia tuli tarkastella elämisen eikä psyyken ongelmina. Ongelmia tuli siksi hoitaa ja ehkäistä siellä, missä niitä syntyi, eli yhteisöissä.

Muistion mukaan YTHS:n tarjoamia mielenterveyspalveluita tuli sekä lisätä että laajentaa. Alkuvaiheissa esillä oli hoitavan tai kuntouttavan yhteisön perustaminen, jollaisista oli kokemuksia reilun kymmenen vuoden ajalta mm. Sopimusvuori ry:n toiminnasta Tampereelta.³⁷ Hedelmällisiksi yhteistyökumppaneiksi ja virikkeenantajiksi koettiin myös kesällä 1983 perustettu Niemikotisäätiö sekä Suomen Mielenterveysseura, joissa molemmissa suunniteltiin vastaavaa toimintaa. Kansainvälinen esimerkki ja virikkeen antaja yhteisölliseen toimintaan saattoi olla myös Yhdysvalloista vuonna 1948 alkunsa saanut Fountain House -klubitalotoiminta, joka kehitettiin mielenterveyskuntoutujien tarpeista ja näiden ehdoilla mielenterveyskuntoutujien avohoidon tueksi.³⁸ Muutamaa vuotta myöhemmin Suomen Mielenterveysseura ja Mielenterveyden Keskusliitto (MTKL) perustivat kuntouttavia asumisyhteisöjä varten Hyvä Koti ry:n, joka jatkaa edelleen toimintaansa.³⁹

YTHS:n neuvontapsykologien esittämät negatiiviset arviot tällaisesta vapaaehtoisvoimin toteutettavasta terapeuttisesta yhteisöstä saivat työryhmän jäsenet arvioimaan projektin voimavaroja uudelleen. Tämän pohdinnan seurauksena *OMYK*-projektin tavoitteeksi täsmentyi ”kevyempi” ja opiskelijaorganisaation valmiuksiin paremmin sopiva yhteisöllinen asumiskokeilu, jossa yhteisöä käytettäisiin asukkaiden psyykkisten ongelmien ehkäisemiseen ja persoonallisuuden kehittämiseen eikä niinkään psyykkisten häiriöiden hoitoon.⁴⁰ *OMYK*-projektin muotoutumiseen vaikuttivat toisaalta vallalla ollut yhteisöasumisbuumi, toisaalta YTHS:n mielenterveyslinjan neuvontasektorilla puhaltaneet uudet tuulet. Lopulta *Opiskelijoiden mielenterveys- ja yhteisöasumiskokeilu* -projektin tarkoitus kiteytettiin pyrkimykseksi tutkia tuetun yhteisöasumisen mahdollisuuksia psyykkisen terveyden tukemisessa.

35 OMYK-projektin toimintakertomus vuodelta 1984.

36 HYY:n asettaman opiskelijoiden mielenterveyspalveluita pohtineen työryhmän muistio 15.10.1984.

37 Sopimusvuori ry:n perustaman terapeuttisen yhteisön tarkoituksena oli toimia psykiatrisista sairaaloista kotiutuvien ns. puolimatkan hoitolana helpottamassa kuntoutujien integroitumista takaisin yhteiskuntaan. Sopimusvuoren yhteisöstä Anttinen & Ojanen (1984).

38 Vuorinen & Liskola & Varanka (1995), 8–9.

39 Lahti & Vuoripalo (1989), 108.

40 Saari (1990), 4.

2.1.1 *Yhdistyksen perustaminen*

Ylioppilaskunnan asettama projektiryhmä totesi laatimassaan muistiossa, että ylioppilaskunta on sellaisenaan liian massiivinen organisaatio kaavailtua projektia toteuttamaan. Projektin hallintokoneistoksi tarvittiin uusi pieni ja joustava organisaatio, joka voisi kehittää, tukea ja toteuttaa opiskelijoiden mielenterveyshankkeita.

OMYK-projektia toteuttamaan perustettiin oma yhdistys marraskuussa 1984. Yhdistyksen nimeksi kaavailtiin monia byrokraattisia nimiä kuten Ylioppilaiden mielenterveystuki ry, mutta nimeksi valikoitui lopulta hallituksen jäsenen Janne Risteen ehdotus Nyyti, joka oli peräisin Tove Janssonin sadusta *Kuka lohduttaisi Nyytiä?*⁴¹. Nimeä pidettiin heti onnistuneena, sillä sadussa lohdutusta etsivä Nyyti-hahmo muistutti huomattavasti itseään ja elämänsuuntaansa etsivää opiskelijaa. Kannatusta nauttinut, toimintaa hyvin kuvaava ja Patentti- ja rekisterihallitukselta hyväksynnän saanut Nyyti koettiin sekä nimenä että hahmona⁴² alusta alkaen yhdistykselle mieluisaksi.

Kirjoittajan mielestä nimen sopivuutta opiskelijoiden parissa toimivalle yhdistykselle kuvaa hyvin seuraava lainaus kyseisestä Tove Janssonin sadusta:

*”Ja Nyyti kulki vain ja kulki maailmalla,
ei nähnyt tutun tuttua.
Ja vaikka kansaa oli paljon kaikkialla
ei Nyyti aloittamaan päässyt juttua,
kun sanomaan ei kyennyt: kas heipä hei!
Nyt juteltaisko hiukan vaiko ei?”*⁴³

Nyyti ry⁴⁴ näki päivänvalon 22.11.1984, kun Mannerheimintie 5 C:n 2. kerroksessa HYY:n toimintaosaston tiloissa järjestettiin yhdistyksen perustamiskokous. Paikalla olivat perustavien yhteisöjen edustajat Helsingin yliopiston ylioppilaskunnasta, psykologian opiskelijoiden ainejärjestö Kompleksista ja Suomen Akateemisesta Raitiusliitosta (SARL) sekä yhdeksän muuta asiasta kiinnostunutta.⁴⁵ Perustamiskokouksen asialistalla oli hallituksen jäsenmäärästä ja jäsenmaksuista päättäminen, sekä hallituksen jäsenten että tilintarkastajien valinta. Kokouksessa puhetta johti

⁴¹ Antti Aron haastattelu 6.5.2004.

⁴² Nyytiä kuvaava piirroshahmo liitettiin yhdistyksen nimeen loppuvuodesta 1990, kun Tove Jansson antoi pyynnön jälkeen Nyyti ry:lle luvan piirroshahmon käyttämiseen nimen yhteydessä.

⁴³ Jansson (1960), ”Kuka lohduttaisi Nyytiä?”.

⁴⁴ Jatkossa Nyyti ry:stä käytetään tekstissä nimitystä Nyyti.

⁴⁵ Perustamiskokouksen osallistujat: Henry Honkanen (HYY), Erkki Kuivasniemi (Kompleksi), Markku Soikkeli (SARL), Antti Aro, Anne Hyvén, Virpi Hyryläinen, Helena Kaijonna, Anne Karinkanta, Pirjo Laitila, Natalia Novitsky, Janne Riste ja Leena Tarkiainen.

HYY:n tuolloinen puheenjohtaja Henry Honkanen.⁴⁶

Perustamiskokousta seuranneessa hallituksen järjestäytymiskokouksessa yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Antti Aro. Samalla nimettiin puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja sihteeristä muodostuva työvaliokunta valmistelemaan hallituksen käsiteltäväksi tulevat asiat sekä muodostettiin projektityöryhmä kaikista yhdistyksen toimintaan aktiivisesti osallistuvista ihmisistä.⁴⁷ Pian perustamisen jälkeen kävi selväksi, että HYY:n *OMYK*-projektikokousten ja Nyytin hallituksen kokousten yhdistäminen oli järkevää byrokratian välttämiseksi, ja näin *OMYK*-projektin toteuttaminen siirtyi Nyytin vastuulle.

Nyytin ensimmäisessä toimintasuunnitelmassa vuodelle 1985 asetettiin tavoitteeksi kokeiluasuinyhteisön perustaminen, tukihenkilötoiminnan käynnistäminen sekä pitkäjänteisen vaikuttamistyön aloittaminen opiskelija-asuntojen ja sosiaalisen miljöön kehittämiseksi. Näiden tavoitteiden lisäksi haluttiin panostaa jäsenhankintaan ja tiedotukseen laatimalla yhdistyksestä esite ja jäsentiedote jo jäseninä oleville. Tiedotustilaisuuksia järjestämällä pyrittiin tavoittamaan potentiaaliset yhteistyökumppanit, kuten Helsingin kaupunki, Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö (HOAS), YTHS, SMS ja Helsingin yliopiston psykologian laitos.⁴⁸

2.1.2 *Ensiaskleet*

Käytännössä Nyytin ensimmäinen toimintavuosi kului *OMYK*-projektin markkinointiin mahdollisille rahoittajille. HYY oli varannut *OMYK*-projektin valmisteluun yhteensä 40 000 mk (n. 6 700 euroa) vuosille 1985 ja 1986. Helsingin kaupungin kanssa käytiin neuvotteluja sekä kiinteistön että rahoituksen saamiseksi, mutta ne eivät tuottaneet tulosta. Sen sijaan Espoon kaupungin budjettiin vuodelle 1986 varattiin neuvottelujen tuloksena 70 000 mk (n. 11 800 euroa) Nyytin toimintaan. Espoon kaupunki sitoutui lisäksi luovuttamaan asuintilat *OMYK*-projektin käyttöön.⁴⁹

Nyytin puheenjohtajana neuvotteluihin osallistuneen Antti Aron mukaan Helsingin sosiaalitoimen johdossa suhtauduttiin kyllä periaatteessa myönteisesti tuettuun asumiseen, mistä osoituksena oli kaupungin tuki vastaavanlaista toimintaa harjoittaneelle Niemikotisäätiölle. Nyytille ei Helsingin kaupungilta tukea lämpimästä vastaanotosta huolimatta saatu.⁵⁰

⁴⁶ Perustamiskokouksen pöytäkirja 22.11.1984.

⁴⁷ Hallituksen kokouksen pöytäkirja 22.11.1984.

⁴⁸ Nyytin toimintasuunnitelma 1985.

⁴⁹ Nyytin toimintakertomus 1985.

⁵⁰ Antti Aron haastattelu 6.5.2004.

Ensimmäisen toimintavuoden aikana Nyytistä oltiin aktiivisesti yhteydessä myös sosiaali-, asunto- ja lääkintöhallituksiin. Vastaanotto vaihteli vilpittömästä innostuksesta hankkeiden torjumiseen.⁵¹ Vaikka Nyytille ei tukea vielä vuodelle 1985 saatukaan, edesauttoi aktiivinen yhteydenpito myöhempiä avustuspäätöksiä. Mm. sosiaalihallituksen silloinen pääjohtaja Vappu Taipale ilmoitti tukevansa *OMYK*-projektia sekä ottavansa henkilökohtaisesti yhteyttä asunto- ja lääkintöhallitusten pääjohtajiin ja Raha-automaattiyhdistykseen.⁵² Tällä Taipaleen henkilökohtaisella panoksella saattoi olla vaikutusta siihen, että vuoden 1986 helmikuussa RAY myönsi Nyytille 30 000 mk (n. 5000 euroa) C-erityisavustusta⁵³. Myönteistä päätöstä edesauttoi Suomen Mielenterveysseuran kautta RAY:n suuntaan tehty vaikuttamistyö, minkä lisäksi SMS myötävaikutti Nyytin nousemiseen RAY:n A-yleisavustuksen piiriin vuonna 1988.⁵⁴ SMS:n järjestösihteerinä toimi tuolloin Nyytin hyvin tuntenut Antti Aro, joka oli vain hieman aiemmin päättänyt kolme vuotta kestäneen kautensa Nyytin hallituksen puheenjohtajana.

Nyytin harjoittama aktiivinen yhteydenpito eri rahoittajiin alkoi nihkeästä alusta huolimatta kantaa hedelmää. Espoon kaupungilta saatavan tuen varmistuttua vuodelle 1986 saatettiin *OMYK*-projektissa siirtyä toteuttamisvaiheeseen.

2.1.3 *OMYK-projektin konkretisoituminen*

Rahoituksen saamiseksi käytyjen neuvottelujen ohessa Nyyti etsi alkuvaiheissaan aktiivisesti *OMYK*-projektin tarpeisiin sopivaa asuinkohdetta. HOAS:n kanssa asias- ta käydyt keskustelut eivät kuitenkaan johtaneet toivottuun tulokseen. Koska Helsingin kaupungistakaan ei ollut asunnon haussa apua, katseet kääntyivät Espoon kaupungin suuntaan. Nyytistä oltiin yhteydessä Espoon kiinteistö- ja sosiaalivirasto-ihin, minkä lisäksi Nyytiä ja *OMYK*-projektia esiteltiin suoraan Espoon kaupunginhallituksen jäsenille näiden ollessa HYY:ssä vierailulla.⁵⁵ Espoon kaupunginhal- litus päättikin 25.3.1986 pitämässään kokouksessa hankkia omakotitalon Espoon Mäkkylästä osoitteesta Turuntie 12 ja selvittää sen soveltuvuutta *OMYK*-projektin tarpeisiin. Kun taloon tutustuneet Nyytin edustajat pitivät kiinteistöä kokeiluun so- pivana, tehtiin heinäkuussa 1986 sopimus talon vuokraamisesta viideksi vuodeksi projektin käyttöön.⁵⁶

⁵¹ Ibid.

⁵² Nyytin toimintakertomus 1985.

⁵³ Työvaliokunnan kokouksen pöytäkirja 20.2.1986.

⁵⁴ Antti Aron haastattelu 6.5.2004.

⁵⁵ Hallituksen kokouksen pöytäkirja 30.1.1986.

⁵⁶ *OMYK*-projektin vuoden 1986 loppuraportti.

Kyseinen kiinteistö tontteineen oli asemakaavassa varattu kadunlevennystä varten, mutta määräaikaiseen projektin tarpeisiin sen katsottiin vielä soveltuvan mainiosti. Tiedossa ollut kiinteistön purkutuomio vaikutti osaltaan siihen, ettei kaupungilla ollut intressiä kiinteistön laajaan kunnostamiseen. Kiinteistö oli hiililämmiteinen kaksikerroksinen puutalo, jonka alakerrassa sijaitsivat iso keittiö ja olohuone ja yläkerrassa asuinhuoneet yhtä lukuun ottamatta. Talon kellarissa olivat yhteiset saunatilat. Vaikka kiinteistön puitteet eivät vastanneetkaan opiskelija-asumisen yleistä tasoa ääni- ja lämmöneristyksen laadun, viemäröinnin tai reistailevan hiililämmityksen vuoksi, loi kiinteistö villiintyneine puutarhoineen omaleimaista tunnelmaa, jota asukkaat joko vierastivat tai ihailivat. Lisäksi kiinteistö sijaitsi lähellä tietä ja erillään lähistön muista asumuksista. Talon fyysisten puitteiden ja erityisyyden tulkittiin *OMYK*-projektin loppuraportin mukaan vaikuttaneen kokeilun tuloksiin positiivisesti verrattuna siihen, että kokeilu olisi viety läpi tavanomaisemmassa viiden tai kuuden hengen soluasuunnossa.⁵⁷

2.1.4 *OMYK-projektin läpivienti ja vaikutukset*

OMYK-projektin ja sen osana tehtävän seurantatutkimuksen kannalta yksi keskeisiä asioita oli yhteisötyöntekijän rekrytointi. Sen lisäksi oli ratkaistava mm. työnohjauskysymys eli se, millaista ohjausta yhteisötyöntekijä tarvitsee. Keskustelujen perusteella valittiin YTK Anja Piippo vastaamaan varsinaisesta työnohjauksesta YTHS:n psykologia Kari Murtoa konsultoiden. Dosentti Salli Saaren ja apulaisprofessori Klaus Helkaman vastuulle tuli tutkimuksen johtaminen.⁵⁸ *OMYK*-projektin tueksi perustettiin syksyllä 1986 tieteellinen neuvottelukunta, joka muodosti tutkimukselle sekä merkittävän arvovaltaresurssin että tieteellisen selkänöjan. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi psykologian professori Johan von Wright Helsingin yliopistosta. *OMYK*-projektissa tutkimuskohteena oli yhteisön asukkaiden persoonallisuuden ja itse yhteisön kehittyminen sekä yhteisötyöntekijän rooli ja vaikutus yhteisössä.⁵⁹

Yhteisötyöntekijän toimi julistettiin auki maaliskuussa 1986. Toimeen tuli kaiken kaikkiaan 46 hakemusta, joista tehtävään valittiin haastattelujen jälkeen mielisairaanhoidtaja Markku Väättäinen.⁶⁰

Yhteisötyöntekijän toimeen palkattu Väättäinen oli samalla Nyytin ensimmäinen palkattu työntekijä. Väättäinen hoiti tehtävää lopulta koko tutkimuksen keston

⁵⁷ Saari (1990), 4–5.

⁵⁸ Nyytin toimintakertomus 1987.

⁵⁹ Helkama (1990), 33–34.

⁶⁰ Nyytin hallituksen kokouksen pöytäkirja 22.5.1986.

ajan aina vuoden 1989 elokuun loppuun asti. Yhteisö jatkoi elämäänsä Nyytin ja uuden yhteisötyöntekijän Seppo Salomaan johdolla aina vappuun 1991 saakka,⁶¹ jonka jälkeen kiinteistö palautui Espoon kaupungille odottamaan alkavaa Turuntien remonttia.

Asukkaita tutkittiin haastatteluiden ja kyselyiden avulla, mutta itse yhteisön tutkimisessa tarvittiin toisenlaisia metodeita. Yhteisötyöntekijän ns. osallistuva havainnointi tuotti materiaalia yhteisön tapahtumista, mutta tutkimuksen pilottiluonteisuus vaikeutti olennaisten ilmiöiden ja tekijöiden havainnointia. Siksi yhteisötyöntekijän rooliksi tuli kirjata tapahtumia ja havaintoja mahdollisimman laveasti ja toivoa, että menetelmällä saadaan riittävästi tietoa asuinyhteisön toiminnan analysoimiseksi.⁶² Tutkimuksessa yhteisön asukkaiden pientä määrää kompensoi yhteisön noin kolme vuotta kestänyt seuranta, jonka perusteella tutkimustuloksilla saatettiin katsoa olevan myös laajempaa merkitystä. OMYK-projektin keskeiset havainnot on kirjattu Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen tutkimussarjassa ilmestyneeseen julkaisuun: ”*Tuettu yhteisöasuminen ehkäisevän mielenterveystyön muotona*” (Helsinki 1990). Tutkimus oli samalla ensimmäinen konkreettinen osoitus Nyytin pyrkimyksestä harjoittaa ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä ja tuottaa sitä koskevaa tutkimusta.

Mäkkylän yhteisö jatkoi yhteisötyöntekijän johdolla toimintaansa vielä varsinaisen OMYK-projektin päättymisen jälkeen. Nyytin hallituksen asettama asuinyhteisötyöryhmä ryhtyi tammikuussa 1990 miettimään, mikä on asuinyhteisön kohtalo tulevaisuudessa. Työryhmä totesi varsin pian, ettei asuinyhteisön jatkaminen ollut enää järkevää, koska Nyyti oli päättäneen OMYK-projektin myötä saavuttanut tuetusta yhteisöasumisesta kaikki ne tiedot, jotka siitä oli mahdollista hankkia. Lisäksi asuinyhteisön vuokrajärjestely, jossa Nyyti oli vuokrannut talon Espoon kaupungilta vuokraten sitä edelleen asukkaille, ei sopinut Nyytin taloudelliseen tilanteeseen.⁶³ Vuokrajärjestelyn takia Nyytin taloudenpito vaikeutui, sillä päävuokralaisena Nyyti kärsi vuokratappiota kaikkina niinä kuukausina, joina yhteisön asuinpaikat eivät olleet täytettynä. Vaikka paikka oli idyllinen, talo oli kylmä ja vaati jatkuvasti kohentamista. Espoon kaupungin kanssa ongelmia aiheuttivat myös talon vuokraan kohdistuneet korotukset, jotka toteutettiin talon huonokuntoisuudesta ja Nyytin vastustuksesta huolimatta. Asukkaiden kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen Nyyti luopui tuetusta asuinyhteisöstä 30.4.1991.⁶⁴

Mäkkylän yhteisöstä luopumisen yhteydessä asuinyhteisötyöryhmässä pohdittiin muita mahdollisia tapoja hyödyntää yhteisöasumisesta kertynyttä tietotaitoa.

61 Nyytin hallituksen kokouksen pöytäkirja 14.3.1991.

62 Saari & Piippo (1990), 14–15.

63 Nyytin asuinyhteisötyöryhmän muistio 15.1.1991.

64 Nyytin toimintakertomus 1991.

Kaavailuissa oli mm. malli, jossa Nyyti tarjoaisi yhteisötyöntekijän työpanoksen ja jokin muun instanssi, kuten HOAS:n, vastaisi asuin kohteen vuokraamisesta. Pohdinnat ja keskustelut eivät kuitenkaan johtaneet konkreettisiin tuloksiin. HYY:n projektista alkunsa saanut Nyytin yhteisöasumistoiminta päättyi kaksipäiväiseen asumista ja mielenterveyttä käsitelleeseen *Missä mieli viihtyy?*-seminaariin marraskuussa 1991.

OMYK-projekti toteutui otolliseen aikaan, sillä asuminen oli 1980-luvun puolivälissä esillä monella taholla. Vuonna 1986 toimintansa aloitti Hyvä Koti ry, joka perustettiin jatkamaan Suomen Mielenterveysseuran (SMS) ja Mielenterveyden Keskusliiton (MTKL) yhteisen yhteisöasumis- ja kuntoutusprojektin toimintaa. Siinä missä OMYK-projektin painopiste oli mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä, oli SMS:n ja MTKL:n projekti suunnattu sairaalahoidosta tulevien mielenterveyskuntoutujien yhteisöasumiseen. Yhteistä projekteille oli pyrkimys selvittää yhteisöasumisen mahdollisuuksia. Myös Nyyti oli OMYK-projektin innoittamana vuonna 1987 mukana suunnittelemassa kuntouttavan asuinyhteisön perustamista yhdessä Etelä-Suomen melisairaanhuoltopiirin, Espoon mielenterveyskeskuksen ja sosiaaliviraston sekä SMS:n kanssa. Tämä yhteisöprojekti ei kuitenkaan edennyt kaavailuja pidemmälle.⁶⁵ Vuosi 1987 oli Suomessa asunnottomien teemavuosi, mikä lisäsi valtiovallan ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kiinnostusta yhteisöasumisprojekteihin. Teemavuoteen liittyen myös SYL käynnisti vuosina 1987–1990 toteutetun *Asumisen utopiat* -projektin, johon sisältyi myös vaihtoehtoisten asumismuotojen kartoittamista ja tukemista.⁶⁶

Nyytin edustajien ja SMS:n toiminnanjohtaja Pirkko Lahden käymät keskustelut osoittivat, että Nyyti ja SMS olivat molemmat kohdanneet samanlaisia käynnistämisongelmia omissa yhteisöasumiskohteissaan. Lisäksi havaittiin molemmilla olevan samanlaista toimintaa ja yhteisiä intressejä. Arvovaltainen ja yhteisöasumisesta kokemusta omaava SMS oli noihin aikoihin oiva ja mieluinen jäsen Nyytille, joka pyrki vakiinnuttamaan toimintaansa.

Kaiken kaikkiaan OMYK-projektin hyväksi tehty vaikuttamistyö ja projektin konkretisoituminen lisäsivät Nyytin tunnettua eri tahoilla. Vuoden 1986 aikana mm. asunto-, sosiaali- ja lääkintöhallitus, YTHS, SMS sekä ylioppilaskunnat eri puolilla maata tulivat tietoisiksi, mistä Nyytissä oikein oli kyse.

Tunnettuuden lisääntyminen toi Nyytille paitsi myönteisiä rahoituspäätöksiä myös uusia jäseniä ja vuoden 1986 aikana yhdistyksen jäseniksi liittyivät mm. YTHS, SMS ja Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta. Lääkintöhallituksen ylijohtaja Vappu Taipale liittyi yhdistyksen kannatusjäseneksi, ja myös yhdistyksen tieteelliseen neuvottelukuntaan saatiin nimekäs edustus eri yhteistyötahoilta ja yli-

⁶⁵ Nyytin toimintakertomus 1987.

⁶⁶ Pakkanen & Uusijärvi (1990) 1–2.

opistoista.⁶⁷ Tällainen Nyytin ”ystävien” lisääntyminen toimi osaltaan myös piristysruiskeena *OMYK*-projektin konkretisoitumista seuranneille kriisikeskustaavuiluille.

Vaikka Nyytin *OMYK*-projekti sai varsin hyvin huomiota sosiaali- ja terveydenhuollon piirissä, suurempaankin suosioon oli varauduttu. Joillekin projektiin vahvasti uskoneille ja nuoruuden innolla Nyytissä toimineille saattoi jäädä jopa lievä pettymyksen tunne *OMYK*-projektin laimeasta vastaanotosta. Pettymyksen tunteita selittänevät toisaalta ylioptimistiset odotukset ja toisaalta se, ettei Nyytillä ollut tuolloin mitään erityistä tiedottamisstrategiaa satunnaisen yleisönosastokirjoittelun ohella.⁶⁸

2.2 Tukikeskus – kuinka kriisipisteestä tuli toiminnan keskipiste? [1988–]

Samaan aikaan kun yhteisöasumiskokeilu siirtyi keväällä 1986 toteuttamisvaiheeseen, Nyytissä ideoitin jo uusia toiminnan laajennuksia. Nyytin uusina mahdollisina toimintamuotoina olivat esillä tukihenkilöpalvelujen, kriisipisteen tai -keskuksen ja erilaisen ryhmätoiminnan järjestäminen.⁶⁹ Käynnistysvaikeuksien jälkeen Mäkkylän yhteisö alkoi pyöriä varsin nopeasti omillaan, jolloin intensiivinen suunnittelu-työ vaihtui arkisempaan asuinyhteisön hallinnointiin, mikä sai osan nyytiläisistä tuntemaan olonsa suorastaan toimeettomaksi. Saattoipa joitakin vaivata huoli Nyytin toiminnan hiipumisesta, ellei yhdistykselle ideoida uusia toimintamuotoja⁷⁰. Mäkkylän yhteisö ja muut mahdollisesti perustettavat yhteisöt säilyivät prioriteettilistalla näiden kokonaan uusien toimintamuotojen edellä.

OMYK-projektin edistymisen innoittamana Nyytin suunnitelmissa oli perustaa seuraavina kolmena vuotena yksi uusi yhteisö joka vuosi ja valita näihin uusi yhteisötyöntekijä kuhunkin. Samoin Nyytissä hahmoteltiin ”Batman-työn” nimellä kulkenutta etsivän työn ideologiaa, jossa Nyytin yhteisötyöntekijä siirtyisi lepakkomiehen lailla yhteisöstä toiseen sitä mukaa, kun yhteisöissä esiintyisi tarvetta tukihenkilölle. Yhteisöt olisivat tällöin voineet olla yhtä hyvin opiskelijoiden soluasuntoja kuin mielenterveyskuntoutujille perustettuja yhteisöjä. Tämä lennokas suunnitelma ei kuitenkaan toteutunut. Myöhemmin tällaista ennaltaehkäisyyn pyrkivää et-

67 Nyytin syyskokouksen pöytäkirja 1.12.1986.

68 Antti Aron haastattelu 6.5.2004.

69 Hallituksen kokouksen pöytäkirja 14.4.1986.

70 Antti Aron haastattelu 6.5.2004.

sivän työn ideologiaa ovat omassa toiminnassaan toteuttaneet mm. Pro-tukipiste ja eri kaupunkien nuorisotoimet.⁷¹

Syyskuussa 1986 Nyytille laadittiin 5-vuotissuunnitelma toiminnan ja hallinto-organisaation kehittämiseksi. Suunnitelma piti sisällään mm. vaihtoehtoisten mielenterveystyön pistepalvelut, psykologisen tietotaidon myymisen ja toiminnan johtajan palkkaamisen. Pistepalveluilla tarkoitettiin sellaisen toimitilan hankkimista, johon sijoittuisivat yhdistyksen toimintakeskus ja toimisto. Opiskelijoiden saavutettavuuden ja yksityisyyden turvaamiseksi toimitilan tuli sijaita yliopiston läheisyydessä ei kuitenkaan keskeisissä yliopistorakennuksissa. Tiloihin hahmoteltiin päivistysluonteista ja ilman ajanvarausta toimivaa kriisiapupistettä, jonka toiminta perustuisi mielenterveysneuvontaan, vapaaehtoisten kouluttamiseen ja työnohjaukseen, terapeuttiseen ryhmätoimintaan sekä esitelmätilaisuuksiin.⁷²

Psykologisen tietotaidon myymisellä tarkoitettiin Nyytin olemassa olevien ja suunniteltujen terapia-, koulutus- ja työnohjauspalvelujen markkinointia ja myymistä julkisille ja yksityisille yhteisöille tätä tarkoitusta varten perustettavasta osakeyhtiöstä käsin. Tällaiset osakeyhtiöittämisajatukset voidaan nähdä ensiksi osoituksena ”ajan hengestä”, olihan HYY:n piirissä miltei koko 1980-luku voimakkaan osakeyhtiöittämisen aikaa.⁷³ Toiseksi Nyytissä alkuvuosina intensiivisesti toimineet opiskelija-aktiivit alkoivat olla valmistumisen kynnyksellä, mikä sai monet heistä miettimään mahdollisuuksia jatkaa ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä Nyytissä myös palkkatyönä.⁷⁴

Vapaaehtoisvoimin pyritetty Nyyti kaipasi toiminnanjohtajaa vastaamaan järjestön strategisesta hallinnosta ja organisaation kehittämisestä sekä toimistonhoitajaa vastaamaan yhdistyksen operatiivisesta hallinnosta ja taloudenhoidosta. OMYK-projektin konkretisoituminen oli vienyt nyytiläisten huomion palkka- ja talousasioihin, eikä aikaa ollut jäänyt OMYK-projektin ja Nyytin muun toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Aluksi puolipäiväisen toiminnanjohtajan kaavailtiin aloittavan vuoden 1987 alusta ja luovan seuraavien vuosien aikana toiminnalliset ja

71 Esimerkiksi Tampereen kaupungin nuorisotoimi määrittelee harjoittamansa etsivän työn (ET-työn) ennaltaehkäiseväksi lastensuojelutyöksi, jonka tarkoituksena on päästä puuttumaan nuorten ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällä hetkellä työtä tekee 10 työntekijää lähiöissä ja keskustassa. Työntekijät etsivät asiakkaitaan kouluista, nuorisotaloilta ja muilta nuorten yleisiltä kokoontumispaikoilta. Työtä tehdään myös iltaisin ja viikonloppuisin. Työ perustuu luottamukseen, ja nuorta rohkaistaan vapaaehtoisesti pyytämään ongelmiinsa apua, jos siihen katsotaan olevan tarvetta. Asiakkaiden etsinnässä korostuu työntekijöiden ammattitaito, sillä puuttumista vaativia ongelmia esimerkiksi raha-asioissa ja huumeiden käytössä voi olla yhtä hyvin aktiivisella osallistujalla kuin hiljaisella syrjäänvetäytyjälläkin. ET-työntekijät jakavat käyntikorttejaan, joilla kannustetaan nuoria yhteydenottoon. ET-työntekijät toimivat paitsi tukijoina ja kuuntelijoina, myös käytännön auttajina. He ohjaavat nuoria mm. sosiaali- ja terveyspalveluihin tai muiden ammattiauttajien puolelle. (Lähde: Tampereen kaupungin www-sivut <http://www.tampere.fi/sosiaalipalvelut/ajankohtaista/t0125b.html>)

72 Tavoitesuunnitelma Nyyti ry:n toiminnan ja hallinto-organisaation kehittämiseksi aikavälillä 1986–1991.

73 Kolbe (1996), 527.

74 Antti Aron haastattelu 6.5.2004.

taloudelliset edellytykset toiminnanjohtajan pestin kokopäiväistämislle ja toimistonhoitajan palkkaamiselle.⁷⁵ Nyytin ensimmäiseksi puolipäiväiseksi toiminnanjohtajaksi valittiin Riitta Eklund, joka hoiti tehtävää vuoden 1987 alusta saman vuoden syyskuun loppuun asti. Pekka Hyytiäinen jatkoi va. toiminnanjohtajana vuoden 1987 loppuun ja valittiin myös Eklundin seuraajaksi vuoden 1988 alusta.

2.2.1 *Kriisikeskuksen perustaminen*

Kriisikeskusajatusta kypsyteltiin vuosina 1986–1987 nyytiläisten ja aktiivisten HYY:n opiskelijoiden kesken tätä tarkoitusta varten perustamassa kriisikeskustyöryhmässä. Opiskelijoiden kokemuksen mukaan mielenterveydellinen ammattiapu oli turhan pitkien jonojen takana, ja siksi tarvittiin vaihtoehtoja. Ratkaisuksi suunniteltiin toimintamallia, jossa vapaaehtoisten päivystäjien kanssa käytävillä kahdenkeskisillä keskusteluilla pyrittiin hahmottamaan kriisitilanne ja tarjoamaan apua vaikeimman tilanteen ohittamiseen. Pidempikestoiset terapiapalvelut sen sijaan jätettäisiin suosiolla toisille palveluntarjoajille.

Kriisikeskuksen hallinnon ja rahoituksen järjestämisen katsottiin onnistuvan parhaiten Nyytin kautta ja niin kriisikeskuksen jalostaminen siirtyi varsin pian Nyytin alaisuuteen. Kriisikeskuksella oli ulkomaisia esikuvia ainakin Saksassa ja Hollannissa. Yksi näistä esikuvista oli vuonna 1980 Berliiniin perustettu mielenterveyskahvila (KommRum), jonne oli mahdollista tulla käymään kuten mihin tahansa kahvilaan, mutta jossa pääsi halutessaan erilliseen huoneeseen keskustelemaan ongelmistaan.⁷⁶

Kriisikeskuksen perustaminen edellytti rahoitus- ja tilakysymysten ratkaisemisen lisäksi ainakin päivystysajoista päättämistä. Muita selvitettäviä kysymyksiä olivat vapaaehtoisten kouluttamisen ja toiminnan seurannan organisointi. Tilakysymyksessä toiveet kohdistuivat jo varhain Helsingin yliopiston psykologian laitoksen Vironkatu 7 B:ssä sijaitseviin ryhmätiloihin, jotka olivat sopivasti erillään yliopiston muista rakennuksista ja vapautumassa vuoden 1987 aikana psykologian laitoksen muuttaessa uusiin tiloihin. Nyytin kriisikeskussuunnitelmat herättivät yliopistolla kiinnostusta, ja mm. psykologian laitoksen esimies Johan von Wright ilmaisi varhain asettuvansa hankkeen taakse. Tällä lienee ollut positiivinen vaikutus sekä vapaaehtoisten rekrytointiin että Vironkadun ryhmätilojen saamiseen Nyytin käyttöön.

⁷⁵ Tavoitesuunnitelma Nyyti ry:n toiminnan ja hallinto-organisaation kehittämiseksi aikavälillä 1986–1991.

⁷⁶ Antti Aron haastattelu 6.5.2004. Berliinissä yhä toiminnassa oleviin KommRum kahviloihin voi tutustua osoitteessa <http://www.kommrum.de>

Alkuvaiheessa kriisikeskuksen suunniteltiin päivystävän joka ilta ja mahdollisuuksien mukaan myös öisin, mutta näin kattavista palveluista jouduttiin resurssipulan vuoksi tinkimään. Reilun vuoden kestäneen suunnitteluvaiheen jälkeen kriisikeskus aloitti toimintansa maaliskuussa 1988 kolmen kuukauden kokeiluna. Keskus tarjosi kokeiluvaiheessa asiakkaille mahdollisuuden joko kahdenkeskiseen tuokioon tai ryhmäkeskusteluun, joilla pyrittiin tarjoamaan apua kriisitilanteen hahmottamiseen ja vaikeimman tilanteen ohittamiseen. Kesällä kokeilusta saadut kokemukset arvioitiin, ja niiden pohjalta kriisikeskus aloitti virallisesti toimintansa syksyllä 1988. Keskus oli auki aluksi kolmena iltana viikossa, ja alkuvaiheessa päivystäjiksi koulutettiin parikymmentä vapaaehtoista, jotka saivat sekä teoreettista että käytännöllistä koulutusta tehtävänsä. Kriisikeskuksen perustamisen myötä Nyytissä aloitettiin ensin päivystystoiminta ja muutamaa vuotta myöhemmin säännöllinen ryhmätoiminta.

2.2.2 *Vapaaehtoistoiminnan määritelmistä*

Vapaaehtoistoimintaa harjoitetaan mitä erilaisimmissa kolmannen sektorin järjestöissä. Koko kolmannen sektorin käsitettä vaivaa terminologinen sekamelska osittain yhtenevien, osittain erilaisten sektorinimitysten vuoksi⁷⁷. On selvää, että tällainen monitulkintaisuus lisää väärinkäsitysten mahdollisuutta, ellei kulloinkin käytettävää termiä määritellä. Määrittelemättömyydestä johtuvista ongelmista on kärsitty myös Nyytin harjoittamassa opiskelijoiden hyvinvointi- ja mielenterveystyössä. Nyytin kohdalla keskustelua on käyty eniten siitä, millä nimellä nykyistä opiskelijoiden tukikeskusta ja Nyytin vapaaehtoistoimintaa kutsutaan.

Opiskelijoiden kriisikeskusta kutsuttiin aivan alkuvaiheessa myös kriisipisteeksi tai lyhyesti Luukuksi. Vajaan vuoden jälkeen kriisikeskuksen nimi muutettiin opiskelijoiden tuki- ja kriisikeskukseksi. Elokuussa 1990 nimi vaihtui jälleen, jolloin aluksi päivystyspalvelusta ja myöhemmin koko Nyytistä ryhdyttiin puhumaan opiskelijoiden tukikeskukseksi. Nimenmuutoksella kriisikeskuksesta tukikeskukseksi haluttiin viestittää, ettei yhteydenottajan tarvitse olla vakavissa vaikeuksissa tai kriisissä tullakseen keskustelemaan Nyytiin. Nyytin nykyinen slogan kiteyttää tukikeskuksen keskeisen toiminta-ajatuksen muotoon: *Halu puhua on riittävä syy ottaa yhteyttä*.

Nyytin vapaaehtoisten toimintaa on vuosien varrella kutsuttu toisinaan kaveriavuksi, toisinaan vertaistueksi. Viime vuosina on haluttu painottaa vapaaehtoisten

77 Kolmannesta sektorista käytettyjä muita nimikkeitä ovat mm. a) vapaaehtoissektori, aatteellinen sektori, hyväntekeväisyyssektori, b) verovapaa sektori, c) voittoa tavoittelematon sektori, d) ei-julkinen, riippumaton sektori, e) epävirallinen sektori, f) sosiaalitalous tai yhteiskunnallinen liike, g) kansalaisyhteiskunta. Helander (1998).

työhönsä saamaa koulutusta, joten Nyytissä vapaaehtoisina työskenteleviä on ryhdytty kutsumaan tukemaan ja auttamaan koulutetuiksi vapaaehtoisiksi. Käytettiin vapaaehtoisten toiminnasta mitä termiä tahansa, on Nyytin tukikeskuksessa harjoitettu vapaaehtoistoiminta osoittanut, miten vapaaehtoisten rekrytointi, koulutus, tukeminen ja ohjaaminen ovat hyvän ja laadukkaan vapaaehtoistoiminnan edellytys sekä asiakkaan, vapaaehtoisen itsensä että organisaation kannalta.

Nyytin vapaaehtoisten harjoittamaa päivystystoimintaa on kutsuttu myös kaveriavuksi. Tällä lienee tarkoitettu arkikokemukseen pohjautuvaa ja yhdessä tapahtuvaa erilaisten asioiden pohtimista ja niistä keskustelemista. Nyytin päivystystoiminta olikin tällaista ennen nykyistä Virtuaaliolkapäätä, jolloin tukikeskukseen otettiin yhteyttä soittamalla tai paikanpäälle tulemalla. Kaveriapu termin käytössä on ilmennyt kuitenkin myös negatiivisia piirteitä. Kaveriapua on toisinaan käytetty synonyymina amatööriydelle, jolloin siihen on liitetty käsitteitä kuten vastuuttomuus, suunnittelemattomuus tai suoranainen puoskarointi⁷⁸. Tätä Helanderin määritelmää tukee Nyytissä vuosina 2001–2003 toteutettu Nyytin järjestökuvaa koskenut selvitys, jonka mukaan myös Nyytin asiakaskunnassa vieroksuttiin kaveriapua ja sen herättämiä mielikuvia samoista syistä.⁷⁹

Kolmannen sektorin järjestöissä vertaistuki puolestaan määritellään pääsääntöisesti kahden tai useamman samanlaisen diagnoosin, elämäntilanteen tai kokemuksen omaavan ihmisen väliseksi yhteydeksi ja näiden vapaaehtoiseksi ja vastavuoroiseksi kokemusten vaihdoksi. Perinteisimpiä vertaistukeen perustuvia järjestöjä ovat mm. AA-yhdistykset tai erilaiset mielenterveyskuntoutujien järjestöt. Nyytin tukikeskuksen ja vapaaehtoisten toiminta täyttää vertaistuen kriteerit siltä osin, että yhteydenottajat ja tukikeskuksen päivystäjä ovat kaikki opiskelijoita ja siten samassa elämäntilanteessa. Opiskelijuus ja opiskelu ovat kuitenkin ainoita yhdistäviä tekijöitä. Asiakkaiden ilmaisemien yhteydenottojen syyt nimittäin paljastavat, miten yhteydenotot koskevat useimmissa tapauksissa laajempia elämisen ongelmia kuin pelkästään opiskeluun liittyviä ongelmia.⁸⁰ Näin ollen Nyytin vapaaehtoisilta ja Nyytiin yhteyttä ottavilta puuttuu yleisesti käytössä oleva ja vertaistuen edellytykseksi otettu yhteinen diagnoosi tai kokemus. Koska Nyytin yhteydenottojen syyt ilmentävät laajempia elämisen ongelmia ei ole perusteltua käyttää vertaistuen määritelmää, sillä se ei kuvaa riittävällä tavalla Nyytissä harjoitettavaa vapaaehtoistoimintaa.

78 Helander (1998), 128.

79 Nyytin järjestökuvaa koskenut selvitys 2001–2003.

80 Nyytin suurimmat yhteydenottojen syyt vuosina 1995–2003 olivat 1. ahdistus ja kasvukriisi, 2. stressi, väsymys, uupumus, masennus, 3. lapsuuden perheeseen liittyvä ongelmat sekä 4. seurusteluun ja parisuhteeseen liittyvät ongelmat. Nyytin päivystystoiminta 1995–2003 -selvitys (2004).

Vuonna 2003 Nyytissä otettiin käyttöön uusi vapaaehtoistoimintamalli⁸¹, joka edustaa Nyytin nykyistä käsitystä hyvästä vapaaehtoistoinnasta. Tiedotustilaisuu-
det, haastattelut, koulutukset, päivystämiskäytännöt, säännöllinen työnohjaus sekä
näiden kaikkien vaiheiden jatkuva arviointi yhdessä vakinaisten työntekijöiden
kanssa ovat piirteitä, jotka Nyytin käsityksen mukaan kuuluvat hyvään vapaaehtois-
toimintaan ja joita Nyyti itse toteuttaa. Tarkoitusta varten laaditun vapaaehtoisto-
imintamallin avulla Nyytissä on haluttu siirtyä entistä kestävämpiin ja laa-
dukkaampiin toimintamuotoihin sekä vapaaehtoistoinnin jatkuvaan
kehittämiseen.

2.2.3 *Toimintamuotoina päivystys ja ryhmätoiminta*

Mäkkylän asuinyhteisön lopettaminen keväällä 1991 aktivoi samalla keskustelun
Nyytin tulevaisuuden näkymistä ja toimintamuodoista. Tulevaisuutta hahmotta-
maan perustettiin jo loppuvuodesta 1990 kehittämistyöryhmä, joka aloittikin tar-
mokkaasti toimintansa. Keskustelun ydin oli, keskittyykö Nyyti ylläpitämään van-
hoja toimintamuotoja vai säilyykö Nyyti uutta kokeilevana ja kehittäväenä järjestö-
nä. Koska tukikeskuksen kävijämäärä oli tehostuneen tiedottamisen myötä lisäänty-
nyt, uskottiin tukikeskuksen toiminnalle olevan jatkossakin kysyntää. Päivystystoi-
minnan rinnalle ja asuinyhteisöä korvaamaan katsottiin tarvittavan uudenlaista toi-
mintaa, ja konkreettiseksi vaihtoehdoksi nousivat tällöin erilaiset ryhmätoiminta-
muodot.⁸² Vuonna 1989 Nyytissä oli yhden vapaaehtoisen toimesta järjestetty
ryhmä ”jämakkyttä” kaipaaville opiskelijoille, mutta suunnitelmallinen ryh-
mätoiminta käynnistyi vasta toiminnanjohtaja Auli Orbinskin aikana vuonna 1991.

Ryhmiä toteuttaminen lähti Nyytissä komeasti liikkeelle, ja ryhmätoiminta
vakiintui pian osaksi opiskelijoiden tukikeskuksen perustoimintaa. Vuoden 1991 ai-
kana Nyytissä toteutettiin ryhmät jännittäjille, graduntekijöille, syömishäiriöistä, yk-
sinäisyydestä ja kontaktivaikeuksista kärsiville sekä juomisen parempaan itsehallin-
taan pyrkiville. Samanaikaisesti ryhmätoiminnan käynnistämisen kanssa Nyyti ryh-
tyi järjestämään myös yleisöluentoja ja seminaareja yksin tai muiden järjestöjen
kanssa ajankohtaisista mielenterveyteen liittyvistä teemoista. Yhteistyössä mm.
Omaiset Mielenterveystyön Tukena ry:n kanssa järjestetyillä yleisöluennoilla sääs-
tettiin resursseja ja saatiin mukavasti näkyvyyttä Nyytin toiminnalle⁸³. Näitä
suurempia yleisöluentoja ja seminaareja korvaamaan ovat sittemmin tulleet
pienemmät, helpommin järjestettävät ja useammin toistettavat teemaillat.

81 Nyytin vapaaehtoistoiminta -julkaisu (2004).

82 Nyytin kevätkokouksen pöytäkirja 26.3.1991.

83 Auli Orbinskin haastattelu 22.9.2004.

Ryhmätoiminta soveltui mitä ilmeisimmin asuinyhteisön pyörittämistä paremmin Nyytin palvelumuodoksi. Vuonna 1991 aloitetuista ryhmistä jännittäjä-, syömishäiriö- ja opinnäyteryhmät sekä erilaiset elämänhallintaan keskittyneet ryhmät ovat olleet säännöllisimmin toistettuja. Näiden ryhmien teemat ovat säilyneet, mutta sisällöissä on ajan myötä tapahtunut muutoksia. Muita Nyytissä vuosien varrella järjestettyjä ryhmiä ovat olleet erilaiset psykodraaman sekä kuva- ja hahmotaideterapian keinoin toteutetut luovan muutoksen ja luovan esiintymistaidon kurssit, joita järjestettiin vuosina 1995–2000.

Oman lukunsa Nyytin tarjonnassa ovat muodostaneet erilaiset opinnäyteryhmät ja graduseminaarit. Näiden ns. pyöreän pöydän ryhmien kova kysyntä 1990-luvulla kertoo sekä graduryhmien tarpeesta että pääkaupunkiseudun yliopistojen riittämättömästä ohjaustarjonnasta tuona aikana. Ryhmien kysyntä ja niistä saatu hyvä palaute houkuttelivat Nyytiä jatkamaan niiden tarjoamista. Nyytin toiminnan laajentuminen opinto-ohjauksen puolelle kertonee samalla myös oman ydintoiminnan selkiytymättömyydestä. Nyyti luopui yliopistojen vastuulle kuuluvien graduryhmien järjestämisestä vasta niinkin myöhään kuin 2001.

Graduryhmistä luopuminen ei kerro niinkään ohjaustilanteen merkittävästä parantumisesta, vaan pikemminkin Nyytin resurssien ja ryhmätoiminnan tarkemmasta kohdentamisesta. Toinen ilmeinen syy graduryhmien vähentymiseen ja lopumiseen oli Nyytin www-sivujen nopea kehittyminen *Valoa verkkoon*-projektin aikana. Kotisivuille koottiin sekä graduntekijöiden, gradunohjaajien että gradunteon asiantuntijoiden näkemyksiä opinnäytteen tekemisestä. Vuoden 2000 toukokuussa käynnistetyille Nyytin gradusivuille oli selvästi kysyntää, sillä ensimmäisen kuukauden aikana www-sivujen kävijämäärä kolminkertaistui.⁸⁴ Internetin ja www-sivujen kehittyminen mahdollisti graduohjauksen säilymisen Nyytin palveluna nykyaikaisella ja edullisella tavalla. Gradusivut ovat kuuluneet käynnistämisestään alkaen Nyytin www-sivujen perustarjontaan.

Vaikka yliopistoissa on otettu oikeita askeleita ohjauksen parantamiseksi, on siinä edelleen petrattavaa. Jotain opinnäytteiden jatkuvasta ohjaustarpeesta kertoo se, että opiskelutaitoja ja -tekniikoita koskevat yleisöluennot ovat yliopistojen ja yo-kuntien teemaviikoilla miltei poikkeuksetta yleisömenestyksiä.

Vuodesta 2002 alkaen Nyytin ryhmätoiminta on koostunut jännittäjä-, esiintymisjännitys- ja syömishäiriöryhmistä sekä parisuhteen vaikeuksiin ja eroon liittyvästä ryhmästä.⁸⁵ Ryhmätarjontaa täydentävät nykyisin teemaillat, jotka eroavat ryhmistä siinä, ettei niihin tarvitse ilmoittautua etukäteen. Ryhmätarjonnan selkiyttä-

84 Kettunen, 25. Teoksessa Mustonen (2000).

85 Lukuvuonna 2004-2005 Nyytin ryhmätarjontaan kuuluvat Rohkeutta esiintymiseen-, Jännitystä elämässä-, Hallitsetko syömisesi- sekä Eron kiviä jälleenrakentamiseen -ryhmät. Ns. eroryhmä aloitettiin vuonna 2004, ja se on jalostettu versio Nyytissä aiempina vuosina toteutetusta parisuhderyhmästä.

misellä ja keskittämisellä on pyritty entistä paremmin vastaamaan asiakkaiden kysyntään eli tukikeskukseen tulevien yhteydenottojen syihin. Muutosten avulla yhä suurempi joukko opiskelijoita voi osallistua Nyytin ryhmä- ja kurssitoimintaan sekä teemailtoihin.

Kehittämisryhmässä ennustettiin varsin onnistuneesti erilaisia Nyytiä koskevia tulevaisuuden haasteita. Ryhmässä arvioitiin psykiatrisen hoitojärjestelmän joutuvan voimakkaan uudelleenarvioinnin kohteeksi samaan aikaan, kun mielenterveysjärjestöjen tarjoamien täydentävien palveluiden rooli ymmärrettäisiin. Nyytille sopivaksi toimintamuodoksi ehdotettiin mm. erilaisia muutaman vuoden kestäviä projekteja, jotka olisivat tiukasti kiinni ajassa ja kulloisenkin opiskelijasukupolven intresseissä. Tukikeskus tuli vakiinnuttaa yhdistyksen pysyväksi toimintamuodoksi, ja muodostaa siitä sekä psykologinen että fyysinen kiinnekohta Nyytille. Tavoitteeksi asetettiin myös Nyytin muuttaminen valtakunnallisesti tunnetuksi tuoreiden ajatusten luojaksi ja kokeilijaksi.⁸⁶ Muita kehittämistyöryhmän ideoita oli mm. suunnitelma kirjakahvilan perustamisesta tukikeskuksen yhteyteen. Kun tarkastellaan kehittämistyöryhmän suunnitelmia Nyytin myöhemmän kehityksen valossa, huomataan kehittämistyöryhmän olleen varsin hyvin ”hajulla” siitä, millainen toiminta Nyytille tulevaisuudessa sopisi.

2.2.4 *Otaniemi-projekti ja Virtuaaliolkapään alku*

Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta (TKY) tuli Nyytin jäsen vuoden 1986 syyskokouksessa. Jäsenyydestä huolimatta tekniikan ylioppilaat eivät ensimmäisinä vuosina juuri käyttäneet Nyytin palveluja. Syynä pidettiin Helsingin keskustassa sijainneen tukikeskuksen (silloisen kriisikeskuksen) palveluiden sijaintia liian kaukana Otaniemestä. Kuitenkin opiskelijan ja opiskelun ongelmat olivat teekkareille yhtä tuttuja kuin muidenkin alojen opiskelijoille. Mielenterveyden kehittymisestä eri opintosuunnilla tehdyn tutkimuksen mukaan hoitoon hakeutumiskynnys oli teekkareilla muiden alojen opiskelijoita paljon korkeampi.⁸⁷ Ongelmaa pahensi teekkareille tyypillinen ”otaantuminen”, jolla tarkoitettiin elämän kaikinpuolista keskittymistä vain ja ainoastaan Otaniemen alueelle.

Tällaisten tutkimustulosten ja käytännön kokemusten perusteella TKY kääntyi Nyytin puoleen keväällä 1989 ja toivoi teekkarien aiempaa parempaa huomioimista. Ensireaktiona TKY:n sosiaalisuhteen Taina Härkösen esittämään toiveeseen suunniteltiin keskustelun herättämistä ja Nyytiä koskevan tiedottamisen tehostamis-

⁸⁶ Antti Aron kehittämistyöryhmälle laatima muistio Nyytin toiminnan kehittämisestä. 24.1.1990.

⁸⁷ Saari (1981) ”Mielenterveyden kehitys eri opiskelumuodoilla ja opintosuunnilla kolmen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana”.

ta teekkareiden keskuudessa. Otaniemeen suunniteltiin aluksi erillistä päivystyspistettä, mutta teekkareiden korkea hoitoonhakeutumiskynnys ja Otaniemen hyvät tietotekniset valmiudet huomioiden ryhdyttiin pian kehittämään ajatusta Nyytin liittamisestä osaksi teekkareiden OTAX-tietoliikennejärjestelmää. OTAX-järjestelmä perustui Otaniemen Trinet-tietoliikenneverkkoon, johon oli pääsy kaikilta TKK:n yleisiltä päätteiltä ja teekkarikylän kotipäätteiltä. Härkösen muistion mukaan sähköinen viestintä nähtiin teekkareille luonnollisena ja alati kasvavana viestintämuotona, ja siksi yhteistyön toivottiin konkretisoituvan erityisesti OTAX-järjestelmän kautta.

OTAX-järjestelmän kautta Nyytin suuntaan tapahtuvan yhteydenpidon suurimpina etuina nähtiin jo suunnitteluvaiheessa kirjoittajan tai kysyjän anonyymiuuden säilyminen verrattuna palveluun joka pyörisi pelkin teekkarivoimin. Otaantumisen näkökulmasta Nyytin postilaatikko OTAX-järjestelmässä tarjosi keskusteluväylän nimenomaan Otaniemen ulkopuolelle. Nyytin päivystäjillä oli lisäksi enemmän vastaamiseen tarvittavaa sisällöllistä – joskaan ei aina teknistä – osaamista toisin kuin teekkareilla itsellään. Nyytin näkökulmasta *Otaniemi*-projekti lisäsi Nyytin tunnettuutta teekkareiden keskuudessa ja tarjosi hyvän mahdollisuuden jälleen uuteen kokeiluun ehkäisevän mielenterveystyön saralla.⁸⁸

Nyytin liittäminen OTAX-järjestelmään tarkoitti käytännössä postilaatikon (sähköpostiosoitteen) avaamista sekä avoimen opiskelijan ja opiskelun ongelmiin keskittyneen keskustelukanavan (chatforumin) perustamista. Nyytin päivystäjällä oli mahdollisuus kommentoida näissä ryhmissä käytäviä keskusteluja tai keskustella reaaliaikaisesti järjestelmään kirjautuneen opiskelijan kanssa.

Nyytille avattiin vuoden 1991 alussa oma postilaatikko OTAX-järjestelmään, ja muutama päivystäjä pääsi tutustumaan järjestelmässä käytäviin keskusteluihin. Alusta alkaen oli selvää, että viesteihin vastaavat ja keskusteluihin osallistuvat Nyytin päivystäjät tarvitsivat perehdytystä sähköisen viestinnän erityisvaatimuksista. Virallisesti tämä Virtuaaliolkapään esiaste käynnistyi vuonna 1992. Vasta myöhemmin *Valoa verkko* -projektin aikana samansisältöisestä, mutta teknisesti eteenpäin menneestä sähköpostipäivystyksestä ryhdyttiin käyttämään termiä Virtuaaliolkapää. *Otaniemi*-projektin ansioksi voidaan katsoa se, että projekti antoi Nyytille konkreettisia kokemuksia ja uskallusta tarttua myöhemmin *Valoa verkko* -projektin aikana toimeen ja lähteä ennakkoluulottomasti kehittämään uutta tapaa harjoittaa ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä. Vaikka tietotekniikkaa hyväksikäyttävän päivystystoiminnan puitteet, toteutustavat ja itse nimi ovat *Otaniemi*-projektin ajoista muuttuneet, ei palvelun perusidea ole juurikaan muuttunut. Siksi voidaan perustellusti todeta Virtuaaliolkapään saaneen alkunsa 1990-luvun alussa.

88 Muistio Nyytin toiminnan laajentamisesta Otaniemeen 9.4.1990.

2.2.5 *YTHS:n suhtautuminen tukikeskukseen*

YTHS:ssä suhtauduttiin kriisikeskusideaan alkuvaiheessa varauksellisesti. Säätiö mm. kieltäytyi tiedottamasta keskuksen palveluista omille asiakkailleen. Opiskelijoiden kriisikeskuksen perustaminen herätti YTHS:ssä paljon enemmän vastustusta kuin aiemmin käynnistetty *OMYK*-projekti. Mistään välikirjasta ei kuitenkaan ollut kyse, sillä YTHS:n edustajat olivat mukana suunnittelemassa sekä *OMYK*-projektiä että keskusta. Tämän lisäksi YTHS:n puolelta tarjouduttiin kouluttamaan kriisikeskuksessa tarvittavia päivystäjiä.

Niin kriisikeskus kuin *OMYK*-projekti syntyivät osin vallitsevaan opiskelijoiden terveydenhuoltoon kohdistuneesta kritiikistä. YTHS:n näkökulmasta hankkeet poikkesivat toisistaan siten, että *OMYK*-projekti ei aiheuttanut kilpailua vaan täydensi YTHS:n opiskelijoille tarjoamia palveluja, kun taas suunniteltu kriisikeskus astui paljon selvemmin samalle alueelle YTHS:n tuottamien mielenterveyspalvelujen kanssa. YTHS:n epäluuloiseen suhtautumiseen vaikutti pelko vapaaehtoisuuteen pohjautuvan kriisikeskuksen amatööriydestä eli vapaaehtoisten kyvystä kohdata apua hakemaan tulevia opiskelijoita. Epäluuloa ovat sittemmin ruokkineet vapaaehtoistoimintaan liittyvien määritelmien epätasällisyys⁸⁹ ja mielenterveystyöhön liittyvä laajempi koulukuntakiista psykoanalyttikkojen kannattamien pitkäkestoisten terapioiden sekä lyhytterapioiden ja ennaltaehkäisevän mielenterveystyön kannattajien välillä. Psykoanalytikoilla on perinteisesti ollut vahva rooli Suomessa harjoitetussa mielenterveystyössä ja siitä käydyssä keskustelussa.⁹⁰

Myös YTHS:n mielenterveyspalveluissa löytyi kannatusta molemmille koulukunnille. Vaikka säätiöön oli jo 1970-luvulla palkattu ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön innostuneesti suhtautuneita neuvontapsykologeja, oli säätiössä harjoitettu ennaltaehkäisevä mielenterveystyö marginaalista verrattuna pidempiin terapioihin ja säätiön yleiseen linjaan.⁹¹ Yhteydenpito YTHS:n ja Nyytin välillä tapahtui pitkään vain neuvontapsykologien välityksellä, joiden oli helpompi suhtautua myönteisesti Nyytissä harjoitettuun mielenterveystyöhön. Mitä vakiintuneemmaksi tukikeskuksen toiminta on alkuvuosista muuttunut, sitä enemmän Nyytillä on ollut yhteydenpitoa neuvontapsykologien lisäksi myös muihin YTHS:n ammattilaisiin.

89 Määritelmistä edellä luvussa 2.2.2.

90 Henry Honkasen haastattelu 14.4.2004.

91 Salli Saaren haastattelu 31.5.2004.

2.2.6 *Nyytin toimitilat*

Vuosien varrella Nyytin toimisto ja tukikeskus ovat olleet milloin yhdessä, milloin erillään. Lisäksi molemmat ovat vaihtaneet osoitetta useamman kerran. Muuttojen tarkoituksena on ollut löytää Nyytin toimintaan kulloinkin parhaiten sopivat tilat. Myös taloudelliset tekijät ovat vaikuttaneet siihen, missä Nyyti on kulloinkin kulloinkin toiminut.

Nyytin kiertolaiselämä alkoi syksyllä 1986, kun Nyytin toimisto muutti HYY:n keskustoimiston yhteydestä Suomen Akateemisen Raittiusliiton (SARL) tiloihin Pohjoinen Hesperiankatu 13 B 2:een. SARL:n tiloissa Nyyti toimi aina vuoden 1988 syyskuuhun saakka, jolloin myös Nyytin oli ryhdyttävä uusien tilojen etsimiseen, koska SARL irtisanottiin omista toimitiloistaan. Luontevin vaihtoehto tuossa tilanteessa oli siirtää toimisto Vironkadulle samoihin tiloihin kriisikeskuksen kanssa. Taloudellisesti tiukoilla olleelle Nyytille pääsy Vironkadun tiloihin oli onnenpotku, sillä yliopisto lupasi tilat Nyytin käyttöön vastikkeetta aluksi vuoden 1989 kesäkuun loppuun saakka ja mahdollisesti myös pidemmäksi aikaa.⁹²

Vironkadun tilat tulivat tarpeeseen, sillä vuonna 1987 rahoittajien suhteen ei tapahtunutkaan toivottua kehitystä edellisvuoden optimismista huolimatta. Espoon kaupunki hylkäsi loppuvuodesta 1987 Nyytin toiminta-avustusanomuksen vuodelle 1988, mikä vaaransi koko *OMYK*-projektin jatkumisen. Uusien asuinyhteisöjen käynnistäminen ja toiminnanjohtajan toimen kokopäiväistäminen osoittautuivat tällaisessa taloudellisessa tilanteessa mahdottomiksi. Tiukassa taloudellisessa tilanteessa toimitiloista maksettava vuokra olisi vaikeuttanut Nyytin taloudellista asemaa ratkaisevasti.

Nyytin toimisto ja nimensä tukikeskukseksi vaihtanut kriisikeskus toimivat samoissa tiloissa Vironkadulla aina vuoden 1991 elokuuhun asti, jolloin Nyyti vuokrasii toimisto- ja ryhmätilat Mielenterveysyhdistys Helmi ry:ltä yhdessä Omaiset Mielenterveyden Tukena ry:n kanssa. Yhteiselo Snellmaninkatu 29 sijainneissa tiloissa kesti vuoden 1992 syyskuun loppuun, minkä jälkeen kaikki kolme yhdistystä muuttivat yhteisiin toimitiloihin Fredrikinkatu 47:ään. Tukikeskus jatkoi kuitenkin edelleen toimintaansa vanhoissa tiloissa Vironkadulla.

Muutaman vuoden kuluttua nousivat tilakysymykset jälleen ajankohtaisiksi. Joulun alla 1994 selvisi, että Omaiset Mielenterveystyön Tukena Uudenmaan yhdistys ry muuttaa pois yhteisistä toimitiloista ja että myös Helmi ry:n jatko tiloissa oli epävarmaa. Koko kevään 1995 kestäneiden etsintöjen tuloksena Nyytille löydettiin uudet toimitilat Mannerheimintie 40:stä, jonne sekä Nyytin toimisto että tukikeskus muuttivat toukokuussa 1995. Parin Töölössä vietetyn vuoden jälkeen Nyy-

⁹² Hallituksen kokouksen pöytäkirja 29.8.1988.

tissä ryhdyttiin jälleen haaveilemaan yhdistykselle paremmin sopivista ja sijainniltaan suotuisimmista toimitiloista. Vuoden 1997 lopulla Nyyti uskaltautui irtisanoutumaan Mannerheimintien toimitiloista, koska RAY:n oli korottanut yhdistyksen yleisavustusta vuodelle 1998. Uskallusta lisäsivät myös *Valoa verkkoon* ja *Eväitä elämään* -projektien saamat myönteiset avustuspäätökset. Maaliskuussa 1998 Nyytin toimisto ja tukikeskus siirtyivät nykyisiin tiloihin Rikhardinkadulle kirjastoa vastapäätä.

Muuttorumban rauhoittuminen viittaisi siihen, että nykyisiin tiloihin on oltu Nyytissä tyytyväisiä. Työpisteiden ja neuvotteluhuoneen korkea käyttöaste kertoo samalla siitä, ettei nykyisten ryhmä- ja päivystystoimintojen sekä teemailtojen määrän lisäämiseen nykyisissä tiloissa ole juuri mahdollisuuksia.

2.3 Projektien aika [1995–]

Erilaiset projektit ja niihin liittyneet tutkimukset ovat olleet osa Nyytin toimintaa koko sen olemassaolon ajan. *OMYK*-projektista alkaen Nyytissä on pyritty tuottamaan projektien yhteydessä myös tutkimustietoa omaan ja muiden käyttöön. Tutkimuksellisuus on liittynyt Nyytin toimintaan mitä luontevimmin niin toimijoiden korkeakoulutaustan, kohderyhmän kuin yhteistyökumppaneiden kautta. Tukikeskuksen toiminnan vakiintuminen tarkoitti myös yhdistyksen toiminnan vakiintumista. Tukikeskuksen palvelujen vakiintumisen myötä myös erilaisten projektien osuus lisääntyi 1990-luvulla. Ideat projekteihin saatiin joko opiskelijoiden tarpeista tai yhteistyökumppaneilta. Huolellisesti suunnitellut ja toteutetut projektit tekivät Nyytiä edelleen tunnetuksi paitsi opiskelijoiden myös rahoittajien ja muiden yhteistyökumppaneiden joukossa. Projektien myötä Nyyti ”löysi” opiskelijayhteisöt toimintakentäkseen, minkä jälkeen Nyyti jalkautui niihin hyvin konkreettisesti toiminnassaan ja tutkimuksissaan. Vuonna 1995 *Eväitä elämään* -projektista alkanutta aikakautta voidaan hyvällä syyllä kutsua projektien ajaksi, jonka aikana toteutettiin myös *Eväitä elämään* -projektia seuranneet *Valoa verkkoon* ja *Yhdessä yhteisöksi* -projektit. Omalla tavallaan myös meneillään oleva valtakunnallistumisprojekti edustaa samaa jatkumoa.

Valtaosa nytytiläisistä on tullut toimintaan mukaan korkeakouluopintojensa aikana, jolloin yhteydet tiedeyhteisöön ovat olleet, jos eivät vielä tiiviit, niin ainakin aluillaan. *Eväitä elämään* -projektia lukuun ottamatta Nyytin projektien ja tehtyjen tutkimusten pääasiallisen kohderyhmän ovat muodostaneet korkeakouluopiskelijat. Opiskelijavetoisuutensa johdosta Nyyti on perustamisestaan alkaen ollut herkkä aistimaan nuorten aikuisten ja opiskelijoiden ongelmia ja kipupisteitä. Yhdistys on

tarjonnut erityisesti pääkaupunkiseudun korkeakouluopiskelijoille vaihtoehtoisen väylän toisaalta suunnitella ja harjoittaa ehkäisevää mielenterveystyötä, toisaalta käyttää Nyytin tarjoamia rinnakkaisia palveluja.

YTHS on korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon tärkein palveluntarjoaja ja asiantuntija. Yksin kokonsa vuoksi YTHS on toisinaan koettu konservatiiviseksi ja hidasliikkeiseksi pieneen Nyytiin verrattuna. Kuten YTHS:n mielenterveyspalveluiden oma syntyhistoria⁹³ osoittaa, ovat uudet ja vasta hieman myöhemmin hyväksynnän saaneet toimintamuodot käynnistyneet muiden kuin virallisen palveluntarjoajan toimesta. Juuri näin oli laita myös Nyytin perustamisessa. Niin *OMYK*-projekti kuin tukikeskuksen perustaminen voidaan nähdä osoituksena pienempien ja ei niin institutionalisoituneiden järjestöjen kyvystä ideoida ja ryhtyä toteuttamaan uusia projekteja.

2.3.1 *Eväitä elämään*

Keväällä 1994 alkunsa saanut *Eväitä elämään* -projekti oli ensimmäinen Nyytin uusista projekteista. Uusista sikäli, että *OMYK*-projektin ja tukikeskuksen perustamisen jälkeen uusia hankkeita ei Nyytissä ollut juuri käynnistynyt. Tukikeskuksen perustamisen jälkeen resursseja suunnattiin keskuksen toimintamuotoihin, kuten erilaisiin ryhmiin, seminaareihin ja luentosarjoihin.

Eväitä elämään -projekti oli kehitys- ja pilottihanke, jolla etsittiin keinoja menetelmiä vahvistaa nuorten elämäntaitoja kouluissa. Projektin kohderyhmänä olivat Nyytin varsinaisesta kohderyhmästä poiketen yläasteiden, ammatillisten oppilaitosten ja lukiodien opiskelijat. Tavoitteena oli kehittää nuorten valmiuksia kohdata ja käsitellä vaikeuksia antamalla näihin tilanteisiin myönteisiä toiminta- ja ratkaisumalleja. Lisäksi projektin puitteissa pyrittiin luomaan kouluille uusia tai kehittämään koulujen jo olemassa olevia toimintamalleja.⁹⁴

Eväitä elämään -projekti sai alkunsa eri kansalaisjärjestöjen ja pääkaupunkiseudun nuorten kanssa toimivien työntekijöiden aivoriihissä, josta se laajeni kouluinfo-työryhmän nimellä kulkeneeksi yhteistyöprojektiksi, jolloin mukaan kutsuttiin lisää mielenterveyskentän ja opiskelijoiden edustajia. Nyytistä keskusteluihin osallistui kevääseen 1995 asti yhdistyksen toiminnanjohtaja toiminut Auli Orbinski. Suunnitelmien edetessä ilmeni, että projektiin tarvittiin sopiva järjestön hallinnoimaan mm. projektia varten anottavia avustuksia. Kokouksessaan 8.5.1995 Nyytin hallitus päätti olla hankkeessa tarpeen tullen käytettävissä. Silti voidaan pitää yllätyksenä,

⁹³ Opiskelijat perustivat ensimmäiset neuvontapsykologien toimet ylioppilaskuntien yhteyteen, josta toimet myöhemmin siirtyivät YTHS:n tarjoamiksi palveluiksi. Niemi (1992).

⁹⁴ Helenius & Pesonen, *Eväitä elämään* -projektin loppuraportti. (1998), 7.

että projektin hallinnointi annettiin Nyytille, joka oli varsin pieni toimija mukana olleisiin suurempiin ja huomattavasti maineikkaampiin järjestöihin verrattuna. Nyytin päätymistä projektin toteuttajaksi perusteltiin mm. sillä, että mukana olleet tahot halusivat tukea Nyytin toiminnan kehittymistä. Lisäksi Nyytin vertaistukeen ja opiskelijälähtöisyyteen perustuva toiminta-ajatus tarjosi sopivan viitekehyksen kyseiseen projektiin.⁹⁵

Eväitä elämään -projekti aiheutti Nyytin jäsenistössä myös vastarintaa. Kriittikiä esitettiin lähinnä TKY:n suunnalta, jossa pelättiin uuden projektin johtavan yhdistyksen perustoiminnan ja kohderyhmän hämärtymiseen. Nyytin hallitus linjasi-kin yhdistyksen rooliksi lähinnä *Eväitä elämään* -projektin hallinnoimisen ja seuraamisen. Keskustelu projektin sopivuudesta Nyytille jatkui Nyytin sisällä koko projektin ajan, mikä vei voimavaroja nyytiläisiltä ja projektissa mukana olleilta. Positiivista tässä konfliktissa oli se, että yhdistyksen perustoiminnan toiminta-ajatus kirkastui ja syventyi.⁹⁶

Vaikka *Eväitä elämään* -projektin sopivuudesta Nyytille käytiin sisällön ja kohdeyhmän osalta kriittistä keskustelua, projekti osoittautui muilta osin yhdistykselle kultaakin arvokkaammaksi. Edellisestä suuremmasta hankkeesta, *OMYK*-projektista, oli kulunut vuosia ja siinä välissä suurin osa aktiivisista toimijoista vaihtunut. *Eväitä elämään* -projekti lisäsi merkittävästi Nyytin projektiosaamista hankkeen suunnittelusta sen toimeenpanoon ja tulosten raportointiin⁹⁷. Projekti osoitti myös Nyytin perustoiminnassa olevat rajoitukset mm. teknisten laitteiden, tilojen ja taloudenhoitojärjestelmän suhteen. Ilmenneet rajoitukset korjaantuivat projektin kehittymisen myötä. Erityisen tärkeää oli Nyytin verkostoituminen mielenterveyden asiantuntijaorganisaatioiden suuntaan. Kontaktit lisäsivät Nyytin tunnettuutta mielenterveystyön kentällä ja rahoittajien silmissä. Lisäksi tällainen verkostoituminen helpotti Nyytin oman roolin ja perustehtävän kannalta keskeisten yhteistyötahojen hahmottamista.

Eväitä elämään -projektista käynnistynyt kehitys teki Nyytin toimintaa näkyväksi RAY:n lisäksi mm. Stakesissa.⁹⁸ Nyytin perustoiminta sai uudenlaisen selkänöjan, kun Nyyti nousi RAY:n A-avustusta saavien yhdistysten joukkoon vuonna 1998. A-avustus ja projekteille myönnetyt erillisavustukset helpottivat merkittävästi Nyytin toiminnan pitkäjänteisempää suunnittelua. *Eväitä elämään* -projekti onnistui

95 Kettunen, 90. Teoksessa Helenius & Pesonen (1998).

96 Kati Kettusen haastattelu 22.6.2004.

97 *Eväitä elämään* -projektin yhteydessä tuotettiin seuraavat raportit ja julkaisut: Kokemuksia nuorten elämäntaitoja vahvistavasta ohjauksesta kouluissa, *Eväitä elämään* -projektin väliraportti (1997), *Eväitä elämään* -projekti, Malleja ja kokemuksia nuorten elämäntaitojen kehittämiseen kouluissa, loppuraportti (1998), Nuorten palveluopas (1998). Lisäksi projektin pohjalta julkaistiin työmenetelmäkirja: Helenius & Rautava & Tuovinen: *Eväitä elämään* - Keinoja nuorten elämäntaitojen vahvistamiseksi (1998)

98 Kati Kettusen haastattelu 22.6.2004.

myös projektina suunnitelmien mukaisesti. Nyytin kokonaistoiminnan kannalta projektin vaikutukset olivat vielä merkittävämmät koska, Nyyti osoittautui yhteistyökumppaneiden silmissä luotettavaksi ja kyvykkääksi projektien toteuttajaksi ja vartenotettavaksi mielenterveyskentän toimijaksi. Projektin tulokset on koottu yhteen Eeva Heleniuksen ja Pia Pesosen kokoamaan loppuraporttiin: *Eväitä elämään -projekti, Malleja ja kokemuksia nuorten elämäntaitojen kehittämiseen kouluissa (1998)*.

2.3.2 *Valoa verkkoon*

Syksyllä 1997 käynnistyi *Valoa verkkoon* -kehityshanke, jonka tavoitteena oli edistää mielenterveyden edistämisen mahdollisuuksia tietoverkoissa. Toinen keskeinen tavoite oli integroida kehitettävät palvelut osaksi Nyytin perustoimintaa. Hankkeen juuret olivat kuitenkin kauempana vuodessa 1991, jolloin Nyytin tukikeskukseen hankittiin ensimmäinen mikrotietokone ja siihen sähköinen postilaatikko, jonka välityksellä Teknillisen korkeakoulun opiskelijoille tarjoutui mahdollisuus keskustella päivystämiseen perehdytettyjen Nyytin päivystäjien kanssa. Palvelun ylläpidosta vastasivat TKY:n silloinen sosiaalishteeri Auni Pajari ja muutamat sähköpostipalvelusta kiinnostuneet vapaaehtoiset. Ensimmäisinä vuosina OTAX-järjestelmän kautta tapahtunut yhteydenpito oli vähäistä. Pääpaino oli Pajarin välittämässä Nyytiä ja mielenterveyttä koskeissa artikkeleissa ja tiedotteissa.

Nyytin Otaniemessä sähköpostitse tapahtuvaan päivystystoimintaan ei alkuvaiheessa liittynyt erityistä koulutusta, Otaniemi-projektin painopisteen sijaittua Nyytin palveluista tiedottamisessa. Harvoista yhteydenotoista vuosilta 1992–1995 ei myöskään kerätty tilastoja, mutta silloiset päivystäjät muistivat käyneensä muutamien opiskelijoiden kanssa useita viestejä sisältäneitä keskusteluja.⁹⁹ Näistä alkuvuosien kompastuskivistä otettiin opiksi *Valoa verkkoon* -projektissa, kun Virtuaaliolkapään keskeisiksi periaatteiksi nousivat sekä päivystäjien koulutuksesta huolehtiminen että yhteydenottojen tilastointi. Syksystä 2002 alkaen sekä yhteydenotot että vastausviestit on arkistoitu mahdollista tutkimuskäyttöä varten.

Nykypäivän opiskelijoiden tietoteknisiin palveluihin verrattuna niin tietokoneet kuin verkkoyhteydet olivat 1990-luvun alkupuolella vielä lapsenkengissä. Tietokoneiden ohella myös varhaiset sähköpostin anonymiteetin turvaavat järjestelyt olivat vaatimattomia nykyiseen verrattuna. Otaniemessä nämä puitteet olivat kuitenkin jo tuolloin varsin hyvässä kunnossa, minkä johdosta teekkarit tarjosivat otollisen kohderyhmän Nyytin kokeilulle.

⁹⁹ Auni Pajarin haastattelu teoksessa Kettunen, Romunen (toim.) *Valoa Verkkoon* -projektin väliraportti (1999), 7.

Vasta *Valoa verkkoon* -projektin myötä Nyytissä oivallettiin toden teolla Internetin mahdollisuudet opiskelijoiden parissa tehtävään ehkäisevään mielenterveystyöhön. Oivaltamisen edellytys oli vuonna 1996 Nyytin tukikeskussuunnittelijana aloittaneen Iiris Koskisen työpanos. Vähäisestä Internetin ja sähköpostin käyttökemuksestaan huolimatta Koskinen ryhtyi tarmokkaasti viemään eteenpäin tietoverkkoihin pohjaavaa päivystystoimintaa. Jos Nyytissä kärsittiinkin puutteista teknisen osaamisen ja laitteiden osalta, sisällöllisistä ideoista ei ollut pulaa. *Valoa verkkoon* -projektin tavoitteena oli alusta alkaen selvittää sähköpostitse käytävän keskustelun mahdollisuudet ja soveltuvuus mielenterveystyöhön.¹⁰⁰ Myös ajankohta oli otollinen uudelle projektille, sillä korkeakouluopiskelijoiden sähköisten viestintävälineiden käyttömahdollisuudet ja -taidot lisääntyivät – ei vain teekkarien – vaan kaikkien opiskelijoiden keskuudessa 1990-luvun loppua kohden kiihtyvällä vauhdilla.

Kun *Otaniemi*-projektin käynnistysvaiheessa muutamaa vuotta aiemmin päälimmäisiä huolia oli tietyn opiskelijaryhmän eli teekkareiden tavoittaminen, oli näkökulma nyt paljon laajempi. Muutaman vuoden aikana sähköposti oli vakiintunut pelkästä tekkarien tietoverkosta yhä useampien opiskelijoiden keskeiseksi informaatiokanavaksi ja viestinnän välineeksi. Aiemman *Otaniemi*-projektin jalostuminen *Valoa verkkoon* -projektin myötä vakiintuneiksi toimintamuodoiksi edellytti teknistä kehitystä ja keskeisimpien sisältökysymysten, kuten anonymiteetti- ja työnohjauskysymysten ratkaisemista. Sähköisten viestintävälineiden ja opiskelijoiden tietoteknisten valmiuksien kehittyminen on lisännyt samalla näihin molempiin kohdistuvaa tutkimusta. Nyytissä oivallettiin *Valoa verkkoon* -projektin aikana, miten em. sähköisten viestintävälineiden kautta syntyi oiva mahdollisuus tarjota tukea ja tietoa suhteellisen laajasti ja edullisesti koko kohderyhmälle.

Valoa verkkoon -projektin aikana syntyneistä palveluista www-sivut ja Virtuaaliolkapää vakiintuivat nopeasti Nyytin perustoiminnoiksi. Vuosina 1999-2000 kokeiluista verkkoryhmistä ei sellaisenaan muodostunut Nyytin toimintamuotoa, koska ne olivat pääasiassa yhdistelmä sähköpostin ja chatin välityksillä käytäviä keskusteluja sekä tapaamisia lukuun ottamatta vaihtari-ryhmää, joka toimi pelkästään sähköpostilistan välityksellä. Verkkoryhmissä käytetyt menetit puolestaan vaihtelivat taideterapiasta toiminnallisiin menetelmiin.¹⁰¹

Valoa verkkoon -projekti ja Virtuaaliolkapää voidaan nähdä myös Nyytin valtakunnallistumissuunnitelmien edellytyksinä. Siinä missä Eväitä elämään -projekti toi Nyytille kokemusta projektin läpiviemisestä ja hallinnoimisesta, Valoa verkkoon

100 Mustonen (2000), 15.

101 Mustonen (2000), 49. Uusissa vuonna 2005 käynnistävissä verkkoryhmissä, ryhmien jäsenet eivät tapaa eivätkä tunne toisiaan. Verkkoryhmä-termi on silti säilynyt eri aikoina toimineiden ryhmien sisällöllisistä eroista huolimatta.

-projekti tutustutti jokaisen Nyytin toimihenkilön ja vapaaehtoisen tietotekniikan mahdollisuuksiin ja rajoituksiin ennaltaehkäisevässä mielenterveystyössä. Projekti oli täten malliesimerkki pienen järjestön kyvystä omaksua ja hyödyntää uusia teknisiä sovelluksia, Nyytin tapauksessa sähköisiä viestintävälineitä.

Virtuaaliolkapään alati lisääntyneistä yhteydenotoista onkin tullut merkittävin tunnusluku ja perustelu koko Nyytin myöhemmälle toiminnalle. Internetin kehittymisen ja Nyytin valtakunnallistumissuunnitelmien etenemisen myötä on vuoden 2005 alussa tultu tilanteeseen, jossa Nyytin Virtuaaliolkapää kuuntelee tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoita joka puolella Suomea. Pelkkien puhelin- ja käyntipäivystysten ja muiden pääkaupunkiseudulle sijoittuvien palvelujen välityksellä Nyytin palvelut tavoittaisivat huomattavasti pienemmän opiskelijajoukon.

Valoa verkkoon -projekti pohjautui pääosin *Otaniemi*-projektista saatuihin varhaisiin kokemuksiin ja Iris Koskisen työpanokseen. Jo ennen projektin varsinaista alkamista sähköpostipäivystys siirrettiin kahdelta vapaaehtoispäivystäjältä Koskisen vastuulle, jotta saatiin parempi kuva viestien luonteesta, vastaamiseen tarvittavista taidoista ja taustatuen tarpeesta. Tuolloin Nyytille hahmoteltiin myös ensimmäiset omat www-sivut.¹⁰²

Projekti suunniteltiin muotoiltiin talven 1997 aikana, minkä jälkeen projekti eteni joutuisasti. Huhtikuussa 1997 projekti valittiin Stakesin koordinoimaan Mielenterveyden edistämisen ja telematiikan verkostoon (MEPT)¹⁰³ ja myöhemmin samana vuonna projektiin saatiin rahoittajiksi mukaan niin sosiaali- ja terveysministeriö kuin RAY.

Projekti eteni vuonna 1998 palvelukokeilujen sisällöllisellä ja teknisellä suunnittelulla. Sähköpostipäivystys siirrettiin takaisin tukikeskuksen vapaaehtoisille päivystäjille ja Iris Koskinen keskittyi muihin tehtäviin projektissa. Samoin otettiin käyttöön Nyytin uudet ja sisällöltään kehitetyt www-sivut. Vuodet 1999 ja 2000 puolestaan olivat projektissa palvelukokeilujen, jatkohankkeiden ja raportoinnin aikaa.¹⁰⁴

¹⁰² Kettunen & Romunen (toim.) (1999), 11.

¹⁰³ MEPT oli sosiaali- ja terveysministeriön perustama Mielenterveyden Edistämisen ja Päihdetyön Telematiikallisten palveluiden hankekokonaisuus. Verkoston muita hankkeita olivat mm. Kuntoutussäätiön TELEINSP, A-klinikkasäätiön PREVnet ja rannikkoseudun terveystoimen DIALOG-hanke. Eri hankkeiden tavoitteena oli kehittää ja kokeilla uusia palvelumuotoja, jotka hyödynsivät telematiikkaa verkkoyhteyksiä. Telematiikalla tarkoitetaan viestintää, joka käyttää hyväkseen sähköisiä järjestelmiä. Internet-verkko tarjosi eri MEPT-hankkeille mahdollisuuden laajentaa ennaltaehkäisevien palveluiden käyttäjäkuntaa perinteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjäkunnan ulkopuolelle. Telematiikka antoi myös mahdollisuuden uudenlaiseen asiakaskontaktiin verkkopalvelun ja lukijan välille. MEPT-verkoston lopetettua toimintansa 1999 toimintaa jatkoi vuoden 2000 alusta aloittanut Avec-verkosto ks. edempänä.

¹⁰⁴ Valoa verkkoon -projektin yhteydessä tuotettiin seuraavat raportit ja julkaisut: Valoa verkkoon – Mielenterveys internetissä (1997), Kokemuksia tietoverkkojen hyödyntämisestä opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin edistämisessä - Valoa verkkoon –väliraportti (1999), Valoa verkkoon -loppuraportti (2000), Sähköpostiauttajan opas (2000), Vaihtari-projektin loppuraportti (2003).

Vuosina 1999 ja 2000 Nyytin www-sivuille suunniteltiin myös tutor- ja gradusivut. Sivujen suunnittelua varten kutsuttiin koolle joukko ylioppilaskuntien tuteita ja tutortyöstä vastaavia keskustelemaan tutoroinnin tarpeista ja näitä tarpeita tukevien www-sivujen sisällöstä. Nyytin www-sivuista muodostui lopulta monipuolinen tietopaketti, jonne koottiin aineistoa mm. tutorin vastuusta ja roolista ryhmänjohtajana, kirjallisuus- ja linkkivinkkejä sekä leikkimielinen supertutor-flegututor testi. Lisäksi tutorille tarjottiin sivujen kautta mahdollisuus ottaa yhteyttä Nyytin työntekijään tutorryhmää koskevissa ongelmissa.¹⁰⁵ Sekä Nyytin tutorsivut että aiemmin esitellyt gradusivut ovat molemmat löytäneet kohderyhmänsä. Syksyllä 1999 lanseeratut Nyytin tutorsivut ovat ajankohtaiset etenkin syksyisin uusien tutorryhmien ilmaantuessa kaupungille ja kampuksille.

Valoa verkkoon -projektin aikana kokeiltiin myös ensimmäisen kerran vaihdossa oleville opiskelijoille suunnattua sähköpostipohjaista verkkoryhmää. Satu Kukkaisjärven suunnittelemassa ja Iris Koskisen vetämässä vaihtari-ryhmässä lähdettiin ajatuksesta, että verkon välityksellä tapahtuva ohjattu vertaistuki opiskelijavaihdossa olevien opiskelijoiden välillä auttaa ja tukee opiskelijoita uudessa elämäntilanteessa. Tavoitteena oli tukea niin vaihto-opiskelijan ulkomaillaoloa, opintoja kuin yksityiselämää.¹⁰⁶ Vaihtari-ryhmästä saatu positiivinen palaute johti myöhemmin uuteen ja erilliseen *Vaihtari*-projektiin, jossa pyrittiin kartuttamaan Nyytin *Valoa verkkoon* -projektin yhteydessä saamia kokemuksia. Erotuksena vuonna 2005 toteutettaviin verkkoryhmiin aiemmat kokeilut tehtiin sähköpostiin pohjautuvin sovelusten avulla, kun taas vuonna 2005 aloittavat verkkoryhmät toimivat tietoteknisesti turvallisemmassa www-ympäristössä. Sisällöllisesti nämä eri aikoina toteutetut ja vaihtoon lähteille tai sieltä palaaville opiskelijoille suunnatut ryhmät muistuttavat toisiaan.

Avec-verkosto ja Verkkoauttamisen koulutushanke

Valoa verkkoon -projektin kautta Nyyti kuului MEPT-verkoston johtoryhmään. Tämän verkoston lopetettua toimintansa syntyi vuoden 2000 alussa A-klinikkasäätiön koordinoimana uusi Avec-verkosto, johon kuului aiempien MEPT-verkoston jäsenten lisäksi myös muita järjestöjä, mm. SMS, MTKL, YTHS, Ensi- ja turvakotien liitto sekä Lastensuojelun Keskusliitto. Avec-verkoston tavoitteena oli perustaa Internetiin kriisipalveluja tarjoava yhteinen portaali.¹⁰⁷ Verkoston kautta järjestyi myös STM:n rahoitus Nyytin omalle Verkkoauttamisen koulutushankkeelle. *Valoa*

¹⁰⁵ Kettunen, 24. Teoksessa Mustonen (2000).

¹⁰⁶ Mustonen (2000), 57

¹⁰⁷ Apua.info -portaali aloitti toimintansa 19.12.2001. Portaalissa verkoston jäsenjärjestöjen tuottama materiaali on linkitettyinä neljän teeman alle, joita ovat: 1. Mielenterveys, 2. Perhe, lapset ja parisuhde, 3. Päihteet ja riippuvuudet sekä 4. Perheväkivalta. Portaali jatkaa edelleen toimintaansa.

verkkoon-projektin myötä Nyytillä oli kokemusta sekä omasta sähköpostipalvelusta että yhteistyöstä muiden verkkoauttamista toteuttavien tai suunnittelevien tahojen kanssa.

Nyytin projektiassistentti Salla Tschokkisen toimesta Verkkoauttamisen koulutushankkeessa syntyi *Sähköpostiauttajan opas*, jossa esiteltiin verkkoauttamisen vapaaehtois- ja ammattilaispalvelujen edellytyksiä ja erityispiirteitä. Valoa verkkoon-projektin tulokset on koottu Niina Mustosen toimittamaan teokseen: *Valoa verkkoon-projektin loppuraportti – Kokemuksia tietoverkkojen hyödyntämisestä opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin edistämisessä (2000)*.

2.3.3 *Yhdessä yhteisöksi*

Yhdessä yhteisöksi-projekti toteutettiin vuosina 2000–2002 ja sitä seurannut vuoden mittainen jatkoprojekti vuonna 2003. *Yhdessä yhteisöksi*-projektin tarkoituksena oli edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä yhteisöissä, parantaa näiden yhteisöjen toimintakykyä ja vahvistaa sosiaalisen tuen muotoja yhteisöissä sekä ehkäistä opiskelijoiden psyykkisiä ongelmia. Jatkoprojektin tavoitteena oli viedä varsinaisessa projektissa syntynyt *Työkalukirja ainejärjestötyöhön* opiskelijajärjestöihin ja kouluttaa opiskelijajärjestöjä työkalukirjan käytössä ja hyödyntämisessä.

Yhdessä yhteisöksi-projektin syntyyn vaikuttivat niin aiemmista projekteista saatut kokemukset kuin tulevaisuuteen suuntautuvat toimintastrategiat. *Eväitä elämään* ja *Valoa verkkoon*-projekteista Nyytiin oli tarttunut aimo annos projektityössä vaadittavaa tietotaitoa. Erityisesti *Eväitä elämään*-projektin ansioksi on laskettava se, että vaikka projekti ei kohdistunutkaan Nyytin perustehtävän mukaisesti korkeakouluopiskelijoihin, projekti rohkaisi Nyytiä kiinnittämään entistä enemmän huomiota opiskelijayhteisöihin. Yksilön ja yhteisön välisen suhteen merkitys on Nyytissä tiedostettu aina, vaikkakin tukikeskuksen palvelut on kohdistettu pääsääntöisesti yksilöille.

Kuten kaikissa projekteissa myös *Eväitä elämään*-projektissa yksi keskeinen haaste oli sulauttaa projektin keskeinen anti osaksi Nyytin perustoimintaa. Vuonna 1999 tarkasteltiin voisiko *Eväitä elämään*-projektiä hyödyntää mm. Nyytin ryhmätoiminnassa tai vapaaehtoisten koulutuksessa. Lisäksi tarkasteltiin aiemmin kokeilun oppilaitosyhteistyön mallin soveltuvuutta yliopistoihin suuntautuvaan yhteistyöprojektiin. Yhteistyöprojektiä suunnittelemaan palkattiin psyk. yo. Outi Alaja, jonka työn tuloksena *Yhdessä yhteisöksi*-projektin suunnitelma syntyi keväällä 1999. Hanke eteni kun RAY lupautui rahoittamaan projektia vuosina 2000–2002 yhteensä 1,1 miljoonalla markalla (n. 185 000 eurolla).¹⁰⁸

108 Tilasto RAY:n Nyytille myöntämistä avustuksista.

Projekti siirtyi operatiiviseen vaiheeseen vuonna 2000, kun suunnittelutyöryhmän työtä jatkamaan muodostettiin varsinainen eri alojen ammattilaisista koostuva projektiryhmä, joka ohjasi sisällöllisissä kysymyksissä. Koska projekti oli hieman jäljessä alkuperäisestä aikataulusta, lähdettiin toteutusvaiheeseen kahden projektisuunnittelijan voimin. Kesällä 2000 projektiin palkattiin Jouko Mäki-Tarkka. Lisäksi Sari Romunen siirtyi väliaikaisesti projektin palvelukseen vuoden 2000 loppuun asti ja palasi vuoden 2001 alusta takaisin varsinaiseen tehtäväänsä tukikeskustoiminnan suunnittelijaksi. Mäki-Tarkka jatkoi projektissa sen loppuun asti. Vuoden 2001 ensimmäisen puoliskon Mäki-Tarkan työparina toimi harjoitteluaan Nyytissä tehnyt Mauri Mujunen. Vuodelle 2003 sijoittuneen Yhdessä yhteisöksi -jatkoprojektin suunnittelijana toimi Ville Väärälä.

Yhdessä yhteisöksi -projektin keskeisen osan muodosti kolmen pilottijärjestön¹⁰⁹ kanssa läpiviety vuoden mittainen kokeilu, jonka tavoitteena oli käynnistää ja tukea näiden järjestöjen edustamien yhteisöjen kehittymistä. Tässä vaiheessa keskeistä oli opiskelijoiden oma osallistuminen niin suunnitteluun, toteutukseen kuin arviointiin. Yhtenä koko projektin keskeisimmistä ajatuksista oli antaa yhteisöille itselleen välineitä tunnistaa ja ratkaista yhteisössään esiintyviä ongelmia. Projektin ja siihen osallistuneiden pilottijärjestöjen kokemusten pohjalta koottiin *Työkalukirja ainejärjestötyöskentelyyn* -opas, jossa tuodaan kootusti esiin toisaalta lukuisia opiskelijayhteisöille tunnusomaisia piirteitä, toisaalta kokeilun myötä jalostuneita konkreettisia välineitä ja työkaluja opiskelijayhteisöjen vahvistamiseen.

Vuoden mittainen jatko projekti perustui oppaan markkinointiin ja oppaan hyödyntämiseksi ylioppilaskunnissa pidettyihin koulutuksiin. Työkalukirjan saama vastaanotto ylioppilaskunnissa ja ainejärjestöissä eri puolilla Suomea oli hyvin innostunut. Kokemusten perusteella oppaan ja sen pohjalta tehdyn 2. painoksen¹¹⁰ soisi jatkossa kuluvan sekä ainejärjestöjen että muiden järjestöjen keskuudessa.

Yhteisöllisyyden ilmentymiä

Yhdessä yhteisöksi -projekti oli osa opiskelija- ja opiskeluyhteisöissä viime vuosina laajasti virinnyttä yhteisöllisyys- ja hyvinvointikeskustelua, jonka muita käynnistäjiä ja ilmentäjiä ovat olleet Helsingin yliopiston ja HYY:n piirissä vuosina 2002–2003 toteutettu hyvinvointihanke Hyrrä sekä valtakunnallinen YTHS:n, SYL:n ja Opiskelijoiden Liikuntaliiton (OLL) voimin vuonna 2001 aloitettu Kehrä-hanke.

109 Pilottijärjestöt olivat Helsingin yliopiston kansantaloustieteen opiskelijat ry (KTTO), kasvatustieteen, aikuiskasvatustieteen ja luokanopettajaksi opiskelevien ainejärjestö Peduca ry sekä Teknillisen korkeakoulun Sähköinsinööriklita ry (SIK).

110 2. painoksen nimeksi muutettiin Työkalukirja järjestötyöhön, mikä kuvaa teoksen käyttökelpoisuutta opiskelijajärjestöjen lisäksi myös muissa järjestöissä.

YTHS:n neuvontapsykologi ja Nyytin hallituksen pitkäaikainen jäsen Lauri Yli-Pohja määritteli yhteisöllisyysteemojen viime vuosien renessanssin ainakin kolmen eri linjan tai ilmentymän yhteensulautumisena.

Ensimmäinen linjoista oli Nyytille ominainen ja *Yhdessä yhteisöksi* -projektin ilmentämä linja. Siinä yhdistyivät Nyytin omasta toiminnasta saadut kokemukset. Jo ennen *Yhdessä yhteisöksi* -projektia Nyytille oli kertynyt näkemystä yhteisöllisyyden merkityksestä niin tukikeskuksen toiminnan kuin kouluyhteisöille suunnatun Eväitä elämään -projektin yhteydessä. Näitä kokemuksia ja näkökulmia määritti vahva opiskelijälähtöisyys.

Toinen yhteisöllisyyslinjoista oli YTHS:n sisällä harjoitettu ns. terveydenedistämistyö, jota kutsuttiin aina 1980-luvulle asti YTHS:n mielenterveyslinjalla ennaltaehkäiseväksi työksi. Esimerkkejä ennaltaehkäisevästä työstä olivat erilaiset julkisen terveydenhuollon puolella toteutetut kaupunginosaprojektit, joissa psykologit, terveydenhoitajat ja lääkärit lähtivät yhteisöihin ihmisten avuksi. Toisaalta termiin liittyneiden liiallisten odotusten, toisaalta sen rajallisiksi koettujen mahdollisuuksien vuoksi ennaltaehkäisevän työn käsitteestä luovuttiin ja samansisältöisestä toiminnasta ryhdyttiin puhumaan terveydenedistämistyönä. 2000-luvulla terveydenedistämisen traditiota edustaa säätiöön hiljattain perustettu yhteisöterveyden lääkärin toimi.¹¹¹

Kolmantena yhteisöllisyyslinjana voidaan Lauri Yli-Pohjan mukaan pitää YTHS:ssä Eero Kurrin johdolla 1990-luvun puolivälissä virinnyttä foorumia, jossa ryhdyttiin keräämään hyviä kokemuksia ja käytänteitä opiskelijaterveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä ja onnistuneesti läpiviedyistä projekteista, hankkeista ja toimintatavoista.¹¹² Foorumi keräsi YTHS:n omien toimijoiden lisäksi yhteen edustajia niin SYL:sta, OLL:sta kuin pääkaupunkiseudun yliopistoista ja ylioppilaskunnista. Vaikka foorumi ei pitkään toiminutkaan, se keräsi yhteen tahot, jotka muutamaa vuotta myöhemmin ryhtyivät pääkaupunkiseudulla toteuttamaan Hyrrä-hanketta ja sitä seurannutta valtakunnallista Kehrä-hanketta ja -verkostoa¹¹³. Nyyti ei ollut virallisesti mukana Kehrän toteuttamisessa, mutta oli käynnistämässä vuosina 2000–2003 läpiviedyllä *Yhdessä yhteisöksi* -projektillaan hyvinvointi- ja yhteisöllisyysteemojen uutta esiinmarssia opiskelija- ja opiskeluyhteisöissä.

Vuoden 2005 alusta Kehrä-verkoston toimintaa jatkaa YTHS:n terveystyöryhmän alaisuuteen perustettu Kehrä-jaos, jonka tehtävänä on mm. koordinoida eri

¹¹¹ Lauri Yli-Pohjan haastattelu 4.10.2004.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Kehrän määritelmä on YTHS:n [www-sivuilla](http://www.sivuilla) muotoiltu seuraavasti: "KEHRÄ edistää yliopisto-opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyisyyttä eri toimijoiden vuorovaikutusta ja yhteistyötä lisäämällä. Hyvinvointiverkoston tavoitteena on opiskelijoiden omien suojaavien tekijöiden parantaminen, voimavarojen lisääminen ja opiskelijan turvaverkkojen tiivistäminen sekä ympäristön riskitekijöiden vähentäminen." (Lähde: http://www.yths.fi/netcomm/frontpage_kehra.asp?path=2527 3.3.2005)

kaupungeissa tapahtuvaa hyvinvointityötä. Lisäksi jaos pyrkii toiminnallaan edistämään ja tukemaan kansallisia yhteistyöhankkeita, jotka kohdistuvat yhteisöterveyteen ja opiskeluympäristöön yliopistoissa.¹¹⁴ Tulevaisuudessa on mielenkiintoista nähdä, miten hyvin Kehrä-jaos ja Nyyti löytävät toisensa opiskelijoiden hyvinvointityötä tehdessään.

2.3.4 *Muut projektit*

Nyytin toteuttamien ja edellä kuvattujen ns. isojen projektien (*EE, VV, YY*) lisäksi vuosien varrelle on mahtunut pienempiä (*Vaihtari*) ja myös toteutumatta jääneitä (*Pro Nyyti, OKSA*) projekteja. Nyytin toimintafilosofian mukaisesti myös toteutumatta jääneet hankkeet mahdollistavat oppimiskokemuksen siinä missä läpiviedyt projektit. Ammattimaisena projektintoteuttajana säilyminen suorastaan edellyttää oman toiminnan arviointia. Lisäksi on huomioitava, että kaikkea toimintaa varten ei aina tarvitse perustaa omaa erillistä projektia, vaan uusia kokeiluja voidaan käynnistää myös järjestön perustoiminnasta käsin. Tässä luvussa esiteltyjen projektien lisäksi Nyyti oli vuosina 2000–2001 mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa TKY:n käynnistämää *Mielen hyvinvointi* -projektia, joka koostui mielen hyvinvoinnin eri alueita käsitelleitä luentoja, keskusteluiltoja ja erilaisia kursseja.

Pro Nyyti

Nyytin hallitus perusti vuonna 1990 kaksi työryhmää: toisen kehittämään toimintaa ja toisen suunnittelemaan yhdistyksen tulevaisuuden toimintamuotoja. Ensimmäisen ns.asuinyhteistyöryhmän tehtäväksi määriteltiin asuinyhteisötoiminnan kehittäminen *OMYK*-projektista saatujen kokemusten pohjalta.¹¹⁵ Tämä työryhmä jäi lyhytikäiseksi Nyytin luovuttua Mäkkylän yhteisöstä ja asuinyhteisötoiminnasta seuraavana vuonna. Toinen perustetuista työryhmistä oli ns. kehittämistyöryhmä, jonka tehtävänä oli ideoida Nyytin tulevaisuutta ja laatia esityksiä Nyytin hallitukselle uusista mahdollisista toimintamuodoista. Vuosittain aina uudelleen nimetty kehittämistyöryhmä toimi tässä tarkoituksessa 2000-luvun puolelle, minkä jälkeen vastaavien työryhmien asettamisesta ryhdyttiin päättämään tapauskohtaisesti.

Kehittämistyöryhmä ideoi Nyytille mm. kirjakahvilatyypistä toimintaa, mikä ei kuitenkaan konkretisoitunut. Mitä ilmeisimmin kehittämistyöryhmässä käynnis-

114 Kehrä-jaoksen toiminta-ajatuksista YTHS:n www-sivuilla.

115 Hallituksen kokouksen pöytäkirja 27.11.1990

tyneet keskustelut artikuloituivat yhdistyksen vuoden 1993 kevätkokouksessa, jossa käytiin laaja keskustelu Nyytin toiminnasta. Keskustelussa yhdistyivät sekä edessä oleva toimijoiden sukupolvenvaihdos että laman vaikutukset yhdistykseen ja asiakaskuntaan.¹¹⁶ Jo seuraavassa hallituksen kokouksessa asetettiin kehittämistyöryhmän rinnalle *Pro Nyyti*-työryhmä, jonka tehtäväksi hahmoteltiin alkuvaiheessa ”kolmivuotissuunnitelman” tekeminen Nyytille.

Pro Nyyti-työryhmän toimesta syntyi idea vuosina 1995–1997 toteutettavasta projektista, jolla: ”tarjotaan opiskelijoille foorumi ja mahdollisuuksia rakentaa ja kehittää omia taitoja ja voimavaroja sekä oman että ympäristönsä psyykkisen hyvinvoinnin säilyttämiseksi ja edistämiseksi”. Projektin keskeisimpiä tavoitteita oli tarjota harjoittelu- ja työkokemusta nuorille vastavalmistuneille sekä käynnistää keskustelua mielenterveydestä ja ihmisten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista oman Nyyti-lehden välityksellä.¹¹⁷ Vuoden 1995 toimintasuunnitelmassa työllistämistavoite kirjattiin vielä suoremmin tavoitteeksi tukea vastavalmistuneiden alan opiskelijoiden (erityisesti psykologia, sosiaalipsykologia) työllistymistä ja ammatti-identiteetin kehittymistä ammattilaisten, esimerkiksi Nyytin ryhmänohjaajien, rinnalla.

Pro Nyyti-projektin RAY:lta saama kielteinen avustuspäätös ja samaan aikaan menestyksekkäästi edennyt *Eväitä elämään*-projekti johtivat *Pro Nyyti*-projektin hiippumiseen. Nyyti-lehti ilmestyi kuitenkin yhden kahden numeron vuositahtia, kunnes lehden teosta vuoden 1997 lopuksi luovuttiin työläyden ja sähköisen tiedottamisen nopean kehittymisen myötä.

Syy, miksei *Pro Nyyti*-projektista tullut yhtä Nyytin ns. isoista projekteista, lie-nee siinä, ettei projekti lopulta ollut yhtä täsmentynyt muiden isojen projektien ta- paan. Kehittämistyöryhmän työskentelyllä ja *Pro Nyyti*-projektin suunnitelmilla oli kuitenkin merkityksensä. Yhdessä *Eväitä elämään*-projektin käynnistämien ja Nyytin toimintaa koskevien pohdintojen kanssa ne veivät yhdistystä eteenpäin.

Vaihtari

Valoa verkkoon -projektin kokemusten pohjalta Nyytissä ryhdyttiin vuonna 2001 ideoimaan toista tukiryhmää opiskelijavaihdossa oleville korkeakouluopiskelijoille. Siinä missä vaihtoon lähteville opiskelijoille oli yliopistojen puolesta tarjolla orientaatiota kohdemaassa opiskelusta, ei korkeakoulujen kansainvälisillä yksiköillä ollut resursseja vaihdon aikana ilmenneille ongelmille ja murheille.

Uudella vaihtari-ryhmällä pyrittiin keräämään lisää kokemuksia verkossa tapahtuvasta ryhmätoiminnasta. Lukuvuonna 2001–2002 toteutetun erillisen *Vaihta-*

¹¹⁶ Yhdistyksen kevätkokouksen pöytäkirja 29.3.1993.

¹¹⁷ *Pro Nyyti* -projektisuunnitelma (1994).

ri-projektin tarkoituksena oli syventää Nyytin aiempia *Valoa verkkoon* -projektin yhteydessä toteutetusta vaihtari-ryhmästä saatuja kokemuksia tarjoamalla vaihdossa oleville opiskelijoille yhteiseen sähköpostilistaan ja vertaistukeen perustuva keskustelu- ja tukiryhmä, jossa samassa elämäntilanteessa oleville ihmisille tarjoutui mahdollisuus purkaa kokemuksiaan muiden vaihto-opiskelijoiden ja keskusteluryhmän ohjaajan kanssa.¹¹⁸

Vaihtari-projektin liikkeellelähtö viivästyi Nyytissä kesällä 2001 tapahtuneen toiminnanjohtajan vaihdoksen takia. *Vaihtari*-projekti päästiin käynnistämään vasta toimintavuoden lopulla, vaikka RAY oli ehtinyt antaa myönteisen avustuspäätöksen projektin tukemisesta jo vuoden 2001 alussa.

Myöhäinen liikkeellelähtö selittää sen, miksei uusi *Vaihtari*-projekti käynnistyttyään tavoittanut kuin 13 kyseisenä vuonna vaihdossa ollutta opiskelijaa. Osallistujien määrää voi pitää varsin pienenä, sillä kutsukirje lähetettiin kaikkiaan 400:lle kyseisenä lukuvuonna opiskelijavaihdossa olleelle. Osallistujien kokemusten perusteella ryhmässä käydyistä keskusteluista koettiin kuitenkin olleen hyötyä, minkä perusteella vastaaville ryhmille saatettiin ajatella olevan kysyntää myös jatkossa.¹¹⁹

Kahdesta vaihto-opiskelijoille suunnatusta ryhmästä saatuja kokemuksia on käytetty Nyytissä hyödyksi suunniteltaessa verkkoryhmätoimintaa osana Nyytin valtakunnallista laajentumista. Nyytin www-pohjainen ryhmätoiminta käynnistyy syksyllä 2005 vaihto-opiskelijoille suunnatuilla keskusteluryhmillä, joista on kokemusta jo aiemmilta vuosilta. Aika näyttää, onnistuuko vaihto-opiskelijoille suunnattu ja kahteen kertaan kokeiltu verkkoryhmä jatkossa vakiinnuttamaan asemansa yhtenä Nyytin tarjoamista palveluista.

OKSA

Nyytin toinen toteutumatta jäänyt kehittämisprojekti oli vuosille 2002–2006 suunniteltu ns. *OKSA*-projekti, jonka tarkoituksena oli opiskelijoiden valtakunnallisen vertaistukiverkoston luominen eli Nyytin laajentuminen valtakunnalliseksi¹²⁰. Muissa yliopistokaupungeissa virinneet tukikeskushankkeet (joista tarkemmin luvussa 3.2.2) ja näiden hankkeiden yhteydessä Nyytin kanssa käydyt keskustelut osoittivat, että Nyytin mahdollinen laajentuminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle oli ensimmäisen kerran esillä jo paljon ennen *OKSA*-projektiä 1980-luvun lopulla. Valtakunnallistumisen näkökulma lienee kangastellut nyytiläisten mielessä vielä tätäkin aiemmin, sillä jo vuoden 1986 syyskokouksessa vahvistettiin sääntömuutos, jonka

118 Liira (2002).

119 Liira (2002).

120 OKSA-projektisuunnitelma (2001).

mukaan Nyytin toimialue oli koko maa¹²¹.

OKSA-projektin suunnittelua edelsi kaksi seikkaa. *Valoa verkkoon*-projektin myötä lisääntynyt kiinnostus Virtuaaliolkapään kautta tapahtuvaa päivystystä kohtaan sekä erityisesti turkulaisen Opiskelijan Kamu ry:n suunnalta tulleet aloitteet Nyytin tukikeskustoiminnan laajentamisesta. Nyytin hallituksen kokouksessa 25.4.2001 vierailut Opiskelijan Kamu ry:n varapuheenjohtaja Jan Kraufvelin esitteli Kamun toimintaa ja sen pitkään jatkuneita toimintavaikkeitä. Kamun tilannekuvauksen ja kokouksessa käydyn vilkkaan keskustelun tuloksena Nyytin hallitus päätti pikimmiten käynnistää Nyytin ja Kamun yhteistyöhankkeen suunnittelun silloisen toiminnanjohtajan Outi Kurpan johdolla.¹²²

OKSA-projektin keskeinen idea oli käynnistää ensi vaiheessa pilottiluontoinen tukikeskustoiminta Nyytin ja Turkuun perustettavan tukikeskuksen välillä ja laajentaa tukikeskusverkkoa tämän jälkeen asteittain koko maahan. Lopputuloksena olisi ollut valtakunnallinen kolmeen alueeseen (Etelä-Suomi, Keski-Suomi, Itä- ja Pohjois-Suomi) ja kahdeksaan tukikeskukseen (Helsinki, Turku, Tampere, Jyväskylä, Joensuu, Kuopio, Oulu ja Rovaniemi) jakautunut tukikeskusverkosto.

Tukikeskusverkoston laajentaminen edellytti myös ruotsin- ja englanninkieliseen päivystystoimintaan satsaamista sekä vapaaehtoisten rekrytoinnin ja koulutuksen järjestämistä eri tukikeskuksiin palkattavien 8 suunnittelijan voimin.¹²³ Jälkikäteen tarkasteltuna *OKSA*-projekti näytti pyrkimykseltä käynnistää ja yhdistää eri paikkakuntien tukikeskuskokeilut Nyytin johdolla uudelleen koko maan kattavaksi tukikeskusverkoksi.

OKSA-projektisuunnitelma valmistui nopealla tahdilla 2001 toukokuun loppuun ja RAY:n erillisavustuksien hakemiselle asettamaan määräaikaan mennessä. Suunnitelman nopea valmistelu ja toiminnanjohtajan vaihtuminen saivat Nyytin hallituksen ottamaan *OKSA*-projektisuunnitelman syyskuussa 2001 uudelleen tarkasteluun. Tarkastelun tuloksena projektisuunnitelmaa koskenut ja RAY:lle lähetetty avustushakemus päätettiin Nyytin hallituksen toimesta vetää takaisin.¹²⁴ Jälkikäteen voi vain arvailla, miten rahoittaja olisi *OKSA*-projektiin suhtautunut. Takaisin vedetty *OKSA*-projekti oli nykyiseen RAY:n tukemaan valtakunnallistumisprojektiin¹²⁵ verrattuna organisatorisesti raskaampi ja hintavampi kuin meneillään oleva matalaan organisaatioon ja ennen muuta Virtuaaliolkapäähän perustuva Nyytin palvelujen valtakunnallinen laajentaminen.

Viisivuotisen *OKSA*-projektin toteuttamiseksi haettu avustus oli noin 18 miljoonaa markkaa (3,05 miljoonaa euroa), kun taas uuden jalostetun ja nelivuotiseksi

121 Nyytin syyskokouksen pöytäkirja 1.12.1986.

122 Hallituksen kokouksen pöytäkirja 25.4.2001.

123 *OKSA*-projektisuunnitelma (2001).

124 Hallituksen kokouksen pöytäkirja 26.9.2001.

125 Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006 -projektisuunnitelma (2004).

suunnitellun laajentumisprojektin katsottiin onnistuvan n. 3.5 miljoonan markan (0,6 miljoonan euron) avustuksella.

Meneillään olevan laajentumissuunnitelman eduksi on laskettava myös se, että siinä käytetään aidosti hyväksi www-pohjaisia palveluita ja pyritään laajan potentiaalisen asiakaskunnan palvelemiseen ilman uusien rakenteiden (tässä lukuisten tukikeskusten) pystyttämistä ja ylläpitoa.

2.4 Valtakunnallistuva Nyyti [2002–]

2000-luvulla Nyyti on jatkanut kehittymistään. Nyytin näkyvyys on lisääntynyt ja asema vankistunut vuosi vuodelta. Meneillään olevan nelivuotisen *Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006* -projektin aikana on tarkoitus kehittää valtakunnallinen matalan organisaation toimintamalli, joka vastaa opiskelijoiden mielen hyvinvointitarpeisiin ja tukee opiskelijoiden omaa elämänhallintakykyä.¹²⁶ Kehittäminen projektin nimessä tarkoittaa ensinnäkin Nyytin oman toiminnan nostamista tutkimuksen kohteeksi ja saatujen tulosten aktiivista käyttämistä Nyytin toiminnan parantamiseksi.

Toiseksi kehittäminen tarkoittaa Internetin entistä voimakkaampaa käyttämistä Nyytin opiskelijoille suuntaamissa palveluissa. Laajentaminen puolestaan tarkoittaa Virtuaaliolkapään ja puhelinpäivystyksen levittäytymistä pääkaupunkiseudulta kaikkien Suomen tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoiden käyttöön. Kyseiset palvelut laajenivat syksyllä 2004 ensin Tampereelle ja Turkuun ja vuoden 2005 alusta myös muille paikkakunnille. Huomionarvoista on, että laajentaminen tapahtuu palveluita eikä rakenteita laajentamalla.

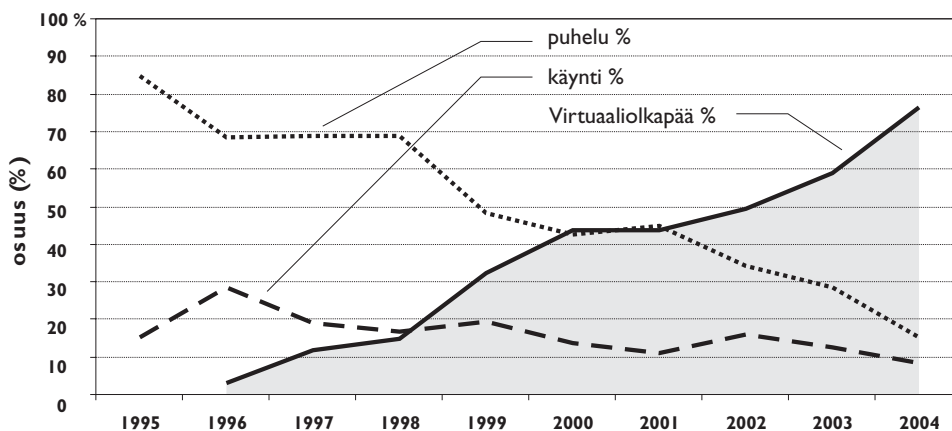
Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006 -projekti, joka puhekielessä on muuttunut ytimekkäästi Nyytin valtakunnallistumiseksi, on vaikuttanut lähtemättömästi Nyytin koko organisaatioon ja tukikeskuksen toimintaan. Vuodesta 2002 alkaneen suunnitelmallisen kehittämistyön tuloksena kuvaus Nyytin vapaaehtoistoiminnasta on kirjattu yksiin kansiin ja se kiteyttää jokaiselle vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneelle tai yhteistyökumppanille Nyytin käsityksen hyvästä vapaaehtoistoiminnasta.¹²⁷ Se esittelee Nyytin vapaaehtoistoiminnan markkinoinnista rekrytointiin, tietojen dokumentointiin ja arviointiin. Nyytissä omaksutun oppivan organisaation toimintafilosofian mukaisesti myös itse malli on jatkuvan arvioinnin kohteena.

¹²⁶ Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006 -projektisuunnitelma (2004).

¹²⁷ Nyytin vapaaehtoistoiminta -julkaisu (2004).

Oman toiminnan nostaminen tutkimuksen kohteeksi on ilmennyt esimerkiksi tilastoinnissa, seurannassa ja vertailussa.¹²⁸ Valmistuneet tai meneillään olevat tutkimukset ovat käsitelleet lisäksi mm. Nyytin vapaaehtoisten motiiveja ja Nyytin oman organisaation kehittymistä. Koska päivystystoiminta on aiempaa huolellisemmin tilastoitua ja arkistoitua, tukikeskuksen toimintaa on suunniteltu enemmän tutkittuun tietoon pohjautuen kuin organisaatiossa vallitseviin uskomuksiin pohjautuen.¹²⁹ Omien tutkimusten tukena on käytetty enenevässä määrin myös Nyytin ulkopuolelta saatavaa tutkimustietoa opiskelijoiden oireilusta ja toimintatavoista. YTHS:n vuosina 2000 ja 2004 toteuttamat Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimukset, vuosittain toistuvat nuorisobarometrit ja Opiskelijoiden tutkimussäätiö Otuksen julkaisut ovat vain muutamia esimerkkejä käyttökelpoisista taustatutkimuksista.

Nyytin päivystystoiminnastaan keräämien tilastojen ja erityisesti vuoden 2000 nuorisobarometrin tuloksien pohjalta tukikeskuksen toiminnassa päätettiin panostaa erityisesti Virtuaaliolkapäähän. Nyytin omien tilastojen mukaan puhelinpäivystyksen yhteydenotot ovat vähentyneet aina vuodesta 1995 lähtien, kun taas Virtuaaliolkapäähän tulleet yhteydenotot ovat samaan aikaan jatkuvasti lisääntyneet. Vuoden 2000 nuorisobarometri osoitti sekin, että nuoret aikuiset käyttävät Internetiä yhä enemmän ja suhtautuvat sen käyttöön aiempia sukupolvia ennakkoluulottomammin¹³⁰. Kuvio 1 kertoo tukikeskuksen yhteydenottotavoissa tapahtuneesta muutoksesta.

Kuvio 1. Yhteydenottotapojen osuudet (%) tukikeskukseen tulleista yhteydenotoista vuosina 1995–2004

128 Nyytin päivystystoiminta 1995–2003 -selvitys (2004).

129 Helena Partisen haastattelu 26.10.2004.

130 Saarela (2001), "Nuorisobarometri 2000. Selvitys 15–29 -vuotiaiden suomalaisten nuorten asenteista" 3, 25–31.

Aika näyttää, miten Nyytin palveluiden valtakunnallistuminen vaikuttaa tukikeskuksen yhteydenottotapoihin erityisesti Virtuaaliolkapäähän ja puhelinpäivystyksen kohdalla. Jatkuvatko Virtuaaliolkapäähän suosion kasvu ja puhelinpäivystyksen suosio lasku ja mikä on käyntipäivystyksen kohtalo? Käyntipäivystykseen yhteyttä ottavien opiskelijoiden osuus on pysynyt lukumääräisesti samalla tasolla, mutta yhteydenottojen määrän lisääntyessä niiden suhteellinen osuus on ollut viime vuosina hienoisessa laskussa.¹³¹ Tulevaisuudessa joudutaankin pohtimaan, millaiset tukikeskuksen palvelumuodot parhaiten vastaavat 2000-luvun opiskelijoiden osoittamaan kysyntään.

Valtakunnallistuminen ja edellä kuvattu yhteydenottotavoissa tapahtunut kehitys nostavat lähivuosina väistämättä esiin muutamia olennaisia kysymyksiä päivystystoiminnassa. Virtuaaliolkapäähän skeptisemmin suhtautuvien näkökulmasta reaaliaikainen puhelin- ja käyntipäivystys tarjoavat parempia tukemis- ja auttamismuotoja kuin viiveellä tapahtuva Virtuaaliolkapääviestiin vastaaminen, minkä vuoksi kaksi perinteisintä päivystysmuotoa eivät ole korvattavissa. Virtuaaliolkapäätä kannattavien tukena ovat puolestaan tilastot ja argumentti, jonka mukaan asiakas kirjoittaessaan virtuaaliolkapäälle prosessoi samalla omia ajatuksiaan ja tuntemuksiaan.

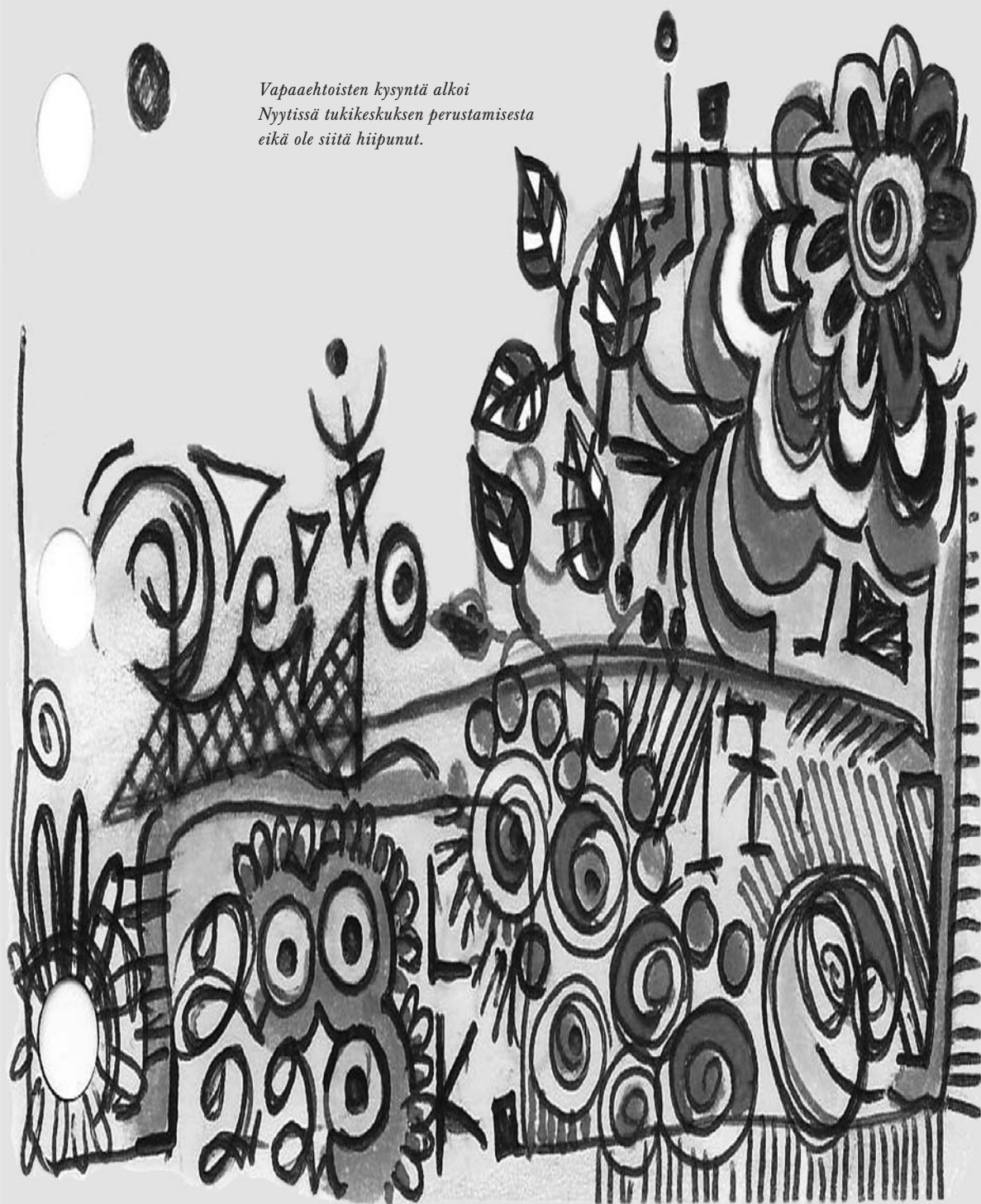
On selvää, että erilaiset ihmiset poikkeavat toisistaan ilmaisutavoiltaan. Jotkut opiskelijat ilmaisevat tuntojaan mieluiten suullisesti, kun taas toisille kirjoittaminen tuntuu ainoalta mahdolliselta tavalta ilmaista itseään. Siksi jatkossakin tarvittaneen sekä ”kirjoittajille” että ”puhujille” suunnattuja päivystyspalveluja.

Päivystäjien näkökulmasta Virtuaaliolkapäähän suosio on muuttanut koko Nyytin vapaaehtoistoimintaa. Vielä Virtuaaliolkapäähän alkuaikoina sähköpostin kautta tulleisiin viesteihin vastasivat vain tietyt päivystäjät muiden keskittyessä perinteiseen päivystykseen. Uuden vapaaehtoistoimintamallin myötä kaikki Nyytissä koulutettavat vapaaehtoiset valmennetaan vastaamaan erityisesti Virtuaaliolkapääviesteihin, perinteistä puhelin- ja käyntipäivystäjäkoulutusta kuitenkin unohtamatta.

131 Ks. Kuvio 3. Tukikeskukseen tulleet yhteydenotot 1995-2004.

*Vapaaehtoisten kysyntä alkoi
Nyytissä tukikeskuksen perustamisesta
eikä ole siitä hiipunut.*

3 Nyytin kumppanit

Tove Janssonin sadun Nyyti-hahmon tapaan ei myöskään Nyyti ry ole jäänyt yksin omassa toimintaympäristössään. Opiskelijoita tukiessaan Nyyti on tehnyt vuosien varrella eriasteista yhteistyötä paitsi pääkaupunkiseudun opiskelijoiden ja ylioppilaskuntien kanssa myös lukuisten muiden organisaatioiden ja järjestöjen kanssa. Yhteistyötä on tehty niin ulkoisten puitteiden kuin toiminnan sisältöjen kuntoon saamiseksi.

Ulkoisista puitteista merkittävimpiä ovat toimijat. Erityisesti pääkaupunkiseudun opiskelijat ja opiskelijajärjestöt ovat olleet Nyytille tärkeitä, koska sieltä yhdistys on saanut alkunsa, toimintaideansa ja osan toimijoistaan. Tämän lisäksi ylioppilaskunnilta ja erityisesti HYY:ltä saatu taloudellinen tuki oli ratkaisevaa yhdistyksen ensimmäisinä vuosina, kun Nyyti ei kuulunut sen paremmin RAY:n kuin Helsingin tai Espoon kaupunkien avustusten piiriin.¹³² Opiskelijajärjestöjen ohella tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat olleet YTHS, muut mielenterveysjärjestöt ja yliopistot, rahoittajia unohtamatta.

3.1 Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS)

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiötä (YTHS) ja Nyytiä yhdistää ennen muuta yhteinen ja rajattu asiakasryhmä, tiede- ja taidekorkeakoulujen opiskelijat. Nyyti on tehnyt YTHS:n kanssa vuosien varrella paljon yhteistyötä, vaikka Nyytin perustamiseen 1980-luvun vastakulttuurien kultakaudella liittyikin kritiikki opiskelijaterveydenhuollon vallitsevia käytänteitä kohtaan. Tästä huolimatta YTHS:stä tuli Nyytin jäsen niinkin varhain kuin vuonna 1986. Nyytin ja YTHS:n kumppanuus liittyy laajempaan kysymykseen ammattimaisuuteen pohjaavan julkisen palveluntarjoajan ja vapaaehtoisuuteen pohjaavan kolmannen sektorin järjestön yhteistyömahdollisuuksista. Nyytin kaltaiselle kolmannen sektorin järjestölle tämä tarkoittaa jatkuvaa tasapainoilua amatöörismillä ja professionalismin välillä.¹³³

Jotta järjestö selviäisi virallisen järjestelmän rinnalla, sen on tarkasteltava omaa toimintaansa kriittisesti ja varmistettava toiminnan läpinäkyvyys. Virallisille sosiaali- ja terveystaloudelliset asetetut korkeat laatuvaatimukset ovat haaste myös sosiaali- ja terveysalalla toimiville järjestöille. Nyytin kohdalla jatkuva vuorovaikutus

¹³² Taloudellisesta tuesta ja rahoittajista ks. luku 3.5.

¹³³ Helander (1998), 128.

virallisen palveluntarjoajan YTHS:n kanssa on yksi laatuvaatimusten täyttämisen edellytys.

Mielenterveyspalveluiden kysynnän kasvu asettaa vaatimuksia myös ammatilliselle mielenterveystyölle. Kysyntä on toiminut hyvänä ponttina erilaisten ja eritasoisten mielenterveyspalveluiden hyväksymiselle. YTHS:n johtajapsykiatria Kari Pylkkästä mukaillen rajalliset voimavarat on kohdennettava oikein, mikä edellyttää toimivia hoitoketjuja, työnjakoa ja asioiden optimaalista ajoitusta¹³⁴. Tämän ajatuksen iskostaminen mahdollisimman laajasti kaikille mielenterveyskysymysten parissa työskenteleville on omiaan hälventämään aiheettomia epäluuloja.

Asumisyhteisökokeiluissa YTHS:n neuvontapsykologeilla oli keskeinen rooli asukkaiden valinnassa ja tutkimuksen tuottajina. YTHS:llä on ollut Nyytin jäseneksi liittymisestäään alkaen edustus Nyytin hallituksessa, joka on ollut säännöllinen ja vakiintunut informaatiokanava organisaatioiden välillä. Pisimpään tästä yhteydenpidosta on vastannut Nyytin hallituksen pitkäaikaisin jäsen Lauri Yli-Pohja, joka päivätyössään toimii YTHS:n neuvontapsykologina. YTHS:n ja Nyytin kävijätilastot sekä YTHS:n vuonna 2000 toteuttama ensimmäinen laajempi korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus¹³⁵ ovat osaltaan edesauttaneet asiakasryhmien profilointia ja uusien palveluiden suuntaamista ja kehittämistä.

OMYK-projektin lisäksi YTHS on osallistunut mm. Nyytin vapaaehtoisten kouluttamiseen. Kevääseen 2004 asti YTHS:n neuvontapsykologit ovat toimineet myös Nyytin vapaaehtoisten työnohjaajina. 1990-luvulla Salli Saaren vetämät kriisiapurkurssit olivat yksi säännöllisimmän Nyytissä toteutetuista kursseista. Aivan uusia yhteistyömuotoja ovat vuonna 2004 käynnistetty Nyytin ja YTHS:n yleislääkärin konsultaatiokokeilu sekä Nyytin Elämäntaitokurssi, jonka suunnitteluun on YTHS:n fysioterapeuttien lisäksi osallistunut myös yliopistoliikunnan edustaja. Yleislääkärin konsultaatiokokeilussa Nyytin tukikeskukseen tullutta viestiä käsitellään asiakkaan luvalla Nyytin työntekijöiden lisäksi myös etukäteen sovitun YTHS:n yleislääkärin kanssa, mikäli katsotaan, että tämä edesauttaa asiakasta. Elämäntaitokurssin tavoitteena on antaa opiskelijoille välineitä kokonaisvaltaiseen sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

Se miten Nyytin ja YTHS:n palveluilla parhaiten tuetaan korkeakouluopiskelijoita, näyttää selkiytyneen vuosi vuodelta. Nyytin perustehtävä on hahmottunut sekä Nyytin omille toimijoille että YTHS:ssä työskenteleville. Yksittäisten ihmisten

134 Kari Pylkkäsen puheenvuoro Nyytin juhlaseminaarissa 22.11.2004.

135 Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2000 (Kunttu & Huttunen) oli ensimmäinen valtakunnallinen tutkimus, joka kartoitti opiskelijoiden terveyttä ja terveystietoisuutta. Aiemmat selvitykset ovat olleet joko paikallisia tai tiettyyn opiskelijajoukkoon tai terveyden osa-alueeseen keskittyneitä. Tutkimus tuottaa säännöllisesti toistuessaan tärkeää perustietoa mm. opiskelijoiden terveyden ja terveystietoisuuden analysoimiseksi. Vuoden 2000 tutkimuksen tuloksien pohjalta on tehty jatkotutkimuksia, kuten: Kunttu (toim.), ”Oireilevan opiskelijan viesti? (2004). Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2004 ilmestyy vuonna 2005.

epäluulot Nyytin tai YTHS:n toimintaa kohtaan eivät ole vaarantaneet organisaatioiden välisen yhteistyön kehittymistä. Erilaisten ja eri koulukuntia edustavien persoonallisuuksien ollessa toistensa kanssa tekemisissä, on mukaan mahtunut myös erimielisyyksiä. Ajoittaiset erimielisyydet kuuluvat kaikkeen yhteistyöhön eikä niistä ole vaaraa niin kauan kuin ne eivät kärjisty konfliktiksi eivätkä uhkaa organisaatioiden välistä keskusteluyhteyttä.

Säännöllisen yhteydenpidon lisääntyminen organisaatioiden välillä on edesauttanut yhteistyötä ajoittaisista näkemyseroista huolimatta. Erityisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana Nyytin ja YTHS:n yhteistyö on kehittynyt. Kehittymistä selittävät organisaatioiden yhteistyöhön epäluuloisesti suhtautuneiden ihmisten vaihtuminen ja mielenterveystyötä koskevissa asenteissa tapahtuneet muutokset, joiden myötä Nyytin toiminta on tullut salonkikelpoiseksi perinteisten mielenterveystyön menetelmien rinnalle.

Osapuolet ovat siis suhtautuneet toisiinsa vuosien varrella vuoroin kriittisesti, vuoroin toverillisesti. Ehkä eniten ovat Nyytin ja YTHS:n välillä puhuttaneet amatööriyden vapaaehtoistoiminnalle asettamat rajat. Kolmatta sektoria tutkineen Voitto Helanderin mukaan amatööri-termi sisältää ensinnäkin joko todellisen tai kuvitellun pelon palveluiden ammattitaidottomuudesta, jopa vaarallisuudesta. Toiseksi termi sisältää huolen palveluiden tempoilusta ja tarjonnan jatkuvuudesta.¹³⁶ Helanderin määritelmät ovat selvästi havaittavissa myös Nyytin ja YTHS:n välisessä yhteistyössä.

Yksittäisenä epäasiallisen kritiikin ilmentymänä voidaan pitää YTHS:n johdolta takavuosina esitettyjä arvioita, joiden mukaan Nyytin toiminnalla ei ole mitään vaikutusta opiskelijoiden mielenterveyteen¹³⁷. Ne, jotka näkivät Nyytin roolin YTHS:n haastajana ja kriitikkona, ajattelivat, että Nyytin ja YTHS:n yhteistyö uhkasi muuttaa Nyytin pelkäksi YTHS:n ”sylikoiraksi”. YTHS:n johtajapsykiatrin Kari Pylkkäsen Nyytin seminaarissa marraskuussa 2004 käyttämän puheenvuoron perusteella molemmat edellä esitetyt käsitykset ovat aikansa eläneitä, eivätkä kuvaa organisaatioiden suhteita ja yhteistyötä 2000-luvulla.

YTHS:n epäluulot Nyytiä kohtaan näyttävät vuosien varrella kohdistuneen ensi sijassa ammattitaidottomuuteen eli siihen, miten Nyytin vapaaehtoiset puuttuvat päivystystoiminnassa prosesseihin, joiden käsittelyyn vain koulutetut ammattilaiset kykenevät. Tätä lienee vahvistanut virtuaalista auttamista kohtaan säätioässä tunnettu yleinen epäluulo. Haastattelujen perusteella yksittäisiä Nyytin vapaaehtoisia on saattanut vuosien varrella ohjata vääränlainen intressi, kuten halu testata psykologian luennolla opittua käytännössä ilman käsitystä mahdollisista seurauksista. Lauri Yli-Pohja kertoi haastattelussa YTHS:n suhtautuneen epäillen siihen, riittikö

¹³⁶ Helander (1998), 128.

¹³⁷ Kati Kettusen haastattelu 22.6.2004.

Nyytin organisaatiossa oleva ammattitaito mielenterveyskysymysten parissa työskentelevien vapaaehtoisten tukemiseen¹³⁸. Jonkinasteista epäluuloa on siis koettu sekä vapaaehtoisten toimintaa että Nyytin organisaatiota ja työntekijöitä kohtaan.

Vapaaehtoisten valintaprosessin ja koulutuksen jatkuvalla kehittämisellä vapaaehtoistoimintaa uhkaavista sudenkuopista on sittemmin välttytty. Jos aiemmin tukikeskukseen tullee viesteihin vastattiin pääasiassa yksinään, miettii nykyisin jokaista viestiä ja vastausta vähintään kolme ihmistä: yksi työntekijä ja kaksi vapaaehtoista. Virtuaaliolkapään suosion kasvu on vaikuttanut viime vuosina huomattavasti koulutusten sisällölliseen kehittymiseen. Nyytin Vapaaehtoistoimintamalliin on mm. kirjattu hyvän Virtuaaliolkapää-vastauksen kriteerit, jotka vastausviestissä tulee huomioida. Myös itse malli on jatkuvan arvioinnin ja kehittämisen kohteena. Koulutuksen ja ohjauksen avulla vapaaehtoiset oppivat tuntemaan omat rajansa ja arvioimaan, pitääkö yhteydenottaja ohjata eteenpäin, ja jos pitää, mikä on tällöin oikea osoite. Vapaaehtoisten koulutukseen tehdyt panostukset lienevät parantaneet myös YTHS:n käsitystä siitä, että Nyytin vastuullisuus on viime vuosina lisääntynyt¹³⁹.

Nyytin ja YTHS:n suhteisiin ovat epäilemättä heijastuneet myös mielenterveystyön ja psykologian piirissä vaikuttavat koulukuntakiistat.Psykoanalyysin kannattajien korostunut asema Suomessa on kaventanut muiden koulukuntien toimintamahdollisuuksia ja yksipuolistanut mielenterveystyöstä käytyä keskustelua. Samat koulukuntien näkemyserot ovat olleet havaittavissa myös YTHS:n mielenterveyspalveluissa ja välillisesti suhteissa Nyytiin. Tästä kertoo se, miten organisaatioiden yhteydenpito tapahtui pitkään vain neuvontasektorilla toimivien ihmisten välityksellä.

1980-luvulta alkaen terapeutti- ja asiantuntijakeskeisten psykoanalyysin ja behaviorismin rinnalle ovat voimakkaammin nousseet myös muut koulukunnat, kuten kognitiivinen psykologia ja altruismin tutkimus sekä tutkimukset auttamisen myönteisistä vaikutuksista auttajille itselleen. Kun luottamus psykologian kaikkivoi-paisuuteen alkoi karista, on mielenterveyskysymysten parissa toimivien ihmisten näkökenttään mahtunut muitakin ongelmien ratkaisukeinoja. Ajattelutavan muutos on suosinut yhteisöllisyyttä ja keskinäistä auttamista korostavia toimintamalleja. Samalla muutos on lisännyt myös vapaaehtoistoiminnan arvostusta yhteiskunnassamme.¹⁴⁰ YTHS:n suhtautuminen Nyytiä kohtaan näyttää noudattelevan varsin pitkälle edellä kuvattua asenneilmaston muuttumista.

Vuoropuhelu organisaatioiden välillä on vain vahvistunut sitä mukaa, kun Nyytin oma profili ja toiminta-ajatus ovat selkiytyneet. YTHS:stä sekä Lauri Yli-

138 Lauri Yli-Pohjan haastattelu 4.10.2004.

139 Lauri Yli-Pohjan haastattelu 4.10.2004.

140 Ojanen (2001), 96–97, 106–108.

Pohja että Salli Saari nimesivät Nyytin yhdeksi dynaamisimmista terveysalan järjestöistä. Tämä ei tarkoita Nyytin toiminnan kesyymistä, vaikka kriittisyys yhdistyksen nimestä tippuikin jo 1990-luvun alkupuolella. Nykyisin kriittisyys on sisään kirjoitettuna Nyytin oppivan organisaation mukaiseen strategiaan ja tutkittuun tietoon perustuvaan toimintaan.

3.2 Opiskelijajärjestöt

3.2.1 *Nyytin jäsenjärjestöt*

Opiskelijajärjestöt ovat Nyytin tärkeitä yhteistyökumppaneita. Ylioppilaskunnista ja ainejärjestöistä Nyyti on saanut sekä aktiivisia vapaaehtoisia, hallituksen jäseniä että työntekijöitä. Merkittäviä opiskelijajärjestöjä ovat olleet Nyytin jäsenjärjestöt, erityisesti pääkaupunkiseudun suuret ylioppilaskunnat HYY, TKY ja Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta (KY). Valtakunnallistumisen myötä Nyytin yhteistyö on lisääntynyt maamme kaikkien ylioppilaskuntien kanssa. Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL) kanssa Nyyti on tehnyt yhteistyötä jo ennen valtakunnallista laajentumistaan, erityisesti hyvinvointihankkeiden yhteydessä. Pääkaupunkiseudun ylioppilaskunnissa Nyytistä on oltu tietoisia aina *OMYK*-projektista ja Nyytin perustamisesta alkaen ja muillakin yliopistopaikkakunnilla viimeistään SYL:n 1990-luvun taitteessa toteuttaman *Asumisen utopiat* -projektin myötä. Valtakunnallistuminen ja Nyytin toiminnan vahvempi profiloituminen suoraan opiskelijayhteisöihin ovat lisänneet Nyytin yhteydenpitoa katto- ja jäsenjärjestöihin.

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) on Nyytin perustajajäsen ja pitkäaikaisin yhteistyökumppani. Tästä varhaisesta yhteistyöstä kertovat yhdistyksen alkusanojen lausuminen HYY:n toimitiloissa HYY:n ideoiman ja rahoittaman *OMYK*-projektin yhteydessä. HYY:n arvovaltaresurssi auttoi vastaperustetun Nyytin pääsemistä päättäjien ja rahoittajien ovien taakse ja pöytien ääreen. Jäsenyhteisöistä HYY on tukenut Nyytiä säännöllisesti aina yhdistyksen perustamisesta alkaen.

Pääkaupunkiseudun suurista ylioppilaskunnista myös TKY ja KY ovat aika ajoin tukeneet Nyytiä suoraan taloudellisesti, minkä lisäksi pääkaupunkiseudun ylioppilaskuntien sosiaali(-poliittiset) sektorit ovat olleet usein järjestämässä Nyytin kanssa tapahtumia tai osallistuneet aktiivisesti Nyytin tapahtumista tiedottamiseen. TKY:n piirissä käynnistetyn *Otaniemi*-projektin pohjalta syntyi myöhemmin Nyytin keskeiseksi toimintamuodoksi vakiintunut Virtuaaliolkapää. Pääkaupunkiseudun

pienemmistä ylioppilaskunnista Sibelius-Akatemian ylioppilaskunta (SAY) hyväksyttiin Nyytin jäseneksi vuonna 1997 ja Taideteollisen korkeakoulun ylioppilaskunta (TOKYO), Svenska Handelshögskolans Studentkår (SHS) ja Teatterikorkeakoulun ylioppilaskunta (TEAK) vuonna 2001.

Ylioppilaskuntien alajärjestöistä Nyytin jäseniä ovat olleet Helsingin yliopiston psykologian opiskelijoiden Kompleksi ry ja sosiaalipsykologian opiskelijoiden Status ry. Kompleksi oli aikanaan yksi Nyytin perustajajäsenistä, ja Status liittyi Nyytin jäseneksi pian perustamisen jälkeen vuonna 1986. Tavoittaessaan suuren joukon tietyn alan opiskelijoita ainejärjestöt ja killat ovat edesauttaneet merkittävästi Nyytin opiskelijoille suuntaamaa viestintää. Koska Nyytin toiminta suuntautuu yksilöiden lisäksi myös yhteisöihin (*Yhdessä yhteisöksi* -projekti), ainejärjestöt ja ylioppilaskunnat ovat Nyytin kanssa tekemisissä paitsi kumppaneina myös asiakaina.¹⁴¹

Kuriositeettina Nyytin jäsenyhteisöihin kuuluu myös Helsingin teknillisen opilaitoksen opiskelijakunta (HTOL) ry, joka otettiin Nyytin jäseneksi vuonna 1993. HTOL:n perintönä Nyytin tiede- ja taidekorkeakouluja edustavien jäsenyhteisöjen joukossa jatkaa myös Helsingin ammattikorkeakoulun Tekniikan Opiskelijat (HTO) ry. HTOL:n edustajana Nyytin hallituksessa 1994–1995 toimineen Tomi Bergholmin mukaan HTOL päätyi Nyytin jäseneksi ilman sen kummempia keskusteluja. *Eväitä elämään* -projektin yhteydessä käydyt kiivaat keskustelut Nyytin kohderyhmästä ja 1990-luvun puolivälin ammattikorkeakoulu-uudistuksesta johtunut HTOL:n uudelleenorganisointuminen saattoivat vaikuttaa siihen, ettei HTOL:n (nykyisen HTO:n) edustajia ole sittemmin Nyytin hallitukseen valittu.

3.2.2 *Muiden kaupunkien ylioppilaskunnat ja tukikeskushankkeet*

Vaikka Nyytin toiminta on keskittynyt vuosituhanen vaihteeseen saakka pääasiassa pääkaupunkiseudulle, on yhteistyötä tehty vuosien varrella myös muiden yliopistokaupunkien ylioppilaskuntien kanssa. 1980-luvulla yhteisöasumisesta ja asuinyhteisöistä käydyllä keskustelulla oli toisaalta asuntopoliittiset toisaalta terveyspoliittiset haaransa. Ensimmäinen tarkasteli yhteisöllisiä asumismuotoja enemmän teknis-kulttuurisesta¹⁴² ja jälkimmäinen lähinnä mielenterveyden näkökulmasta. *OMYK*-projektissa oli piirteitä molemmista, joskin painopiste oli selvästi jälkimmäi-

141 Yhdessä yhteisöksi -projektin alkukartoitusta tehtiin osana HYY:n järjestökyselyä, projektiin osallistui pilottiainejärjestöjä HYY:sta ja TKY:sta. Projektin tuloksena syntyneen työkalukirjan ja koulutusten avulla opastettiin opiskelijoita järjestötyöhön jne.

142 Yhteisöasumisen teknis-kulttuurisista piirteistä mm. Kuusinen-Kamunen: Yhteisöasumisen ratkaisumalli Alppilassa (1984).

sen näkökulman mukaisessa ehkäisevässä mielenterveystyössä. Muualla Suomessa ainakin Kuopiossa ideoitin ylioppilaskunnan johdolla yhteisöasumiskohde, jonka perustamisen yhteydessä kuultiin myös kokemuksia Nyytin kokeilustaan.

Yhteisöasumiskokeiluja intensiivisempää yhteistyötä tehtiin kriisikeskusten kanssa, joita perustettiin 1990-luvun vaihteessa yliopistopaikkakunnille Tampereelle, Turkuun, Jyväskylään ja hieman myöhemmin Joensuuhun ja Ouluun. Koska Nyytin toimialueeksi oli säännöissä kirjattu koko maa, nähtiin uudet kriisikeskukset eri puolilla maata myös Nyytin mahdollisina jäsenjärjestöinä. Lisäksi opiskelijaliikkeen sisällä tieto tukikeskuksen kaltaisista kokeiluista kulki varsin nopeasti kaupungista toiseen. Opiskelijoiden näkökulmasta tilanne nähtiin kutakuinkin siten, että jos tukikeskukselle oli kysyntää Helsingissä, sitä luultavimmin oli myös muilla yliopistopaikkakunnilla. Nyytin kiinnostus uusiin tukikeskushankkeisiin ja niiden kanssa tehtävään yhteistyöhön määräytyi Nyytin omasta toiminnasta saadun kokemuksen perusteella. Vain muutaman vuoden kokemuksellaan Nyytin tukikeskus oli uusien kriisikeskushankkeiden joukossa vanha tekijä, jolta pyydettiin arvioita siitä millaiselle toiminnalle olisi kysyntää ja millaiselle ei.

Nyytin toiminnanjohtajana vuosina 1995–2000 toiminut Kati Kettunen muisteli jarrutelleensa eri ylioppilaskuntien intoa 1990-luvun puolivälissä uudelleen virinneisiin paikallisiin tukikeskushankkeisiin. HYY:n sosiaalipoliittisena sihteerinä aiemmin toiminut ja ylioppilasliikkeen hyvin tuntenut Kettunen kertoi muistutaneensa ylioppilaskuntia siitä, että jos pääkaupunkiseudulla riitti vain juuri ja juuri asiakkaita tukikeskuksen pyörittämiseksi, ei ollut realistista odottaa asiakkaiden riittävän muualla Suomessa sijaitseviin kriisi- tai tukikeskuksiin.¹⁴³

Yhtenä laajentumisvaihtoehtona ja vastauksena eri puolilla maata virinneisiin hankkeisiin Nyytissä hahmoteltiin puhelinpäivystyksen laajentamista, mikä ei kuitenkaan saanut vastakaikua Nyytin jäsenyhteisöissä. Erityisesti TKY:ssa suhtauduttiin tuohon aikaan nihkeästi kaikenlaisiin kohderyhmän tai toiminnan laajennuksiin, sillä vain hieman aiemmin Nyytissä oli käyty kädenvääntöä, sopiko toisen asenteen opiskelijoille suunnattu *Eväitä elämään* -projekti Nyytin toteutettavaksi vai ei. Pelkona teekkareilla oli ennen muuta se, että uudet avaukset tapahtuisivat pääkaupunkiseudun tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoille tarjottavien palveluiden kustannuksella.¹⁴⁴ Meneillään olevan valtakunnallisen laajentumisen myötä Nyytin yhteydenpito eri korkeakoulukaupunkien ylioppilaskuntien välillä on vahvistunut kaikkialla.

143 Kati Kettusen haastattelu 22.6.2004.

144 Kati Kettusen haastattelu 22.6.2004.

Leijonanmieli (Tampere)

Tampereen yliopiston ylioppilaskunnan (Tamy) sosiaalijaosto pyysi keväällä 1989 Nyytin yhteisötyöntekijää Markku Väättäistä kertomaan Nyytin toiminnasta, minkä pohjalta jaosto ryhtyi ideoimaan kriisikeskuksen perustamista Tampereelle.¹⁴⁵ Seuraavana syksynä Tamy palkkasi projektisihteerin perustamaan samanlaista kriisikeskusta kuin Nyytillä Helsingissä. Neuvottelukierros tamperelaisten opiskelijoiden mielenterveydestä kiinnostuneiden tahojen kanssa johti nopeasti tuloksiin, ja niin tilat kuin tarvittava määrä vapaaehtoisia järjestyivät nopeasti. Kriisikeskus toimi Tampereella Uuden Domuksen alakerrassa kolmena iltana viikossa.

Vapaaehtoisten kouluttajaksi ja työnohjaajaksi saatiin Tampereella Totte Vadén, joka aloitti ennaltaehkäisevän mielenterveystyön parissa YTHS:n ensimmäisenä neuvontatyöntekijänä jo vuonna 1969. YTHS:ssä mittavan uran tehnyt Vadén jatkaa edelleen työskentelyään opiskelijoiden mielenterveyden ja hyvinvoinnin parissa. Vuonna 2004 hänet nimitettiin YTHS:n yhteisöterveyden psykologiksi. Samojen teemojen parissa jatkaa myös 1960-luvun lopulta asti mukana ollut Salli Saari, joka on toiminut pitkään sekä YTHS:n neuvontapsykologina että Nyytin yhdistyksen puheenjohtajana.

Tampereen kriisikeskus sai nimekseen Leijonanmieli, ja se aloitti toimintansa vuonna 1990. Toiminta käynnistyi Tamyn ja muiden paikallisten tahojen tukemana Nyytin antaessa konsultaatioapua. Leijonanmielen suunnittelu ja käynnistäminen sujuivat varsin suotuisissa merkeissä, mutta itse toiminta kärsi alusta alkaen heikosta kysynnästä. Toisin kuin Helsingissä Tampereella näytti vastaavia palveluja olevan sittenkin riittävästi tarjolla. Asiakkaiden vähyys johti innokkaina aloittaneiden päivystäjien turhautumiseen ja poisjäänteihin, eikä tilalle saatu enää uusia vapaaehtoisia. Yhtenä alhaisen suosion syynä nähtiin myös vallitseva kielteisyys kriisikeskuksen toimintaperiaatteita kohtaan. Vapaaehtoisten vähäisyys johti lopulta Leijonanmielen lopettamiseen helmikuussa 1991.¹⁴⁶ Samalla loppuivat myös suunnitelmat Leijonanmielen liittymisestä Nyytin jäsenjärjestöksi.

Solmu ja Opiskelijan Kamu ry (Turku)

Tampereen ohella Nyytin varhaisin tukikeskusyhteistyö suuntautui Turkuun ja Jyväskylään. Myös turkulaisen tukikeskuksen alkutahdit lyötiin tamperelaisten tapaan syksyllä 1989. Nyyti toimi tässäkin tapauksessa tukikeskussuunnitelmien apuna ja innoittajana. Nyytin hallituksen jäsen Jukka Kangasmaa vieraili Turussa esitte-

¹⁴⁵ Sosiaalijaoston projektitukihakemus Tamyn hallitukselle 7.9.1989.

¹⁴⁶ Muistio Leijonanmielen lopettamistilaisuudesta 5.2.1991.

lemässä Nyytin toimintaa ja turkulaisia kävi vierailulla Nyytin ylioppilaskunnille järjestämässä keskustelutilaisuudessa maaliskuussa 1990. Samana keväänä Turussa käytiin TYY:n sosiaalivastaavan johdolla keskusteluja, joissa hahmoteltiin, olisiko Nyytin kaltaiselle toiminnalle kysyntää myös turkulaisten opiskelijoiden keskuudessa. Koska vastaavia tukikeskusprojekteja oli käynnissä Tampereella ja Jyväskylässä, ryhdyttiin myös Turussa tuumasta toimeen.

Turkulaisten hanke sai nimekseen Solmu-projekti, ja sen tarkoituksena oli opiskelijan solmujen avaaminen tai ainakin löysääminen ystävätöiminnan keinoin. Solmu-projektin toiminta käynnistyi joulukuun alussa 1990 kolmena iltana viikossa tapahtuvalla päivystyksellä Yo-talo C:n alakerrassa. Lyhyestä koulutuksesta vastasi paikallinen YTHS.¹⁴⁷ Solmun avautumisesta kertova Turun ylioppilaslehden uutisointi marraskuulta 1990 osoittaa, miten Turussa tiedostettiin sekin mahdollisuus, ettei kävijöitä riittäisi. Opiskelijajärjestölle ominaisella innokkuudella Solmun avautumiseen suhtauduttiin Turussa kuitenkin enemmän ”kokeileminen kannattaa aina”-mentaliteetilla.¹⁴⁸

Turkulaisten Solmun toiminta kärsi kuitenkin samankaltaisista ongelmista kuin Tampereen Leijonanmieli, eikä toimintaa saatu vakiinnutettua. Ystäväpalvelun ennakoitua heikomman kysynnän voi päätellä johtaneen siihen, että jo ensimmäisen toimintavuoden aikana Solmun imagoa pyrittiin muuttamaan ystävävasta infopistemäisemmäksi.¹⁴⁹ Vuoden 1991 jälkeen Solmun toiminta edelleen vähentyi ja loppui sitten kokonaan.

Muutaman vuoden hiljaiselon jälkeen vuonna 1995 turkulaistopiskelijoiden psyykkistä hyvinvointia edistämään perustettiin Opiskelijan Kamu ry, yhdessä turkulaisten ylioppilaskuntien, paikallisen YTHS:n ja korkeakoulupastorien kanssa. Turkulaisten Kamu ja Joensuuhun vuonna 1996 perustettu Ätökkä ry ovat Nyytin ohella pitkäikäisimpiä opiskelijoiden mielen terveyttä ja hyvinvointia edistämään perustettuja yhdistyksiä. Siinä missä Solmu oli pääasiassa TYY:n sosiaalijaoston projekti, oli Kamun jäsenistö merkittävästi laaja-alaisempaa.

Kamun toimintamuodoiksi määriteltiin toiminnan tunnetuksi tekemisen lisäksi mm. keskusteluryhmien järjestäminen ja puhelinpäivystyksen aloittaminen. Ryhmien vetäjinä ja puhelinpäivystäjinä käytettiin pääasiassa loppuvaiheen psykologian opiskelijoita ja näiden työnohjaajina YTHS:n psykologeja. Puitteet Kamun ryhmille ja puhelinpäivystykselle saatiin Turun ylioppilaiden kristillisen yhdistyksen kautta. Kamu pyrki myös ruotsinkielisten opiskelijoiden palvelemiseen koulutamalla erityisesti ruotsinkielisiä päivystäjiä.¹⁵⁰ Alkuun päästyään myös Kamu koh-

147 TYY:n toimintakertomus 1990, 40.

148 Turun ylioppilaslehti 9.11.1990: ”Avautuuko Solmu?”.

149 TYY:n toimintakertomus 1991, 11.

150 Kamu ry:n toimintakertomus 1997.

tasi pian karun todellisuuden, kun yhteydenottajia ja ryhmiin osallistujia ei mainonnan tehostamisesta huolimatta löytynyt. Päivystykset loppuivatkin toistaiseksi vuoden 1998 lopulla.

Kamun jäsenyhteisöt tekivät tilanteesta oikean arvion, jonka seurauksena Kamu pyrki seuraavina vuosina kehittämään vain sellaisia toimintamuotoja, joihin opiskelijoilla on riittävän matala osallistumiskynnys. Hyvinvointitapahtumat, luennot ja joogakurssit sekä uusien opiskelijoiden orientoiviin opintoihin osallistuminen näyttivätkin Kamulle hyvin istuvilta toimintamuodoilta, joita oli mahdollisuus toteuttaa suhteellisen pienin taloudellisin resurssein ja muutamien aktiivien panoksella.

Yrityksen puutteesta Kamua ei voi syyttää, sillä yhdistys oli vielä vuonna 2001 mukana Nyytin toteuttamatta jääneessä ns. OKSA-projektissa¹⁵¹. Lisäksi Kamu yritti vuonna 2002 käynnistää laajemman projektin Lounais-Suomen mielenterveysseuran, Turun mielenterveysseura ITU ry:n ja YTHS:n tukemana. Projekti ei kuitenkaan saanut vastakaikua RAY:n suunnalta, mitä ilmeisimmin Turussa samaan aikaan käynnistyneen ja RAY:n tukeman JuuretON-projektin vuoksi. Kyseisen Kansan Raamattuseuran opiskelijatyön vetämän projektin tavoitteena on edistää opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointia viiden opiskelijolle keskeisen teeman kautta, joita ovat: opiskelutekniikkaan, ajan ja rahankäyttöön, ihmissuhteisiin, omaan hyvinvointiin sekä lähiympäristöön liittyvät kysymykset.

Ensimmäisinä toimintavuosina Kamun toimintaa rahoittivat avustuksin Turun kaupunki ja Nyyti. Lisäksi jäsenyhteisöt tukivat toimintaa jäsenmaksuin. Kamu on alusta alkaen hakenut rahoitusta toiminnalleen myös RAY:ltä, mutta vastaus on ollut kerta toisensa jälkeen kielteinen. Myös Nyytin olemassaolo näyttää vaikuttaneen RAY:n Kamua koskeviin avustuspäätöksiin. RAY ei ole ollut innokas rahoittamaan vastikään perustettuja yhdistyksiä tai tukikeskusprojekteja ilman jossain määrin vakiintunutta toimintaa. Nyyti lieene nähty rahoittajan silmissä mittatikkuna, jota vasten muiden vastaavien yhdistysten toimintaa on arvioitu. Nyytin toiminnan osoittauduttua vuosien varrella vakavasti otettavaksi ja uskottavaksi rahoittaja on arvioinut Nyytin tukemisen ja tätä kautta tapahtuvat toiminnanlaajennukset perustellummaksi vaihtoehdoksi kuin yksittäisten alueellisten hankkeiden tukemisen. Käsitystä tukee toiminnanjohtaja Helena Partisen kuvailema RAY:n myönteinen suhtautuminen valtakunnallistumiskokeilun käynnistämiseen.¹⁵²

Keväällä 2005 Kamun jäsenet päättivät vastaavien palvelujen lisääntyneen tarjonnan ja Kamun pitkittyneen hiljaiselon johdosta lopettaa yhdistyksen toiminnan.

151 OKSA-projektista ks. luku Muut projektit.

152 Helena Partisen haastattelu 26.10.2004.

Tuulensuoja ja Tuikku (Jyväskylä)

Jyväskylän varhaisin tukikeskusprojekti kulki nimellä Tuulensuoja. Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan (JYY) sosiaalivaliokunnan erityisprojektina alkanut hanke käynnistyi maaliskuussa 1990, kun ylioppilaskunnan hallitus myönsi rahat ja Jyväskylän kaupunkiseurakunta toimitilat tukikeskusta varten. Projektin suunnittelu ja ensimmäisten vapaaehtoisten koulutus oli kuitenkin käynnistetty jo edellisen vuoden aikana. Tuulensuojan vapaaehtoisten koulutuksista vastasivat YTHS ja paikallinen psykologian laitos. Tuulensuojan toiminta koostui lähinnä puhelinpäivystyksestä, jota harjoitettiin kahtena iltana viikossa aina vuoteen 1993 asti. JYY:n toimintakertomuksen mukaan Tuulensuojan hiljentymään päin olleen toiminnan jatkamisesta ja kehittämisestä keskusteltiin ylioppilaskunnassa vuonna 1994 laajasti, mutta valmiuksien puututtua Tuulensuoja lopetti toimintansa virallisesti vuonna 1994.¹⁵³ YTHS:n Jyväskylän paikallisaseman psykologin ja Tuulensuojnimen keksineen Asko Hietalan mukaan Tuulensuoja oli paikallinen vastine Nyytille ja sisälsi Nyytin lailla vaihtoehtoisen mielenterveystyön piirteitä.¹⁵⁴

Tukikeskustoiminta sai kuitenkin Jyväskylässä jatkoa varsin pian, sillä jo vuonna 1996 Jyväskylässä oli toiminnassa Tuikku-niminen uusi projekti. Myös Tuikusta tuli Nyytin yhteistyökumppani vuoden sisään perustettujen turkulaisen Opiskelijan Kamun, joensuulaisen Ätään ja oululaisen Jeesin rinnalle. Nyyti tarjosi Tuikulle koulutusta ja konsultointiapua, josta vastasivat silloinen toiminnanjohtaja Kati Kettunen ja suunnittelija Iris Koskinen.¹⁵⁵ Tuikku toimi pääasiassa vanhempien psykologian opiskelijoiden (vapaaehtoiset), paikallisen SPR:n (tilat) ja JYY:n silloisen sosiaalisihteerin Matti Mäkisen voimin. Pienimuotoisen toiminnan määrärahoista päätti edelleen sosiaalivaliokunta.¹⁵⁶ Sekä Tuulensuojaa että Tuikkua sivusta seurannut Asko Hietala muistelee Tuikun muodostuneen Tuulensuojaa enemmän erityisesti psykologian opiskelijoiden projektiksi ja osittain harjoitteluareenaksi. Kuten niin monissa muissakin tapauksissa, tuli myös Tuikun kohtaloksi ennen pitkää yhteydenottojen ja vapaaehtoisten ehtyminen.

Ätää ry (Joensuu)

Myös Joensuussa oli suunniteltu opiskelijoille tarkoitettua auttavaa puhelinta useita vuosia, mutta toimijoiden puutteessa hanke ei ollut edennyt alkua pidemmälle.

153 JYY:n toimintakertomus 1994, 25.

154 Asko Hietalan sähköpostiviesti Tuulensuojan ja Tuikun toiminnasta JYY:n sosiaalishteerille Arto Alajoutsijärvelle 25.10.2004.

155 Nyytin toimintakertomus 1996.

156 Matti Mäkisen sähköpostiviesti Tuikun toiminnasta Arto Alajoutsijärvelle 22.10.2004.

Ylioppilaskunnan (JoYY) sosiaalijaoston piirissä haave tukipuhelinpäivystyksestä säilyi vuodesta toiseen. Haaveet muuttuivat todeksi vuonna 1996, kun Euroopan Unionin Nuorten ohjelma Sokrates myönsi hankkeelle 20 000 mk (n. 3 350 euroa) alkurahoitusta.¹⁵⁷

Vielä samana syksynä vastaperustettu Ätää ry palkkasi itselleen projektipäällikön ja projektisihteerin ja sai kerättyä joukon vapaaehtoisia opiskelijoita, joiden kouluttamisesta vastasivat Nyytin Iiris Koskinen ja Kati Kettunen. Päivystystilat Ätäälle löytyivät Joensuun kansalaistalosta, jonne opiskelijoilla oli joko mahdollisuus soittaa tai tulla käymään. Varsinainen päivystystoiminta Ätäässä käynnistyi helmikuussa 1997, mistä alkaen päivystystä on ollut lukukausien aikana kahden iltana viikossa aina kevääseen 2004 asti. Syksystä 2004 alkaen päivystys jatkuu lukukausien aikana torstaisin klo 18–20. Vuonna 2004 Ätäällä on kymmenkunta päivystäjä ja seuraavan kerran uusia päivystäjiä on tarkoitus kouluttaa keväällä 2005.

Ätään palvelevan puhelimen kohderyhmään laskettiin kuuluvaksi kaikki opiskelijat peruskoululaisista toisen asteen opiskelijoihin ja edelleen korkeakouluisia opiskeleviin. Ätään tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat vuosien varrella olleet rahoittajan lisäksi Joensuun kansalaistalo, jonka tiloissa Ätää toimii, sekä työnohjauksesta huolehtinut YTHS. Joensuun yliopiston ylioppilaskunta tukee Ätään mainostusta ja vastaa esimerkiksi monistuskustannuksista. Viime aikoina Ätäässä on tehty suunnitelmia yhteistyöstä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa, mikä merkitsisi toiminnan laajennuksia ja päivystäjien rekrytoimista myös ammattikorkeakoulujen puolelta.

Joensuulainen erikoisuus on syksyllä 2001 perustettu opiskelutuen konsultaatiopalvelu, jossa Ätäälläkin on edustuksensa. Konsultaatioryhmä on opiskelijoille ja yliopiston henkilökunnalle tarkoitettu palvelu, joka auttaa opiskeluun liittyvissä pulmatilanteissa. Ryhmän jäseninä ovat mm. YTHS:n psykologi, yliopiston henkilökunnan ja rekrytointipalveluiden edustaja sekä ylioppilaskunnan että Ätään edustajat. Ryhmän toimintamuotoja ovat puhelin- ja sähköpostiauttaminen, yksilö- tai ryhmäohjauksena annettava konsultaatio ja erilaisen neuvotteluavun tarjoaminen. Vaikka ryhmän kautta tarjottu apu onkin jäänyt muutamiin puheluihin, sähköpostiviesteihin ja ohjauskeskusteluihin, on ryhmäläisille tarjoutunut sen kautta mahdollisuus tutustua toistensa osaamisalueisiin. Tämän on edistänyt eri auttajatahoja edustavien ihmisten yhteistyötä.¹⁵⁸

157 Tukipuhelinpäivystys-projektin loppuraportti Euroopan Unionin Euroopan nuorten ohjelma Sokratekselle.

158 Konsultaatioryhmän jäsenen, Kirsi Vallius-Leinosen sähköpostiviesti tekijälle 29.4.2004.

Jeesi (Oulu)

Oululaisten vastine suurimmissa korkeakoulukaupungeissa perustettuihin tai suunniteltuihin tukikeskuksiin oli Jeesi. Paikallisen YTHS:n terveystyöryhmän opiskelijajäsenet alkoivat vuonna 1992 puuhata ”tukioppilastoimintaa”, johon YTHS:n neuvontapsykologit lupautuivat työnohjaajiksi pyydettyinä. Seuraavana vuonna Jeesille oli osoitettu työtilat ja puhelin ylioppilaskunnan talosta Rauhalasta.¹⁵⁹

Toiminta ei ensi yrittämällä saanut tuulta alleen, ja suunnitelmat mitä ilmeisimmin unohtuivat muutamaksi vuodeksi, kunnes ne keväällä 1996 otettiin uudelleen esiin. Varsinainen toiminta käynnistyi lokakuussa 1996 Oulun Nuoriso- ja kulttuurikeskuksen (NUKU) tiloissa käyntipäivystyksellä. Sieltä toiminta siirtyi Kumppanuuskulmaksi nimettyihin tiloihin Asemakadulle, jossa aloitettiin myös puhelinpäivystys.

Jeesin toimintaperiaatteena oli ”mielen hyvinvoinnin edistäminen kaveriapuna” ja kohderyhmänä keskiasteen ja korkeakoulujen opiskelijat. Suunnitellut toimintamuodot olivat muilta esitellyiltä paikkakunnilta tutut: käynti- ja puhelinpäivystys (kaverikulma), ryhmä- ja kurssitoiminta ja tiedotus. Kaverikulma päivysti yhtenä iltana viikossa parhaimmillaan seitsemästä eri oppilaitoksesta lähtöisin olevien päivystäjien voimin. Ryhmä- ja kurssitoiminta koostui mm. voimavarakursseista ja kaavailluista jännittäjäryhmistä. Jeesin taustalla oli eri osapuolista koostunut asiantuntijaryhmä, jossa oli edustus YTHS:n lisäksi kaupungin mielenterveys-työstä ja Oulun yliopistollisesta sairaalasta. Jeesin toiminta jatkui muutaman vuoden 1990-luvun lopulla, mutta toiminta näyttää myös Oulussa hiipuneen kysynnän, vapaaehtoisten ja tiedotuksen puutteeseen.

Tukikeskusten edellytykset

Kokonaisuutena eri kaupunkien tukikeskushankkeiden elinkaaret näyttävät hyvin samanlaisilta. Muutamien innokkaiden opiskelijoiden aloitteesta käynnistetään hankke tai projekti, joka alkuun päästyään jää muutaman aktiivin harteille. Aktiivin lopettaessa katoaa toimijan työpanoksen lisäksi usein myös tietotaitoa. Ongelmaa pahentaa harrastuspohjalta tehdyn toiminnan usein olematon arkistointi. Jo pelkällä yhteydenottojen tilastoinnilla tukikeskushankkeista olisi säilynyt arvokasta tietoa ja kokemuksia myöhempiä toimijoita varten. Vilpitön halu auttaa on usein mennyt hankkeen suunnittelun ja kriittisen arvioinnin edelle, mikä on väistämättä heikentänyt lopputulosta. Tässä esiteltyjen tukikeskusten kohdalla toiminta näyttää säily-

¹⁵⁹ Merkintä Oulun YTHS:n terveystyöryhmän kokouksesta 13.10.1993. Oulun yliopiston ylioppilaskunnan sosiaalipoliittisen sihteerin Heidi Vajjan henkilökohtainen tiedonanto tekijälle 4.11.2004.

neen paremmin niissä kaupungeissa, joissa tukikeskuksilla on ollut omat toimitilat käytössään. Tällöin väliaikainen taantuma toiminnassa ei ole ehtinyt johtaa tukikeskuksen tilojen siirtymistä muihin tarkoituksiin.

Tukikeskushankkeiden ilmestyminen ja katoaminen kertoo samalla jotain myös ylioppilasliikkeestä ja erityisesti ylioppilaskunnista. Tukikeskushankkeiden valossa näyttää siltä, että hankkeiden toteuttajille eri puolilla maata samanaikaisesti meneillään olleet hankkeet olivat usein tutumpia kuin omassa ylioppilaskunnassa aiemmin toteutetut projektit. Pyörän uudelleen keksimiseen käytettävästä energias-
ta säästyisi valtaosa, kun kulloisetkin toimijat saataisiin edes jotenkuten perehtymään siihen, mikä on uutta ja mitä on kokeiltu aiemmin. Useimmissa ylioppilaskunnissa toimijoiden nopea, jopa vuosittainen, vaihtuvuus vaikeuttaa tilannetta melkoisesti. Toinen samanaikaisuutta selittävä tekijä ovat SYL:n ylioppilaskunnille järjestämät ns. sektoritapaamiset, joissa sektorin ajankohtaisia asioita ja käytänteitä aktiivisesti vaihdetaan. Vaikka opiskelijoiden huolet ovat hyvin samanlaisia eri kaupungeissa, vapaaehtoisten tukipalveluiden kysyntä vaihtelee esimerkiksi paikkakunnalla jo olemassa olevien vastaavien palveluiden mukaan. Siksi Helsingissä toimivalle palvelulle ei välttämättä ole kysyntää Tampereella ja toisinpäin.

3.3 Yliopistot, korkeakoulut, muut oppilaitokset

Opiskelijoiden ja opiskelijajärjestöjen ohella Nyytillä on ollut yhteistyötä myös eri oppilaitosten kanssa. Nyytin kannalta läheisin on Helsingin yliopisto eri tiedekunti-
neen ja laitoksineen. Helsingin yliopiston psykologian laitoksen kanssa Nyytin yhteistyö alkoi jo varhaisen *OMYK*-projektin tieteellisestä neuvottelukunnasta, jolle professori Johan von Wright toi näkyvyyttä ja arvovaltaa. Myös ensimmäiset tukikeskuksen toimitilat saatiin psykologian laitoksen suosiollisella avustuksella. Psykologian laitokset ovat olleet mukana myös muiden kaupunkien tukikeskushankkeissa, mikäli tällainen laitos on vain ollut paikkakunnalla. Pääkaupunkiseudulla Nyyti on osallistunut jo pitkään yliopistojen myötävaikutuksella kunkin lukuvuoden alussa järjestettäviin uusien opiskelijoiden orientoiviin opintoihin.

Viime vuosina Nyytistä on tullut myös varteenotettava harjoittelupaikka ja opinnäytetöiden kohde yhä useammille korkeakouluopiskelijoille. Harjoittelunäkökulma ja ammatillisen osaamisen syventämisenäkökulma olivat Nyytissä ensi kertaa esillä 1990-luvun alkupuolella perustetun *Pro Nyyti* -työryhmän ja suunnitellun *Pro Nyyti* -projektin yhteydessä. Toistaiseksi Nyytissä toimineet harjoittelijat ovat tulleet pääasiassa Helsingin yliopiston teologisesta tiedekunnasta ja pääkaupunkiseudun sosiaalialan ammattikorkeakouluista. Sekä Nyytiä koskevien opinnäytetöiden tuke-

minen että opiskelijoiden harjoittelupaikkana toimiminen ovat viime vuosina tiivistäneet yhteydenpitoa Nyytin ja eri korkeakoulujen välillä.

Yhä useammin opiskelua, opiskelijaa ja opiskelijoiden hyvinvointia käsittelevissä tapahtumissa tai foorumeissa on myös yliopiston tai laitosten edustajia. Tällaiset forumit ovat arvokkaita yhdistäessään samojen kysymysten äärellä olevia tahoja. Esimerkkinä voivat toimia vaikkapa erilaiset teemapäivät, joiden valmistelussa voivat olla mukana niin opiskelijapalvelut, korkeakoulupastorit kuin yliopistoliikunta. Positiivisen kehityksen taustalla voidaan pitää hyvinvointikysymysten laajempaa tulkintaa, joka pitää sisällään muutakin, kuin mitä nuori ylioppilas syö tai juo. Kokonaisvaltaisempi näkemys hyvinvoinnista ja hyvinvoinnin merkityksestä puhuminen ovat lisänneet niiden painoarvoa julkisessa keskustelussa. Kehityksen ansioista opiskeluyhteisöjen muodostamat sosiaaliset turvaverkot ovat jälleen tiivistymässä tai ainakin turvaverkoissa olevat aukot on havaittu myöhempää tiivistämistä varten.

Nyyti on osaltaan edistänyt kokonaisten opiskeluyhteisöjen (ainejärjestöjen ja ylioppilaskuntien lisäksi myös yliopiston henkilökunnan) kiinnostumista oman yhteisönsä kehittamisestä. *Yhdessä yhteisöksi* -projektin yhteydessä pääkaupunkiseudulla vuonna 2002 toteutetut *Kimpassa kampuksella* ja *Samassa veneessä* -tempaukset olivat konkreettisia tapahtumia, joissa pyrittiin mm. visuaalisesti havainnollistamaan opiskelijoiden ja henkilökunnan kokemuksia opiskeluyhteisöön kuulumisesta. Vaikkei yhteisöllisyyttä saadakaan juurrutetuksi opiskeluyhteisöihin yksittäisillä tempauksilla, muokkaavat tempaukset maaperää opiskeluyhteisöjen kehittämisestä käytävälle keskustelulle.¹⁶⁰ Jatkossa yksi Nyytin tehtävistä voisi hyvin olla yhteisöllisyys- ja hyvinvointikeskustelun ylläpitäminen ja siihen aktiivisesti osallistuminen.

3.4 Järjestöt ja viranomaiset

YTHS:n, opiskelijajärjestöjen ja korkeakoulujen lisäksi Nyytillä on ollut yhteistyötä lukuisten muiden järjestöjen kanssa. Yhteistyön muodot ovat tällöin vaihdelleet yhteisistä toimitiloista, yhteisiin seminaareihin ja muihin yhteishankkeisiin. Yhteiset toimitilat olivat niukoilla resursseilla toimiville yhdistyksille usein pakon sanelemia ratkaisuja, joskin yhteiset tilat tarjosivat myös synergiaetuja esimerkiksi toimistotarvikkeiden ja ryhmätilojen suhteen. Nyytin hallituksessa edustettuja järjestöjä ovat olleet vuodesta 1986 asti jäsenenä toiminut Suomen Mielenterveysseura (SMS), sekä toimintansa sittemmin Elämäntapaliittoon sulauttanut Suomen Akateeminen

¹⁶⁰ Mäki-Tarkka (2002), 48–49.

Raittiusliitto (SARL), joka oli yksi Nyytin perustajayhteisöistä. SARL:n kanssa Nyyti jakoi myös toimitilat vuosina 1986–1988.

Pienten järjestöjen ongelmana on usein se, ettei niissä tiedetä muualla tapahtuvasta samansisältöisestä toiminnasta. Yhteistyöllä ja kokemuksien vaihtamisella järjestöjen on mahdollista oppia toistensa kokemuksista ja välttää pahimmat sudenkuopat omassa toiminnassaan.

OMYK-projektin aikana Nyytin yhteistyö muiden järjestöjen kanssa oli tunnustelua uusien mahdollisten asuinyhteisöjen muodostamiseksi. Keskusteluja käytiin tällöin niin HOAS:n, pääkaupunkiseudun mielenterveystoimistojen kuin SMS:n kanssa. OMYK-projektin päättymisen jälkeen Nyyti harjoitti yhteistoimintaa mm. yhteisissä yleisöluennoissa ja seminaareissa, joita järjestettiin esimerkiksi Omaiset mielenterveystyön tukena, Uudenmaan yhdistys ry:n kanssa.

Kuten *Eväitä elämään* -projektia käsittelevästä luvusta käy ilmi, on järjestöjen virallisilla tai epävirallisilla foorumeilla ollut Nyytille myönteisiä vaikutuksia. Se, että Nyytiä kannustettiin järjestöjen yhteispalaverissa *Eväitä elämään* -projektin toteuttajaksi tai että projekti suorastaan ”annettiin” Nyytille keskinäisen kilpailun sijaan, oli seurausta mukana olleiden järjestöjen yhteisestä näkemyksestä, että Nyyti sopisi mainiosti kouluinfoprojektin nimellä aluksi kulkeneen hankkeen vetäjäksi. *Eväitä elämään* -projekti ja seurannut *Valoa verkkoon* -projekti osoittivat, että myös rahoittajat katsoivat suosiollisesti eri järjestöjen yhteisprojekteja lukuisten yksittäisten hankkeiden sijaan.

Valoa verkkoon -projektista lähtien toden teolla alkanut Internetin hyödyntäminen tukikeskuksen ja Nyytin toiminnassa toi yhdistyksen rinnalle useita Internetissä toimivia ja verkkoauttamiseen orientoituneita tahoja. Yhteistyössä Stakesin, Suomen Mielenterveysseuran ja A-klinikkasäätiön kanssa perustettu Avec-verkosto on laajin eri auttajatahoja yhteen koonnut verkosto, jossa Nyyti on mukana. Avec-verkoston yhteistyön pohjalta perustettiin edelleen toiminnassa oleva Apua.info -portaali, jonka sisällöstä vastaavat keskeiset verkkoauttamista harjoittavat tahot.¹⁶¹ Kohderyhmänsä mukaisesti Nyyti näkyy Apua.infossa erityisesti opiskeluun ja opiskelijan elämäntilanteisiin liittyvinä linkkeinä. Lukuisat viralliset ja epäviralliset palvelutarjoajat ovat Internetin suosion myötä sisällyttäneet erilaisia verkkopalveluja tarjontaansa.

Nyytin yhteistyöverkoista osa on säilynyt ja osa on jäänyt pois tai korvautunut uusilla. Yhdistyksen toiminnan fokus on viime vuosien kehityksen tuloksena suuntautumassa yhä selvemmin pääkaupunkiseudulta koko valtakuntaan. Virtuaaliolkapään suosion kasvu puhelin- ja käyntipäivystykseen verrattuna on edellyttänyt

161 Liite 1: Apua.infon sisällöstä vastaavat ja verkkopalveluja tuottavat tahot.

myös yhteistyötä erityisesti verkossa tapahtuvaan auttamiseen keskittyneiden tahojen kanssa.

Toimintaympäristön ja -muotojen muuttuessa Nyytin ei ole enää tarkoituksenmukaista kuulua leimallisesti pääkaupunkiseudulla toimiviin järjestöihin ja elimiin.¹⁶² Tällainen yhteistyötahojen uudelleenpohdinta ei tarkoita menneisyyden kieltämistä, vaan mahdollisimman mielekkäissä verkostoissa toimimista ja niiden ylläpitämistä.

Esimerkiksi Nyytiä vuotta aiemmin perustettu mielenterveyskuntoutujien Helmi ry oli aikanaan ajankohtainen kumppani toimintaansa aloittelevalle ja myös kuntouttavia asuinyhteisöjä suunnittelevalle Nyytille. 2000-luvulla yhdistykset ovat toiminnallisesti eriytyneet omille tahoilleen, eikä yhteistyölle ole enää samanlaista tarvetta kummankaan näkökulmasta. Kati Kettunen kuvaili 1990-luvulla tapahtunutta Helmi ry:n ja Omaiset mielenterveystyön tukena ry:n kanssa jaetuista tiloista luopumista ”viisaaksi vahingoksi”, koska näiden yhdistysten kohderyhmät ja toimintafilosofia poikkesivat Nyytistä vastaavista.¹⁶³

Virtuaaliolkapään, tai laajemmin verkossa tai virtuaalimaailmassa tapahtuvan auttamisen, suosion lisääntyessä saattaa tulevaisuudessa olla edessä erityisesti verkkoauttamiseen keskittyneiden tahojen nykyistä tiiviimpi verkostoituminen.¹⁶⁴

Vapaaehtoisten puhelinauttajien eettisessä neuvottelukunnassa¹⁶⁵, jonka jäseniin myös Nyyti kuuluu, on määritelty hyvälle puhelinpäivystykselle eettiset periaatteet, joita myös toteutetaan laajasti. Viimeistään nyt on tullut ajankohtaiseksi luoda uudet verkkoauttamisen erityispiirteet huomioivat säännöt. Nyyti pyrki *Valoa verkkoon*-projektin yhteydessä tuotetussa Sähköpostiauttajan oppaassa ohjeistamaan verkkoauttamista, mutta nopean teknisen kehityksen myötä monet näistä vain muutama vuosi sitten tehdyistä ratkaisuista ovat jo vanhentuneet.

3.5 Rahoittajat

Nyytin toiminta on useiden muiden järjestöjen lailla riippuvaista järjestöille osoitetavista avustuksista. Nyytin kaltaisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoittajista yli-

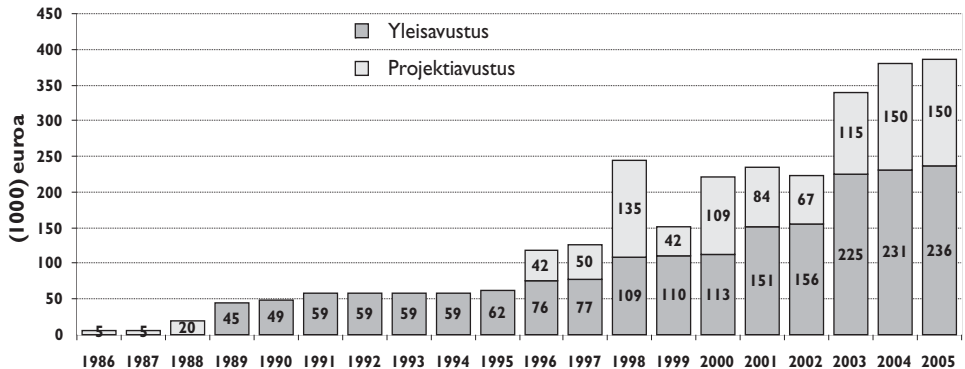
162 Nyyti on hiljattain jäänyt pois niin Pääkaupunkiseudun puhelinauttajista, Helsingin vapaaehtoistyön neuvottelukunnasta kuin Helsingin vammaisneuvostosta.

163 Kati Kettusen haastattelu 22.6.2004.

164 Internetissä toimiva Tukinet (www.tukinet.net) on esimerkki maksuttomasta kriisikeskuksesta, jonka kanssa Nyytillä on ollut yhteistyötä niin palvelun sisällöllisissä kuin teknisissä ratkaisuissa. Tukinetillä ei ole Nyytin asiantuntemusta erityisesti korkeakouluopiskelijoiden elämäntilanteesta, mutta arvokasta kokemusta mm. verkkoryhmissä tehtävistä ryhmäinterventioista ja verkkoryhmätoiminnan teknisestä toteutuksesta.

165 Vuoden 2005 alussa tehdyn muutoksen jälkeen neuvottelukunnan nimi kuuluu: ”Vapaaehtoisten puhelin- ja verkkoauttajien eettinen neuvottelukunta”.

voimaisesti tärkein on Raha-automaattiyhdistys. Vuonna 2005 RAY jakoi kaikkiaan 1 145 järjestölle yhteensä 305 miljoonaa euroa joko yleis-, investointi-, projektitai kohdennettuna toiminta-avustuksena.¹⁶⁶ RAY:n lisäksi Nyytin hankkeita ovat vuosien varrella rahoittaneet myös opetusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Varhaisinta *OMYK*-projektiä ja siihen liittyntä tutkimusta rahoittivat sosiaali- ja terveysministeriötä edeltäneet asuntohallitus, lääkintöhallitus ja sosiaalihallitus.¹⁶⁷ Kaikki avustuskäytöstä RAY on Nyytin toiminnan tärkein rahoittaja, ja esimerkiksi vuonna 2004 RAY:n avustukset muodostivat miltei 95 % Nyytin tuloista. RAY:n Nyytille vuosina 1986–2005 myöntämät avustukset käyvät ilmi kuviosta 2.

Kuvio 2. RAY:n Nyytille myöntämät yleis- ja projektiavustukset vuosina 1986–2005.

(Lähde: Tilasto RAY:n kaikista Nyytille myöntämistä avustuksista vuosilta 1984–2005.)

Kuten kuviosta havaitaan, ovat RAY:n Nyytille osoittamat avustukset kasvaneet melkoisesti alun 5 000 eurosta nykyiseen yli 380 000 euroon. RAY:n avustuksissa tapahtuneet muutokset ovat kulkeneet käsi kädessä Nyytin toiminnan kehittymisen ja laajentamisen kanssa. Nyytin saama avustus kaksinkertaistui ensimmäisen kerran vuonna 1989 tukikeskuksen aloitettua toimintansa *OMYK*-projektin rinnalla. Toinen tuplaantuminen tapahtui *Eväitä elämään* -projektista alkaneen ns. isojen projektien kauden alussa vuonna 1996. Vuosina 1996–2002 toteutettujen *Eväitä elämään*, *Valoa verkkoon* ja *Yhdessä yhteiseksi* -projektien aikana myös Nyytin saama yleisavustus nousi joka vuosi. Erityisen merkittävää Nyytin kannalta oli kohoaminen RAY:n A-avustusta saavien järjestöjen joukkoon vuonna 1998. Kolmas merkittävä nousu

¹⁶⁶ RAY:n kotisivut 10.2.2005. <http://www.ray.fi/avustustoiminta/avustuskoheet/avustus2005.php?11=7>

¹⁶⁷ Sosiaali- ja lääkintöhallituksen muuttuminen nykyiseksi sosiaali- ja terveysministeriöksi alkoi, kun sosiaali- ja lääkintöhallituksen toiminnan jatkajaksi perustettiin sosiaali- ja terveyshallitus vuonna 1991. Hallinnon uudistusta jatkettiin jo vuonna 1992 lakkauttamalla sosiaali- ja terveyshallitus, jonka tehtävistä huomattava osa siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriölle sekä lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoille. Suunnittelu- ja kehittämistoimintaa varten perustettiin uusi sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus (STAKES). Samalla tapahtui myös eräitä muita tehtäväalueiden uudelleen järjestelyjä. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisina perustettiin mm. lääkelaite-, terveydenhuollon oikeusturvakeskus (TEO) sekä terveydenhuollon tuotevalvontakeskus.

tapahtui valtakunnallisen laajentumisen myötä vuonna 2003, jolloin sekä yleis- että projektiavustukset kohosivat merkittävästi aiempaan verrattuna.

Tiettyyn tarkoitukseen, kuten projektiin, kohdennettu avustus on ollut arvokasta ja tervetullutta kulloinkin meneillään olevan hankkeen toteuttamiseksi. Espoon kaupunki sekä asunto-, sosiaali- ja lääkintöhallitus tukivat varhaista *OMYK*-projektia ja sosiaali- ja terveysministeriö *Valoa verkossa* -projektia ja Nyytin www-sivujen kehittämistä. Opetusministeriö puolestaan tuki *Yhdessä yhteisöksi* -jatkohanketta sekä vuosina 2004–2005 meneillään olevan valtakunnallistumisprojektin tutkimushanketta. Pelkillä erillisavustuksilla ei kuitenkaan turvata järjestön toimintaa ja sen kehittämistä pidemmällä tähtäimellä. Siksi ilman omaa varainhankintaa toimivat järjestöt tarvitsevat sekä yleis- että projektiavustuksia.

Nyytin jäsenyhteisöistä HYY näyttää avustusten antajana sitoutuneen Nyytin toiminnan tukemiseen kaikkein parhaiten. Tämä näkyy niin myönnettyjen avustusten määrässä kuin HYY:n vuosittaisen avustuksen jatkuvuudessa. HYY:n avustuksen suuruus suhteessa muiden jäsenyhteisöjen avustuksiin selittyy toisaalta historiallisilla syillä, toisaalta HYY:n hyvillä taloudellisilla edellytyksillä. HYY oli edelläkävijä opiskelijoiden mielenterveyden tukemisessa jo 1960-luvulla, sillä Suomen ensimmäinen ylioppilaspsykologin virka perustettiin HYY:n yhteyteen vuonna 1965. Vuonna 1984 HYY oli jälleen esillä samoissa merkeissä tukien *OMYK*-projektia ja Nyyti ry:n perustamista.

Muista jäsenyhteisöistä TKY ja KY ovat tukeneet Nyytiä avustuksin, mutta näiden avustuksissa on vuosien varrella ollut nähtävissä jo hienoista suhdannevaihtelua niin avustuksen määrässä kuin jatkuvuudessa. Suhdannevaihtelua selittänee osin se, ettei Nyytiä ole aina koettu TKY:ssa ja KY:ssa yhtä läheiseksi kuin HYY:n piirissä. Ainakin TKY:ssa on aika ajoin puhuttanut se, kohdentuvatko Nyytin palvelut riittävästi Otaniemessä opiskeleviin eli saavatko teekkarit riittävästi vastinetta rahoilleen. Ylioppilaskunnissa esiintyvä laajempi ongelma on päättäjiä nopeasta vaihtuvuudesta johtuva organisaatiomuistin lyhyys, mikä voi selittää peräkkäisinä vuosina tehtyjä päinvastaisiakin avustuspäätöksiä.

Nyytin säilyminen tulevaisuudessa uskottavana ja kestävää toimintaa harjoittavana järjestönä asettaa vaatimuksia myös Nyytin jäsenyhteisöjen omistajapolitiikalle. Jäsenyhteisöjen on jatkossa mietittävä, millaisen kuvan niiden Nyytiä koskeva avustuspoliittikka välittää päärahoittaja RAY:lle ja yhdistyksen muille yhteistyökumppaneille. Nyytin toiminnan jatkuminen edellyttää myös rahoituksen jatkumista. Nyytin RAY:ltä saatujen avustuksien noustua ei jäsenyhteisöiltä saadulla rahallisuella tuella ole enää samanlaista merkitystä, kuin *OMYK*-projektin aikana ja tukikeskuksen alkuvuosina. Jäsenyhteisöjen säännölliset avustukset ovat kuitenkin edelleen tärkeitä, sillä ne viestivät jäsenyhteisöjen uskosta Nyytiin. Mikäli jäsenyhteisöjen panostukset Nyytiin ovat sattumanvaraisia, voi se viestittää epävarmuutta sekä

Nyytin yhteistyökumppaneita että päärahoittajaa ja muita mahdollisia rahoittajia kohtaan. Nyytin jatkuvana haasteena on mahdollisimman avoimella ja läpinäkyvällä toiminnalla ylläpitää ja lisätä jäsenyhteisöjen ja yhteistyökumppaneiden luottamusta järjestöä ja kaikkea sen toimintaa kohtaan.

Ylioppilaskunnilla on avustusten lisäksi myös muita tapoja tukea Nyytin toimintaa. Ylioppilaskunnat voivat auttaa Nyytin palveluiden markkinoinnissa esimerkiksi lehdissään ja kalentereissaan. Muiden korkeakoulukaupunkien ylioppilaskuntien sekä YTHS:n paikallisten terveysasemien panoksella on ollut ratkaiseva merkitys siihen, että Nyytin palveluiden laajentuminen on lähtenyt onnistuneesti liikkeelle eri puolilla Suomea.

*Kynnys ottaa yhteyttä tai
tulla Nytyiin on aidosti matala.*

4 Nyytin merkitys ja tulevaisuus

4.1 Merkitys

Yleisin mittari ja perustelu mille tahansa toiminnalle on se, mitä toiminnalla saadaan aikaan. Nyytin merkitystä arvioitaessa keskeisintä on, miten Nyyti on onnistunut tavoittamaan opiskelijat, olivat nämä sitten asiakkaita tai vapaaehtoisia. Nyytin merkitystä voidaan arvioida myös työntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden näkökulmista. Koska Nyytin toiminta perustuu pääosin ulkopuolelta avustuksiin, on toiminnasta ja sen suunnitelmallisuudesta oltava näyttöjä myös rahoittajille. Pelkkä toiminta toiminnan vuoksi ei kiinnosta rahoittajia eikä vie järjestöä eteenpäin. Nyytin ja tukikeskuksen kehittäminen edellyttää oman toiminnan jatkuvaa arviointia, tilastointia ja tutkimista. Myös projektien tulosten hyödyntäminen ja projektien tulosten vakiinnuttaminen osaksi Nyytin perustoimintaa ovat mittareita Nyytin onnistumiselle.

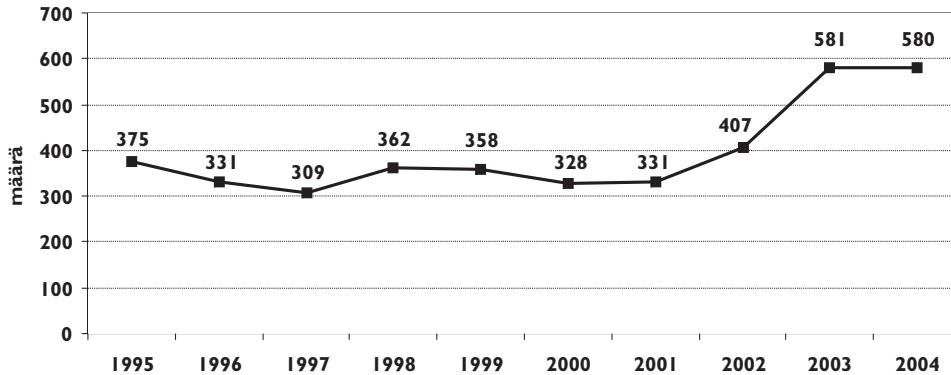
4.1.1 *Asiakkaat*

Asiakkaiden näkökulmasta Nyytin merkitystä kuvaavat parhaiten tukikeskukseen tulleiden yhteydenottojen ja muuhun perustoimintaan (ryhmät, kurssit, teemailat) osallistuneiden opiskelijoiden määrä ja Nyytistä saamat kokemukset. Tukikeskuksen ensimmäisten toimintavuosilta 1988–1995 tiedetään yhteydenottojen määrät vuositason ja joiltain vuosilta myös yhteydenottojen jakautuminen käyntien ja puheluiden välillä. OTAX-järjestelmässä vuosina 1992–1995 toimineesta ja Virtuaaliolkapäätä edeltäneestä sähköpostipäivystyksestä ei vastaavia tilastotietoja ole säilynyt.

Nyytin päivystystoimintaa kuvaavia tietoja löytyy vuodelta 1988 päivystyspäiväkirjasta. Vuosilta 1989–1994 tukikeskuksen yhteydenottomääristä löytyy tietoja toimintakertomuksista. Vuodesta 1995 alkaen kaikista päivystykseen tulleista yhteydenotoista on täytetty erillinen lomake. Syksystä 2003 alkaen kustakin yhteydenotosta on viety tiedot suoraan www-pohjaiseen järjestelmään.

Päiväkirjamerkintöjen mukaan syksyn 1988 aikana silloiseen kriisikeskukseen otettiin yhteyttä 13 kertaa. Vuosikertomuksista saatujen lukujen perusteella vuosina 1989 ja 1990 yhteydenottoja oli kumpanakin vuonna alle 200. Vuosina 1991–1994 kirjattujen yhteydenottojen määrät nousivat ja vaihtelivat 350:n ja 450:n välillä.

Vuosina 1989–1994 yhteydenottojen lukumäärään on kirjattu myös sellaiset soitot, joissa puhelin on soinnut, mutta kun siihen on vastattu, puhelu on katkennut. 1990-luvun alkupuolella Nyyti markkinoi tukikeskustaan myös opiskelijalehtiä huomattavasti laajalevikkisemmässä Helsingin Sanomissa, mikä lienee osaltaan vaikuttanut seksuaalisuuteen liittyneiden yhteydenottojen lisääntymiseen tuona aikana.

Kuvio 3. Tukikeskukseen tulleet yhteydenotot vuosina 1995–2004.

(Lähde: Nyytin päivystystoiminta 1995–2003-selvitys ja Nyytin toimintakertomus 2004.)

Tukikeskukseen tulleiden yhteydenottojen määrä näytti vakiintuneen noin 300–400 yhteydenottoon vuodessa, kunnes yhteydenotot alkoivat vuodesta 2001 nousta voimakkaasti ennen kaikkea Virtuaaliolkapäähän tulleiden yhteydenottojen ansiosta. Syynä tähän voidaan nähdä tietokoneistumisen nopeutuminen ja Internetiä käyttävien määrän nopea kasvu. Nurmela & Parjo & Ylitalon mukaan vuosina 1998–2002 Suomessa tapahtui suoranaista ”suuri muutto tietoyhteiskuntaan”.¹⁶⁸ Virtuaaliolkapään suosion nopea kasvu sijoittuu keskelle kyseistä suurta muuttoa. Käytettävissä olevien tietojen mukaan tukikeskukseen on otettu vuosina 1988–2004 yhteyttä eri tavoin miltei 6 000 kertaa.

Nyyti on palvellut asiakkaitaan puhelin- ja käyntipäivystyksen ja Virtuaaliolkapään lisäksi järjestämällä erilaista ryhmä- ja kurssitoimintaa, seminaareja sekä teemailtoja. Ryhmätoiminnan saralla on ilmennyt kenties kaikkein selvimmin Nyytin halu kehittää ja kokeilla uudenlaisia toimintatapoja ja -malleja. Mukaan on mahdunut sekä yksittäisiksi kokeiluiksi jääneitä että perustoiminnaksi vakiintuneita ryhmiä. Määrällisesti vilkkaimmillaan Nyytin ryhmätoiminta oli 1990-luvun loppupuolella. Tällöin Nyytissä järjestettiin perinteisiksi muodostuneiden jännittämisen-, syömishäiriö- ja esiintymistaitoryhmien lisäksi lukuisia graduryhmiä ja mm. mielenterveysongelmista kärsivien omaisille suunnattuja ja yllättäen äidiksi tullee suunnat-

168 Nurmela & Parjo & Ylitalo, (2002).

tuja ryhmiä. Ryhmien kirjo on viime vuosina vähentynyt sitä mukaa, kun Nyytin ryhmätarjontaa on suunnattu yhä enemmän asiakkaiden yhteydenotoissaan ilmaisevan kysynnän mukaan. Toimintakertomuksien pohjalta tehdyn karkean arvion mukaan Nyytin ryhmä- ja kurssitoimintaan, seminaareihin ja teemailtoihin on vuosina 1991–2004 osallistunut n. 4500–5000 opiskelijaa.

Vuoden 1995 jälkeen tapahtuneet yhteydenotot on koottu ja eritelty yhteydenottotavan mukaan vuonna 2004 ilmestyneeseen *Nyytin päivystystoiminta 1995–2003*-selvitykseen. Selvityksen mukaan neljä yleisintä asiakkaan ilmoittama yhteydenoton syytä vuosina 1995–2003 ovat olleet:

- ahdistus, kasvukriisi (13 %)
- stressi, väsymys, uupumus, masennus (12 %)
- lapsuuden perheeseen liittyvät ongelmat (11 %)
- seurusteluun ja parisuhteeseen liittyvät erilaiset vaikeudet (11 %).

Kuten havaitaan, muodostavat neljä yleisintä yhteydenoton syytä miltei 50 % kaikista tukikeskukseen tulleista yhteydenotoista. Muita yhteydenoton syitä ovat olleet mm. elämänhallinnan puute ja sen heijastuminen opintoihin, yksinäisyys sekä syömishäiriöt. Selvityksen mukaan itsetuhoviestien osuus yhteydenotoista on suhteellisen pieni mutta kuitenkin kasvanut 1990-luvun puoliväliin verrattuna.¹⁶⁹

4.1.2 *Nyytiläiset*

Nyytiläiset on järjestön piirissä vakiintunut termi puhuttaessa Nyytin toimijoista erotuksena asiakkaisiin. Toimijoilla tarkoitetaan tällöin vapaaehtoisia, hallituksen jäseniä tai yhdistyksen työntekijöitä. Haastattelujen perusteella termi oli tuttu myös aiemmin Nyytissä toimineille.

Vapaaehtoiset

Nyytin vapaaehtoiset muodostavat yhteydenottajien ja Nyytin muita palveluja käyttävien ohella yhdistyksen runsaslukuisimman joukon. Haastattelujen ja Nyytin olemassa olevien toimintamuotojen perusteella vapaaehtoiset muodostavat ainutlaatuisen resurssin Nyytin toiminnalle ja erityisesti päivystystoiminnan pyörittämiselle.

169 Nyytin päivystystoiminta 1995–2003 -selvitys (2004), 7.

Vapaaehtoiselle Nyyti ja päivystystoiminta tarjoavat arvokasta koulutusta ja kokemusta asiakkaan kohtaamisesta sekä mahdollisuuden auttaa. Vapaaehtoisten kysyntä alkoi Nyytissä tukikeskuksen perustamisesta eikä ole siitä hiipunut.

Ennen *Valoa verkkoon* -projektia ja Virtuaaliolkapään vakiintumista vapaaehtoisten määrä vaihteli 20:n ja 40:n välillä. Virtuaaliolkapään vakiintumisen jälkeen Nyytin rekisterissä olleiden vapaaehtoisten lukumäärä nousi vuositasolla noin 50–60:een. Valtakunnallistumisen ja potentiaalisen asiakaskunnan kaksinkertaistamisen myötä vapaaehtoisten tarpeen on ennakoitu kasvavan jopa 100–120 henkilöön¹⁷⁰. Vapaaehtoisten määrien vertailua aiemmilta vuosilta vaikeuttaa se, ettei aktiivisia ja säännöllisesti päivystäviä vapaaehtoisia ole aina eroteltu lopettaneista tai esimerkiksi tauolla olevista vapaaehtoisista. Nykyisin Nyytin vapaaehtoiset on kirjattu ajan tasalla olevaan rekisteriin, josta on helppo tarkistaa, kuka on käytävissä ja kuka tauolla.

Nyytin vapaaehtoisten motiiveista kertovat parhaiten niistä tehdyt tutkimukset.¹⁷¹ Pääkkösen ja Sairasen tutkimuksessa Nyytin ja Ätäkän vapaaehtoisia tarkasteltiin näiden esille tuomien altruististen, egoististen ja sekä yhdistyneiden motiivien välityksellä. Tutkimuksessa eriteltiin lisäksi vapaaehtoiseksi hakeutumisen ja vapaaehtoisena jatkamisen motiiveja.¹⁷²

Vapaaehtoisten altruistiset motiivit käsittävät pyyteettömät syyt eli ns. auttamisenhalun. Egoistisiin motiiveihin kuului mm. vapaaehtoisten halu uusiin oppimiskokemuksiin ja ammatilliset syyt. Vapaaehtoiseksi hakeutumisen yhteydessä opiskelijat korostivat myös kiinnostusta mielenterveyteen ja vapaaehtoistyöhön sekä halua itsensä kehittämiseen. Yhdistyneiden motiivien tapauksessa vapaaehtoinen punnitsi osallistumistaan panos-tuotos asetelman kautta.¹⁷³

Vapaaehtoisten omien egoististen motiivien liiallinen korostuminen on aiheellinen huoli kaikessa vapaaehtoistoiminnassa, myös Nyytissä. Jo *OMYK*-projektin aikana ennen varsinaisen opiskelijoiden tukikeskuksen perustamista esiintyi kaavailuja, joiden mukaan asuinyhteisön jäsenille olisi nimetty omat tukihenkilöt Nyytin hallituksesta. Asukkaiden puolelta ei tätä haluttu ja siksi ajatus hautautui.¹⁷⁴ Kyse saattoi olla tällöin joko egoistisista motiiveista tai yksinkertaisesti aiemmin mainittua tekemisen puutteesta. Nyytin vapaaehtoisten ammatilliset intressit on helppo ymmärtää sitä taustaa vasten, että esimerkiksi vuonna 2004 yli puolet vapaaehtoisista

170 ”Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006 -projektisuunnitelma, 17.

171 Pääkkönen, Kati & Sairanen, Lilli: Vapaaehtoisten akateemisten vertaistukipäivystäjien motiivit ja tuen tarve Ätäkässä ja Nyyti ry:ssä. Pro gradu -tutkielma. Joensuun yliopiston psykologian laitos (2003). Karjalahti, Noora & Korkeamäki, Eini: Vapaaehtoistyön mielekkyys. Nyyti ry:n vapaaehtoistyöntekijöitä motivoivat tarpeet vapaaehtoistyössä. Sosiaalialan opinnäytetyö, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia (2004)

172 Pääkkönen & Sairanen (2003), 1.

173 Pääkkönen & Sairanen (2003), 82.

174 Saari (1990), 32.

oli teologian, psykologian ja sosiaalipsykologian koulutusaloilta. Näiden alojen opiskelijoille asiakkaan ja ihmisen kohtaamisen taidot ovat arvokasta kokemusta myöhemmän työuran kannalta.

Nyytin vapaaehtoisille annettavan koulutuksen haasteena on toisaalta syventää vapaaehtoisten taitoja ja toisaalta opettaa vapaaehtoisia havaitsemaan oman osaamisensa rajat. Vuonna 2003 Nyytissä otettiin käyttöön uusi vapaaehtoistoimintamalli¹⁷⁵, jonka pohjalta kaikki vapaaehtoiset saavat koulutuksensa. Malli on samalla Nyytin käsitys siitä, millaista on hyvä vapaaehtoistoiminta alkaen rekrytoinnista koulutukseen ja työnohjaukseen ja jatkuen toiminnan kehittämiseen ja vapaaehtoisen omaan jaksamiseen.

Hallituksen jäsenet ja työntekijät

Nyytin toiminta ja siihen osallistuminen on koettu merkittäväksi myös yhdistyksen hallituksen jäsenten ja työntekijöiden piirissä. Monille haastatelluille aikaisemmille toimijoille Nyyti oli kanava harjoittaa tärkeäksi koettua opiskelijoiden mielenterveystyötä. Yhdistykselle on ollut tyypillistä tietynlainen nuoruudeninto, joka on näkynyt kaikessa toiminnassa. Nyytin alkuvuosina hallitus ja aktiivien joukko muodostuivat samoista ihmisistä, jotka sekä päättivät hankkeista että vastasivat niiden toimeenpanosta. Nuoruudeninto tarkoittaa tässä myös opiskelijajärjestöille tyypillistä ja sinne jopa kuuluvaa amatööriyttä, jossa innokkuus toisinaan korostuu osaamisen kustannuksella. Amatööriyden vastapainona nuoruuteen liittyy tietojen ja taitojen varsin nopea omaksumiskyky.

OMYK-projektin käynnistäminen ja hallinnointi oli aikalaisille ponnistus, joka kuitenkin antoi samalla oivaa kokemusta mukana olleiden myöhemmälle uralle. Osa Nyytin piirissä toimineista katsoi päivystys- ja ryhmätoiminnan käynnistymisen tarjoavan mahdollisuuden päästä harjoittamaan omaa opiskelualaa myös käytännössä. Toisen opiskelijan kohtaaminen päivystäjänä tarjosi jo sellaisenaan arvokasta kokemusta asiakastyöstä. Koska myös enemmistö Nyytin hallituksen jäsenistä, työntekijöistä ja vapaaehtoisista on edustanut ja edustaa psykologian, sosiaalipsykologian ja teologian koulutusaloja, ei ole ollut ihme, että kulloinkin istuvien ja aikaisempien hallitusten jäseniä on toiminut Nyytissä mm. ryhmien ohjaajina ja apuohjaajina. Kurssien vetäminen tärkeäksi koetussa yhdistyksessä oli vasta-vaalistuneille psykologeille ja maistereille mieluinen mahdollisuus myös myöhemmän työllistymisen näkökulmasta.

175 Nyytin vapaaehtoistoiminta -julkaisu (2003).

Sitä mukaa kun Nyytin resurssit lisääntyivät, yhdistykseen saatettiin palkata myös työntekijöitä hallitusten jäsenten työpanosta korvaamaan ja täydentämään. Nykymuodossaan Nyytin toimisto työntekijöineen luo puitteet, joita ilman laadukas vapaaehtoistoiminta ei olisi mahdollista.

Tarkasteltaessa Nyytin vaiheita taaksepäin huomataan, miten pidempiaikaisilla toiminnanjohtajilla on ollut positiivinen vaikutus Nyytin kehittymiseen. Järjestön toiminnan pidemmän tähtäimen suunnittelu ja erilaisten toimintojen vakiinnuttaminen edellyttävät työntekijöiden jonkinlaista pysyvyyttä, koska hallitus ja osa sen jäsenistä vaihtuu vuosittain. Orbinskin kaudella vakiintunut ryhmätoiminta, Kettusen kaudella vakiintuneet projektit ja Partisen kaudella tapahtunut oppivan organisaation toimintafilosofian sisäänajo sekä toiminnan konkreettinen kehittäminen ja laajentaminen eivät olisi onnistuneet, jos työntekijöiden vaihtuvuus olisi ollut suurempi. Nyyti on parhaimmillaan silloin, kun se pystyy yhdistämään opiskelijatoimijoiden innokkuuden ja kokeneiden nyytiläisten tiedot ja taidot asiakkaiden ja organisaation hyväksi.

Opiskelijamailman tuntemus ja muualta hankittu kokemus tulivat ajankohtaiseksi erityisesti vuonna 1999, jolloin Nyytissä vietiin läpi useampia rekrytointeja. Pällekkäiset äitiyslomat ja koko palkatun työvoiman vaihtuminen lyhyen ajan sisällä osoittivat konkreettisesti ne uhat, joita työntekijöiden nopeat vaihdokset Nyytin kokoiselle organisaatiolle asettivat. Vaikka Nyyti selvisikin vuodesta 1999 lopulta mainiosti – kiitos tarmokkaiden sijaisten –, päätettiin yhdistykselle laatia henkilöstöstrategia vastaavien tilanteiden ennakoimiseksi. Nyytin puheenjohtajana vuonna 1999 toimineen Lauri Saariluoman johdolla laaditun henkilöstöstrategian mukaan: ”Nyytin henkilöstön tuli koostua mielenterveysalan nuorista ammattilaisista, joiden ammattitaito, työkokemus ja opiskelijamailman tuntemus edistävät yhdistyksen perustehtävän toteutumista.” Vuoden aikana saatujen kokemusten perusteella strategiassa nähtiin tärkeäksi myös tarvittavien tukipalvelujen tarjoaminen nuorille ammattilaisille, työsuhteiden porrastaminen sekä niiden määräaikaisuus perusteena ”kohderyhmän tuntemuksen turvaaminen”.

Keskustelu ammattilaisuudesta ja työntekijöille asetettavista vaatimuksista kohdistui Nyytissä ennen muuta toiminnanjohtajalle asetettaviin vaatimuksiin eli siihen edellyttikö mielenterveyskysymysten parissa toimivan yhdistyksen toiminnan johtaminen erityisesti psykologin koulutusta. 1990-luvun lopulla Nyytissä nähtiin psykologin koulutuksen olevan toiminnanjohtajuuden edellytys. Jokseenkin paradoksaalisesti henkilöstöstrategian laatimista seuranneiden kahden vuoden aikana Nyytin toiminnanjohtaja vaihtui neljä kertaa, mikä huomioitiin myös päärahoittaja RAY:n suunnalla. Ennen viimeisintä toiminnanjohtajan vaihdosta kesällä 2001 Nyytissä tarkasteltiin vallinneita henkilöstöpoliittisia linjauksia uudelleen ja todettiin, että nopeista henkilöstövaihdoista kärsineeseen Nyytiin tarvittiin erityisesti

järjestötyön osaamista edustava ihminen johtamaan yhdistyksen operatiivista toimintaa. Tehtävään valittiin Helena Partinen, joka jatkaa edelleen Nyytin toiminnanjohtajana.

Nyytin vaiheet voidaan jakaa neljään periodiin sekä aiemmin esiteltyjen toiminnallisten laajennusten että itse toimijoissa tapahtuneiden muutosten perusteella. Kehitys on kulkenut alkuvaiheen hallitusten kokonaisvaltaisesta osallistumisesta työntekijöiden asteittaiseen lisääntymiseen ja edelleen nykyisenlaisen tilanteeseen, jossa Nyytillä on vakituisen työvoiman lisäksi projektihenkilöstöä ja ulkopuolelta ostettuja palveluita. Hallituksen rooli yhdistyksen strategisena elimenä ja toiminnanjohtajan rooli operatiivisena johtajana on tällaisen kehityksen tuloksena vahvistunut ja selkiintynyt.

Ensimmäinen periodi käsitti yhdistyksen perustamisen ja *OMYK*-projektin läpiviemisen. Toisen periodin aikana perustettiin Opiskelijoiden tukikeskus ja käynnistettiin niin ryhmä- kuin päivystystoiminnot. Kolmas periodi käynnistyi ns. projektien kauden alussa 1990-luvun puolivälissä ja piti projektien lisäksi sisällään Nyytin puitteiden nopean kehittymisen ja Virtuaaliolkapään ”keksimisen”. Viimeisintä 2000-luvun alussa alkanutta periodia määrittää ennen muuta Nyytin organisaattorinen uudistaminen, Virtuaaliolkapään voimakas kasvu sekä valtakunnallistuminen Nyytin palveluiden laajentuessa ensi kertaa Suomen kaikkien tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoiden piiriin.

Aikalaiset muistelevat

Vanhojen toimijoiden kokemusten perusteella Nyytissä vietetty aika antoi aimon kokemuksen mielenterveydestä ja järjestötoiminnasta. Haastatelluille yhdistyksen hallituksen jäsenille ja työntekijöille Nyyti tarjosi henkilön ja työtehtävien mukaan erilaista hallinnollista kokemusta verkostoitumisesta, muutosjohtamiseen ja rahoituskysymyksiin. Projekteissa työskennelleistä mm. Eeva Joki (Helenius) totesi Nyytissä vietettyjen vuosien opettaneen ennen muuta itsenäiseen työskentelyyn.¹⁷⁶ Monet haastatelluista muistelivat kaiholla ”Nyytin henkeä” tai kuvailivat yhdistyksessä työskentelyä ”vilpittömyyden ja viattomuuden ajaksi”. Sama ”Nyytin henki” määriteltiin haastateltujen toimesta yhdistyksen keskeiseksi voimavaraksi, jonka säilymisestä tai säilyttämisestä yhdistyksen koko tulevaisuus on riippuvainen. Kirjoittajan tulkinnan ja kokemuksen mukaan kyseinen ”Nyytin henki” on sekoitus positiivista elämäniloa ja vilpittömyyttä empaattisuutta, jota säästää vahva usko omiin ja toisten mahdollisuuksiin.

¹⁷⁶ Eeva Joen haastattelu 21.10.2004.

Vanhoiden toimijoiden haastattelujen perusteella Nyytin toimintakulttuuriin ja -tapoihin ovat vaikuttaneet toisaalta kulloinkin toimineiden intressit ja tausta, toisaalta 1990-luvun mittaan edennyt Nyytin toiminta- ja hallintokulttuurin laajempi pohdinta. Pohdinnoista on ollut hyötyä niin Nyytille kuin pohtijoille itselleen. Nyytiin ja sen kehittämiseen paneutuminen on epäilemättä antanut perspektiiviä kaikkea mielenterveys- ja järjestötyötä kohtaan. Historiikkia varten haastateltujen mukaan Nyytin vanhoja hallituksen jäseniä ja työntekijöitä ovat ohjanneet ainakin kiinnostus opiskelijoiden mielen terveyttä ja hyvinvointia kohtaan sekä halu saada lisää kokemusta järjestötoiminnasta. Nyytin alkuvaiheen toimijoista sekä Antti Aro että Henry Honkanen toivat esiin myös aikalaistensa vahvan halun tehdä Nyytin välityksellä uudenlaista mielenterveyspolitiikkaa.¹⁷⁷

4.1.3 *Muu ympäristö*

Edellä on tarkasteltu, mitä Nyytin toiminta on antanut asiakkaille, vapaaehtoisille, työntekijöille tai yhdistyksessä luottamustoimissa toimineille. Tärkeä näkökulma on myös se, onko Nyyti toiminnallaan onnistunut tuomaan jotain uutta mielenterveydestä, hyvinvoinnista ja järjestöjen toiminnasta käytyyn yleiseen keskusteluun.

1980-luvulla nuori Nyyti *OMYK*-projekteineen osallistui asumisen mahdollisuuksia käsitelleeseen keskusteluun sekä mielenterveysjärjestöjen että opiskelijaliikkeen kautta. Projektin jääminen ainutkertaiseksi johti kuitenkin Nyytin profiloitumiseen päivystys- ja ryhmätoimintaan sekä vapaaehtoistyöhön. Järjestön tärkeimmän asiakasryhmän – opiskelijoiden – kanssa Nyyti on onnistunut mainiosti. Nyyti on onnistunut tiedotuksessa käyttämällä retoriikalla välttämään pahimmat sudenkuopat, joihin perinteisistä mielenterveyspalveluista kerrottaessa helposti sorrutaan. Nyyti on onnistunut kietomaan sanomansa positiivisuuden käärepaperiin. Kynnys ottaa yhteyttä tai tulla Nyytiin on aidosti matala, eikä Nyytin palveluiden käyttämiseen liity esimerkiksi samanlaista leimautumisen uhkaa kuin mielenterveyspalveluihin yleensä. Siksi ei ole yllättävää, että esimerkiksi halauskortit ovat löytäneet paikkansa kampuksilla ja opiskelijoiden lompakoissa.

Nyyti tunnettiin vielä 1990-luvun alkupuolella pääasiassa yhteisöasumisesta, mutta päivystys- ja ryhmätoiminnan käynnistyminen muutti mielikuvia, minkä jälkeen Nyyti samaistui yhä enemmän tukikeskukseen. Ulospäin Nyyti näkyi edelleen kuitenkin lähinnä yleisöluentojen välityksellä. Kolme suurta projektia (*Eväitä elämään*, *Valoa verkkoon*, *Yhdessä yhteisöksi*) toivat Nyytiä ja sen ajamia teemoja aiempaa voimakkaammin esiin. *Eväitä elämään* -projektin tuloksena syntyi mm. julkaisu kou-

177 Antti Aron haastattelu 6.5.2004, Henry Honkasen haastattelu 14.4.2004.

luissa ja nuorityössä käytettäväksi. *Valoa verkkoon* -projektin myötä luotiin Virtuaaliolkapää, jolloin uutta päivystysmuotoa lähdettiin kehittämään toden teolla. Palvelun saaman suosion ja huomion myötä Virtuaaliolkapäästä on muodostunut Nyytille suorastaan brändi, jonka herättämä mielenkiinto on kasvanut vuosi vuodelta. Virtuaaliolkapäästä saamiinsa kokemuksiin nojaten Nyyti on pyrkinyt viime aikoina olemaan aktiivinen verkkoauttamisen laadusta ja eettisistä kysymyksistä käydyissä keskusteluissa. Virtuaaliolkapäästä kohtaan myös opiskelijayhteisöjen ulkopuolelta osoitettu kiinnostus antaa syyn olettaa, että Nyytiä pidetään modernina verkkoauttajien eturivissä kulkevana järjestönä.

Myös järjestönä Nyyti on antanut dynaamisen kuvan itsestään. Tästä Nyyti on saanut palautetta rahoittajien ja muiden järjestöjen edustajilta. Saadun palautteen perusteella Nyytissä voidaan yleillä ajatuksella, että Nyyti mielletään toimivaksi ja laadukkaaksi organisaatioksi ei vain työkalujen (Virtuaaliolkapää), vaan myös toimintatapojen ja -filosofian osalta. Nyytin positiivisen järjestökuvan leviämistä edesauttavat Kati Kettusen sanoin, kaikki ne ”pienet vihreät miehet ja naiset”, jotka Nyytissä asiakkaina, vapaaehtoisina, hallituksen jäseninä tai työntekijöinä oltuaan vievät hyviä kokemuksia ja edellä kuvattua ”Nyytin henkeä” eteenpäin.

4.2 Tulevaisuus

4.2.1 *Varhaisaikuisuus*

Parikymppinen Nyyti muistuttaa monella tapaa kohderyhmäänsä, myöhäisnuoruuttaan tai varhaisaikuisuuttaan eläviä korkeakouluopiskelijoita. Nyytin taustan ja kehittymisen vertauskuullinen yhdistäminen nuoren korkeakouluopiskelijan elämäntapaan valottaa samalla Nyytin valmiuksia kohdata tulevaisuuden haasteita.

Kuten kasvava ja kehittyvä nuori myös Nyyti on vuosien varrella itsenäistynyt ja löytänyt omat vahvuutensa. Sekä nuori aikuinen että Nyyti kohtaavat molemmat samoja haasteita siirtyessään uuteen toimintaympäristöön uusille opiskelupaikakunnille. Ennakkoluulottomuutta ja uuden omaksumiskykyä edellytetään sitäkin aiempaa enemmän. Haasteista selviämistä edesauttaa se, että kotiasiat eli oma perustehtävä on selvillä ja suhteet tärkeimpiin taustayhteisöihin sekä tärkeimpiin yhteistyötahoihin kunnossa. Jokainen historiikissa tänne asti päässyt ja Nyytin toimintaa tunteva voi jatkaa elämäntaari-metaforan parissa oman mielensä mukaan havaitakseen, että yhtymäkohtia riittää.

Näyttääkin siltä, että Nyytillä ovat pullat hyvin uunissa. Toimijoiden, toimintatapojen ja rahoituksen suhteen Nyytin toiminta on vakaata. Nyytin herättämä huomio ja nauttima suosio vaikuttaisivat olevan suorastaan vakaassa kasvussa. Vaikka niin termeissä, toimintatavoissa kuin toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, on Nyytin toimintaidea – laajimmassa merkityksessä yhteisöllisyyden ja opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin edistäminen – kantanut jo yli kaksikymmentä vuotta. Samoin yhdistys on kyennyt säilyttämään toimijoiden innokkuudesta, empatiasta ja positiivisuudesta pohjautuvan ”Nyytin hengen”, joka on laajasti koettu yhdistyksen keskeiseksi voimavaraksi.

4.2.2 *Visio, valtakunnallistuminen ja haasteet tulevaisuudessa*

Nyyti määritteli syksyllä 2001 visiokseen olla kaikista tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoista välittävä ja helposti lähestyttävä yhteisö, jonka toimintaa ohjaavat arvot ovat opiskelijalähtöisyys, mielen hyvinvointi, välittäminen, yhteisöllisyys ja luotettavuus. Valtakunnallistumis-projektin myötä tämä visio on alkanut kirjaimellisesti toteutua.

Vuonna 2005 Nyytin *Opiskelijoiden mielenterveyspalveluiden kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006* -projekti tai arkisemmin valtakunnallistuminen on edennyt Nyytin palveluiden kehittämisestä palveluiden konkreettiseen laajentamiseen. Laajentamisvaihetta on Nyytissä pohjustettu kehittämällä omaa toimintaa oppivan organisaation mukaisella toimintafilosofialla.

Oppivan organisaation lähtökohtana on humanistinen ihmiskäsitys, joka sisältää ajatuksen vapaasta sekä itseensä että kehittymismahdollisuuksiinsa luottavasta ihmisestä. Oppivan organisaation kehittymisen edellytys on suostuminen muutokseen ja kehitykseen. Pelkkä työn järjestelyjen tai sisältöjen muuttaminen ei kuitenkaan riitä, vaan kehittyminen edellyttää yhteisön jokaisen jäsenen ajattelutapojen muutosta työntekijöistä vapaaehtoisin ja edelleen hallituksen jäseniin. Kun organisaation jäsenten omaa potentiaalia tuetaan ja motivoidaan oikealla tavalla, on lopputuloksena sitoutuneita ja itsensä ja organisaationsa kehittämisestä kiinnostuneita yksilöitä.

Jotta organisaatio pystyisi vastaamaan ympäristön haasteisiin, organisaation tulisi pystyä muuttumaan tarpeiden mukaan. Oppiminen liittyy muuttumiseen ja muuttuminen organisaatiokulttuuriin. Organisaatiokulttuurin muutos on todettu oppimisprosessina, jossa henkilöstö omaksuu uudenlaisia malleja ja asettaa uudenlaisia merkitysisältöjä ilmiöille ja tapahtumille työssään. Oppimista pidetään keino-
na muutosten aikaansaamiselle. Oppivassa organisaatiossa kyetään oivaltamaan ja

reflektoimaan, mikä mahdollistaa muuntumisen. Oppivaksi organisaatioksi kehittymisen edellytyksenä on organisaatiokulttuurin muuttaminen.

Yksi Nyytin valtakunnallistumisprojektin ja organisaation kehittämisen motiiveista on tarkastella oppivan organisaation periaatteiden soveltumista kolmannelle sektorille, jossa luodaan uusia vapaaehtoisten ja ammattilaisten yhteistyölle perustuvia toimintamalleja. Näinä hoitotakuun ja terveydenhoidolle asetettujen vaatimusten kasvun aikoina on mielenkiintoista nähdä, lisääntykö kiinnostus vapaaehtoistoiminnan ja ammattilaisten yhteistyöhön.

Syksyllä 2004 tukikeskuksen puhelinpäivystyksen ja Virtuaaliolkapään piiriin tulivat pääkaupunkiseudun lisäksi Turussa ja Tampereella opiskelevat. Vuoden 2005 alusta samat palvelut laajenivat Suomen kaikkien miltei 150 000 tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijan ulottuville. Valtakunnallistumisen seuraavassa vaiheessa käynnistetään vaihteittain kolme valtakunnallista ja www-pohjaista verkkojärjestelmää, joissa käsitellään vaihto-opiskeluun, jaksamiseen sekä seurusteluun ja parisuhteeseen liittyviä teemoja. Tekniikka verkkojärjestelmiä varten on kunnossa, mutta vasta aika näyttää, miten ryhmät otetaan korkeakouluopiskelijoiden joukossa vastaan ja miten niiden ylläpito Nyytiltä luonnistuu.

Valtakunnallistumisen yhteydessä Nyyti on suunnitellut ja lähtenyt toteuttamaan ns. Elämäntaitokurssia, jolla pyritään stressin hallitsemiseen, uupumuksen ja masennuksen ehkäisyyn sekä opiskelijan elämänhallinnan kokonaisvaltaiseen lisäämiseen. Kurssin menetelmien toimivuutta on tarkoitus kokeilla myös Nyytin uusissa verkkojärjestelmissä. Kaikki valtakunnallistumisen yhteydessä kokeiltavat ja toteutettavat palvelut ovat jatkuvan arvioinnin kohteena ja mikäli ne osoittautuvat toimiviksi, saattaa Elämäntaitokurssi levitä myös muille paikkakunnille.

Elämäntaitokurssi on esimerkki palvelusta tai tuotteesta, jonka mahdolliseen laajentamiseen liittyvät monet valtakunnallistumisen kannalta olennaiset kysymykset. Virtuaaliolkapään ja puhelinpäivystyksen lisäksi tapahtuvissa laajennuksissa on aina huomioitava paikkakunnalla jo olemassa olevat opiskelijoille suunnatut mielenterveyspalvelut päällekkäisyyksien välttämiseksi. Nyyti on testannut Elämäntaitokurssia pääkaupunkiseudulla ja jalostanut kurssia sitä mukaa, kun tarvetta tai parannusideoita on syntynyt. Aktiivinen yhteydenpito ylioppilaskuntien, YTHS:n ja Nyytin kesken on edellytys päällekkäisyyksien välttämiseksi ja uusien toimintamallien soveltamiseksi.

Koska Nyyti halaukortteineen on otettu opiskelijayhteisöissä innostuneesti vastaan, on Nyytistä tullut yhdessä YTHS:n ja ylioppilaskuntien vetämän Kehätoiminnan kanssa miltei synonyymi opiskelijoiden parissa tehtävälle hyvinvointityölle. Opiskelija- ja opiskeluyhteisöissä tehtävällä hyvinvointityöllä näyttäisi olevan meneillään jonkinlainen etsikkoaika, jonka myötä hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskelukykyyhin liittyvät teemat ovat aiempaa kokonaisvaltaisemmin esillä korkea-

kouluissa, ylioppilaskunnissa ja muissa opiskelijoita lähellä olevissa organisaatioissa. Uusien opiskelijoiden orientoivissa opinnoissa esiteltyt opiskelutaidot ovat vain osa laajempia elämäntaitoja, joita nuori aikuinen opiskeluvuosiinsa tarvitsee. Opiskelijan laajempien elämäntaitojen tai -hallinnan lisääntyminen ennakoit paitsi opintojen etenemistä myös opiskelijan kasvua ihmisenä. Meneillään oleva etsikköaika ja Nyytin erityisesti opiskelijoiden keskuudessa saavuttama positiivinen ilme viittaavat molemmat siihen, että myös Elämäntaitokurssille olisi opiskelijoiden keskuudessa kysyntää.

Yksi Nyytissä tulevaisuudessa esiin nousevista kysymyksistä on suhtautuminen ammattikorkeakoulujen opiskelijoihin, jotka ovat olleet pidemmän aikaa kiinnostuneita Nyytin palveluista. Nyytissä jouduttaneen tulevaisuudessa miettimään, tulisiko Nyytin laajentaa kohderyhmäänsä myös amk-opiskelijoiden piiriin. Vaikka tutkimukset osoittavat ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa opiskelevien nuorten aikuisten kohtaavan samanlaisia ongelmia, säilyvät Nyytin palvelut ainakin lähivuosina edelleen vain tiede- ja taidekorkeakouluopiskelijoille kohdennettuina. Eräs syy tähän on se, ettei Nyytin organisaatio nykyisellään kestäisi kohderyhmän yhtäkkistä laajenemista 130 000 ammattikorkeakouluopiskelijalla. Mahdolliseen laajentumiseen vaikuttavat ennen kaikkea Nyytin jäsenyhteisöjen ja päärahoittaja RAY:n suhtautuminen.

Nyytissä on suunniteltu huolellisesti valtakunnallistumista ja paikallisiin toimijoihin on tutustuttu etukäteen. Tällä on pyritty siihen, että Nyytin yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa pääsisi alkuun parhaalla mahdollisella tavalla. On luonnollista, että Nyyti haluaa olla helposti lähestyttävä ja luotettava asiakkaidensa näkökulmasta. Valtakunnallistumisen yhteydessä Nyytin vision mukainen lähestyttävyyden ja luotettavuuden korostuvat erityisesti uusien yhteistyötahojen näkökulmasta. Luotettavuus rinnastuu edellisten lisäksi myös toiminnan jatkuvuuteen. Nyytin on toiminnallaan osoitettava, että se on valtakunnallistumassa tosissaan, eikä vain puuhastelemassa uusien kokeilujen parissa. Ensimmäisten Nyytin valtakunnallistumisesta tehtyjen tilannearvioiden perusteella Nyyti laajentuminen näyttäisi saaneen pääasiassa innostuneen vastaanoton uusilla paikkakunnilla ja uusien yhteistyötahojen piirissä.

Valtakunnallistuminen on huomioitu myös uusien paikkakuntien opiskelijoiden parissa. Vuoden 2005 ensimmäisen kahdeksan kuukauden aikana tukikeskukseen tulleiden yhteydenottojen määrä on 95 prosenttia suurempi vuoden 2004 tammi-elokuun välillä tulleisiin yhteydenottoihin verrattuna.¹⁷⁸ Valtakunnallistuminen on onnistunut, sillä kasvu on ollut miltei kokonaan seurausta uusilta tiede- ja taidekorkeakoulu- ja paikkakunnilta tulleista yhteydenotoista. Valtakunnallistumisen yh-

178 Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006 -väliraportti (2005), 21.

teydessä myös Nyytin www-sivujen suosio on kasvanut huomattavasti.¹⁷⁹

Vaikka ensikokemukset Nyytin valtakunnallistumisesta ovatkin olleet positiivisia, on vuonna 2005 vielä liian aikaista arvioida, millaisia vaikutuksia valtakunnallistumisella on Nyytiin pitkällä aikavälillä. Tässä esiin nostettaviin kysymyksiin vastaaminen edellyttää hieman pidempää ajallista perspektiiviä, jolloin vastauksia voitaneen odotella vaikkapa Nyytin 30-vuotishistoriikin yhteydessä.

Nyytin valtakunnallistumisen ja tulevaisuuden arviointi edellyttää ainakin seuraavien valtakunnallistumiseen ja Nyytin toimintaan liittyvien kysymysten huomiointia. Säilyykö opiskelijoiden Nyytiä ja Nyytin palveluja kohtaan tuntema mielenkiinto? Miten Nyyti otetaan vastaan uusilla paikkakunnilla, joissa sillä ei ole vielä yhtä vakiintunutta asemaa kuin pääkaupunkiseudun opiskelu- ja opiskelijayhteisöissä?

Entä miten Nyytin jäsenyhteisöt jatkossa suhtautuvat kiivasta keskustelua aikoinaan herättäneisiin kohderyhmän laajennuksiin: toisaalta pääkaupunkiseudun ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan, toisaalta palveluiden tarjoamiseen ammattikorkeakoulujen opiskelijoille? Millainen on Nyytinkin harjoittaman ns. verkko- ja virtuaaliauttamisen tulevaisuus ja miten siihen suhtaudutaan YTHS:n ja muiden yhteistyökumppaneiden keskuudessa?

Paikallisesta valtakunnalliseksi kasvava ja näkyvyyttä yhä enemmän saava järjestö herättää myös mm. poliittisia intohimoja. Säilyykö Nyyti jatkossakin opiskelijoiden hyvinvoinnista kiinnostuneiden ja ”Nyytin hengen” sisäistäneiden järjestönä vai uhkaako Nyytistä tulla vain pätevyitymisväylä eteenpäin pyrkiville opiskelija-aktiiveille? Miten Nyyti voisi edesauttaa oman ja jäsenyhteisöjensä organisatiomuistien säilymistä, jotta jatkuvuus ja toisaalta tärkeäksi koettu ”Nyytin henki” säilyvät.

Tulevaisuudessa saatetaan myös miettiä, olisiko Nyytin syytä pyrkiä tuotteistamaan palvelujaan ja toimintojaan rahoituspohjan laajentamiseksi? Mikäli projektien tuloksina syntyneille työkaluille, oppaille tai Nyytin verkkoauttamisesta kertyneelle tietotaidolle ilmenisi kysyntää, miten esimerkiksi koulutuspalvelujen myyminen vaikuttaisi Nyytin perustehtävään ja muiden rahoittajien suhtautumiseen Nyytiä kohtaan?

Sekä Nyytiä koskevia kysymyksiä että mahdollisia vastauksia riittää molempia. Tämän historiikin myötä piirtynyt kuva Nyytin vaiheista osoittaa, miten ajoittaisten kasvukipujen jälkeen Nyytin toiminta on kehittynyt nousujohteisesti. Jotain Nyytissä vallitsevasta asenneilmastosta ja eteenpäin pyrkimisestä kertoo se, että uudet haasteet on Nyytissä pyritty näkemään uhkien sijaan mahdollisuuksina. Kehityksen tuloksena Nyyti on kiistatta lunastanut paikkansa tärkeää työtä tekevien sosi-

179 Nyytin lehdistötiedote 11.4.2005: ”Nyytin palvelujen laajeneminen onnistui”

aali- ja terveysjärjestöjen rintamassa. Vaikka Nyyti on järjestönä monella tapaa ammattimaistunut, on toiminnan ydin säilynyt opiskelijoiden voimin ja opiskelijoita varten tehtävässä kokonaisvaltaisessa mielen hyvinvointityössä. Aktiiviset ja toiminnalleen omistautuneet nyytiläiset vapaaehtoisista työntekijöihin ja edelleen hallituksen jäseniin ovat jotain, mistä mikä tahansa järjestö olisi ylpeä. Onnea opiskelijat! Onnea 20-vuotias Nyyti!

*Uudet haasteet on
Nyytissä pyritty näkemään
uhkien sijaan mahdollisuuksina.*

Lähteet ja kirjallisuus

Arkistolähteet

Nyytin hallituksen pöytäkirjat 1984–2004.

Nyytin toiminta- ja taloussuunnitelmat 1984–2004.

Nyytin toimintakertomukset 1984–2004.

Nyytin projektisuunnitelmat ja työryhmien muistiot vuosilta 1984–2004.

Pöytäkirjoja, toimintakertomuksia, muistioita, lehtileikkeitä ja haastatteluja muiden kaupunkien ylioppilaskunnista ja tukikeskushankkeista.

Haastattelut

Nimi	haastattelun ajankohta	haastateltavan asema
Aro, Antti	6.5.2004	Nyytin hallituksen pj. 1984–1987.
Honkanen, Henry	14.4.2004	Nyytin perustajajäseniä, hallituksen jäsen 1984–1987, yhdistyksen pj. 1988–1989.
Joki, Eeva (ent. Helenius)	21.10.2004	Nyytin hallituksen pj. 1993–1994, Eväitä elämään -projektipääällikkö.
Kettunen, Kati	22.6.2004	Nyytin tj. 1995–2000.
Korkeaoja, Lauri	1.11.2004	Nyytin pj. 2001, SYL:n sosiaalipoliittinen sihteeri 2003–2005.
Orbinski, Auli	22.9.2004	Nyytin tj. 1990–1995.
Partinen, Helena	26.10.2004	Nyytin tj. 2001–.
Saari, Salli	31.5.2004	YTHS:n neuvontapsykologi, OMYK-tutkija, yhdistyksen pj. 1991–.
Yli-Pohja, Lauri	4.10.2004	YTHS:n neuvontapsykologi, Nyytin hallituksen jäsen 1991–.

Nyytin painetut raportit, julkaisut, selvitykset

Helenius, Eeva & Pesonen, Pia, Eväitä elämään -projektin loppuraportti: Malleja ja kokemuksia nuorten elämäntaitojen kehittämiseen kouluissa (1998).

Kettunen, Kati & Romunen, Sari (toim.), Valoa verkkoon -projektin väliraportti: Kokemuksia tietoverkkojen hyödyntämisestä opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin edistämisessä (1999).

Koskinen, Iiris & Lahti-Mononen, Taina, Mielenterveys Internetissä / Tietoturva Nyytissä ja Valoa verkkoon -projektissa (1997).

Liira, Taru, Vaihtari-projektin loppuraportti (2002).

Mustonen, Niina, Valoa verkkoon -projektin loppuraportti: Kokemuksia tietoverkkojen hyödyntämisestä opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin edistämisessä (2000).

Mäki-Tarkka, Jouko (toim.), Yhdessä enemmän – Yhdessä yhteisöksi -projektin väliraportti (2001).

Mäki-Tarkka, Jouko & Romunen, Sari, Bileitä ja sitsejä. Korkeakouluopiskelijoiden ajatuksia yhteisöllisyydestä (2001).

Mäki-Tarkka, Jouko, Yhdessä yhteisöksi -projektin loppuraportti (2002).

Mäki-Tarkka, Jouko & Venäläinen, Riikka, Työkalukirja ainejärjestötyöhön (2002).

Mäki-Tarkka, Jouko & Venäläinen, Riikka & Väärälä, Ville (toim.), Työkalukirja järjestötyöhön (2004).

Nyyti ry, Nyytin päivystystoiminta vuosilta 1995–2003 (2004).

Nyyti ry, Nyytin vapaaehtoistoiminta (2004).

Nyyti ry, Opiskelijoiden mielenterveyspalvelujen kehittäminen ja laajentaminen 2003–2006 –väliraportti (2005).

Tschokkinen, Salla, Sähköpostiauttajan opas (2000).

Väärälä, Ville, Yhdessä yhteisöksi -jatkoprojektin loppuraportti (2004).

Kirjallisuus

Anttinen, Erik E. & Ojanen, Markku, Sopimusvuoren terapeutit yhteisöt. Lege Artis Oy, Tampere 1984.

Aro, Antti, Nyyti ry opiskelijoiden mielenterveyden tukena. Teoksessa Saari, Piippo, Helkama, Väättäinen, Tuettu yhteisöasuminen ehkäisevän mielenterveystyön muotona. Yliopistopaino, Helsinki 1990, 1–3.

Hakkarainen, Pirkko, Järjestöjen vapaaehtoistoiminnan nykytilanne Suomessa. Teoksessa Matthies (toim.), Valtion varjossa. Katsaus epävirallisen sektorin tutkimukseen. Sosiaaliturvan keskusliitto, Helsinki 1991, 130–143.

Heikkala, Juha, Järjestön strategia. Tampere University Press, Tampere 2001.

Helander, Voitto, Kolmas sektori. Gaudeamus, Helsinki 1998.

Helenius, Eeva & Rautava, Marie & Tuovinen, Riitta, Eväitä elämään. Keinoja nuorten elämäntaitojen vahvistamiseksi. WSOY, Porvoo 1998.

Helkama, Klaus, Yhteisön kehitys ja yhteistyöntekijän rooli. Teoksessa Saari, Piippo, Helkama, Väättäinen, Tuettu yhteisöasuminen ehkäisevän mielenterveystyön muotona. Yliopistopaino, Helsinki 1990, 33–61.

Jaakkola, Jouko, Yhteisöavusta vapaaehtoistyöhön. Epävirallinen apu suomalaisen sosiaaliturvan kehityksessä. Teoksessa Matthies (toim.), Valtion varjossa. Katsaus epävirallisen sektorin tutkimukseen. Sosiaaliturvan keskusliitto, Helsinki 1991, 8–28.

Jansson, Tove, Kuka lohduttaisi Nyytiä? 13. painos. WSOY, Porvoo 1997.

Karjalahti, Noora & Korkeamäki, Eini, Vapaaehtoistyön mielekkyys. Nyyti ry:n vapaaehtoistyöntekijöitä motivoivat tarpeet vapaaehtoistyössä. Sosiaalialan opinnäytetyö. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia 2004.

Kolbe, Laura, Eliitti, traditio murros: Helsingin yliopiston ylioppilaskunta 1960–1990. Otava, Helsinki 1996.

Kunttu, Kristina (toim.), Oireilevan opiskelijan viesti? Tutkimuksia Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2000 -aineistosta. KELA. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 63, Helsinki 2001.

Kunttu, Kristina & Huttunen, Teppo, Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2000. KELA. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 45, Helsinki 2001.

Kuusinen-Kamunen, Hilikka, Yhteisöasumisen ratkaisumalli Alppilassa. Asuntohallitus. Tutkimus- ja suunnitteluosasto. Asuntotutkimuksia 1984:2. Helsinki 1984.

Lahti, Pirkko & Vuoripalo, Tytti, Suomen Mielenterveysseura 1897–1987. Teoksessa Achté, Kivalo, Kauttu, Lahti, Vuoripalo, Yhdeksän vuosikymmentä mielenterveystyötä. Suomen Mielenterveysseura, Helsinki 1989, 42–117.

Lintonen, Raimo, Muutos ja jatkuvuus suomalaisessa järjestöelämässä. Teoksessa Achté, Kivalo, Kauttu, Lahti, Vuoripalo, Yhdeksän vuosikymmentä mielenterveystyötä. Suomen Mielenterveysseura, Helsinki 1989, 24–41.

Niemi, Timo, Hermolääkäristä mielenterveyslinjaksi. Teoksessa Kukkonen (toim.), Läpivalaisusta läpikotaiseksi. YTHS, Helsinki 1992, 164–176.

Nurmela, Juho & Parjo, Lea & Ylitalo, Marko, Suuri muutto tietoyhteiskuntaan – Tieto- ja viestintätekniikan käytön yleistymisen vuosina 1996–2002, Tilastokeskus, katsauksia 2002:4. Helsinki 2002.

Ojanen, Markku, Auttajaksi oppiminen – psykologia minuuden tulkkina. Teoksessa Eskola & Kurki (toim.), Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Vastapaino, Tampere 2001, 95–110.

Pahkinen, Tuula, Opiskelijoiden psyykkinen oirehdinta vuosina 1987–1997. YTHS, Helsinki 1998.

Pakkanen, Päivi & Uusijärvi, Alli, Opiskelijoiden yhteisö- ja ryhmäasumiskokeilu. Seurantatutkimuksen loppuraportti 1990. Suomen ylioppilaskuntien liitto 1990.

Pylkkänen, Kari, Tuberkuloosin vastustamisesta kohdennettuun mielenterveys-palvelujärjestelmään. Teoksessa Pylkkänen & Kukkonen (toim.), 30 vuotta opiskelijoiden mielenterveystyötä. YTHS, Helsinki 1999, 7–12.

Pääkkönen, Kati & Sairanen, Lilli, Vapaaehtoisten akateemisten vertaistukipäivystäjien motiivit ja tuen tarve Ätäkässä ja Nyyti ry:ssä. Pro gradu -työ. Joensuun yliopiston psykologian laitos 2003.

Saarela, Pekka, Nuorisobarometri 2000. Selvitys 15–29-vuotiaiden suomalaisten nuorten asenteista. Nuorisosaian neuvottelukunta, Helsinki 2000.

Saari, Salli, Mielenterveyden kehittyminen eri opiskelumuodoilla ja opintosuunnilla kolmen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. YTHS, Helsinki 1981.

Saari, Salli, Tuettu yhteisöasuminen ehkäisevän mielenterveystyön muotona, Yliopistopaino, Helsinki 1990.

Saari, Salli, Kolmekymmentä vuotta ehkäisevää mielenterveystyötä. Teoksessa Pylkkänen, Kukkonen (toim.), 30 vuotta opiskelijoiden mielenterveystyötä. YTHS, Helsinki 1999, 61–72.

Siisiäinen, Martti, Näkökulmia sosiaalialan vapaaehtoisen organisoitumisen tutkimiseen. Teoksessa Matthies (toim.), Valtion varjossa. Katsaus epävirallisen sektorin tutkimiseen. Sosiaaliturvan Keskusliitto, Helsinki 1991, 118–130.

Vuorinen, Marja & Liskola, Pirkko & Varanka, Marjatta, Fountain House – psykososiaalisen kuntoutuksen malli. Teoksessa Fountain House. Mielenterveyskuntoutujien klubitalo. Vajaakuntoisten työllistämisen edistämissäätiö, Helsinki 1995, 8–13.

Liite 1.

*Apua.infon sisällöstä vastaavat ja verkkopalveluja tuottavat tahot.
(lähde: <http://www.apua.info/info.html#org> 2.3.2005)*

A-kliniikkasäätiö Päihdealan hoitoa, koulutusta ja tiedotusta tarjoava säätiö, jonka päämääränä on vähentää päihde ja riippuvuus haittoja ja auttaa ongelmista kärsiviä ja heidän omaisiaan. päämääränä päihde ja riippuvuushaittojen vähentäminen sekä ongelmista kärsivien ja heidän läheistensä auttaminen ja aseman parantamiseksi.

ContraAI Clinics Yksityinen Novalco Oy:n lääketieteellinen hoitoyksikkö, joka on erikoistunut alkoholin liikakäytön ja riippuvuussairauksien hoitoon.

Elämäntapaliitto Yhteistoiminta- ja kansalaisjärjestö, joka edistää terveyttä ja sosiaalista turvallisuutta päihdehaittoja ehkäisemällä. Paikallistoimintaa, kursseja ja palvelutuotantoa tilaajan toiveiden mukaisesti..

Ensi- ja turvakotien liitto Liiton tarkoituksena on turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta ja perhettä sekä ehkäistä perheväkivaltaa.

Folkhälsan Målsättningen för Folkhälsan, en svenskspråkig social- och hälsovårdsorganisation, är att finnas till hands för finlandssvenskarna i livets alla skeden.

Kehitysvammaliitto Toiminnan tavoite on vammaisen ihmisen hyvä arki. Tutkimusta, koulutus- ja kehittämistoimintaa, tiedotusta ja materiaalituoantaa. Uusien toimintatapojen, tuotteiden ja palveluiden kehittämistä yhdessä asiakkaiden kanssa.

Kirkon perheasian toimisto Kirkon tekemän perhetyön tavoitteena on myötäeläminen perheiden iloissa ja suruissa. Perhetyötä tehdään tukemalla toimivaa parisuhdetta ja tarjoamalla apua parisuhteen ja perhe-elämän ongelmissa.

Kuntoutussäätiö Monipuolinen kuntoutuksen asiantuntija- ja kehittämiskeskus. Moniammatillisia kuntoutuspalveluja, monitieteistä tutkimusta, kehittämis- ja arviointiprojekteja sekä koulutusta.

Lastensuojelun Keskusliitto Lapsen puolestapuhuja, yhteiskunnallinen vaikuttaja, voimien kokoaja ja alan vastuullinen kehittäjä.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto Kaikille avoin kansalaisjärjestö, joka edistää lapsen ja lapsiperheen hyvinvointia, lisää lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuo lapsen näkökulmaa päätöksentekoon.

Mielenterveyden Keskusliitto Mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien etu- ja palvelujärjestö, jonka tavoitteina ovat ihmisarvoinen elämä jokaiselle sekä hyvä hoito ja kuntoutus niitä tarvitseville.

Nyyti Opiskelijoiden oma mielen hyvinvointia edistävä yhteisö. Tehtävänä on kehittää ja tuottaa mielen hyvinvointia edistäviä palveluita opiskelijoille ja opiskelijayhteisöille.

Pelastakaa Lapset Pelastakaa Lapset tekee työtä lasta arvostavan, lasta huomioivan, lasta kuulevan, lapsilta oppivan, lapsille toivoa antavan sekä lapsille mahdollisuuksia antavan maailman puolesta.

Päihdelinkki Suomen laajin suurelle yleisölle tarkoitettu nettipalvelu päihteistä ja riippuvuuksista, jota ylläpitää A-klinikkasäätiö.

Sininauhaliitto Kristillisten päihdejärjestöjen keskusliitto, johon kuuluu 85 jäsenyhteisöä. Tekee työtä päihdeongelmaisten, huumeriippuvaisten, asunnottomien ja vankien parissa. Lisäksi ehkäisevää työtä lasten, nuorten ja perheiden parissa. Toimintaan kuuluu myös päiväkeskuksia, asumisyksiköitä, hoitokoteja ja kuntouttavaa toimintaa.

Stakes Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva asiantuntijakeskus, jonka ydintoimintoja ovat tutkimus, kehittäminen ja tietovarannot.

Suomen Mielenterveysseura Maailman vanhin vapaaehtoinen mielenterveysjärjestö tukee ja kehittää vapaaehtoista kansalaistoimintaa, kehittää uusia mielenterveystyön sisältöjä ja malleja, tarjoaa tukea, kriisiapua ja kuntoutusta elämän eri tilanteisiin.

Suomen Punainen Risti SPR:n tavoitteena on löytää kipeimmin tukea ja apua tarvitsevat ihmiset ja auttaa heitä selviytymään pahimman yli.

Tukinet – kriisikeskus netissä Verkkokriisikeskus Tukinet keskittyy ihmisen auttamiseen arjen ongelmien keskellä, kokemusten jakamiseen ja tuen löytymiseen sitä tarvitseville. Palvelusta vastaavat Tukinet-kriisikeskukset, joiden palvelut ovat maksuttomia.

Väestöliitto Toiminta-ajatuksena on tuottaa yksityisille ihmisille ja yhteisöille palveluja ja tutkimuksia sekä tehdä esityksiä, jotka edistävät perheille ja lapsille suotuisan, väestöllisesti tasapainoisen yhteiskunnan kehitystä.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS on opiskelijan terveyden asiantuntija, joka vastaa yliopistojen ja tiede- ja taidekorkeakoulujen opiskelijoiden terveydenhuollosta.

Åbolands mentalvårdscentral Kompass-projektet utvecklar nya samarbetsområden, arbetsmetoder och ny kunskap, överbygger de gamla "kulturella" gränserna mellan organisationer och medborgare.

Liite 2.

Nyyti ry:n hallitukset ja työntekijät vuosina 1984–2004

Hallitus 22.11.1984–1985

Aro, Antti (pj.)
Honkanen, Henry
Hyyryläinen, Virpi
Karinkanta, Anne
Kuivasniemi, Erkki
Kukkavuori, Kimmo
Soikkeli, Markku
Tarkiainen, Leena (vpj.)

Hallitus 1986

Aro, Antti (pj.)
Honkanen, Henry (vpj.)
Kaijomaa, Helena
Karinkanta, Anne
Kuivasniemi, Erkki
Kukkavuori, Kimmo
Linna, Jukka
Valve, Liisa

Hallitus 1987

Aro, Antti (pj.)
Helsti, Sisko
Honkanen, Henry
Kahiluoto, Tarja
Kuivasniemi, Erkki (vpj.)
Porra, Riikka
Raudasoja, Aira
Riste, Janne
Saukkonen, Paula

Hallitus 1988

Mäkeläinen, Suvi-Maaria (pj.)
Fallenius, Sirkku (vpj.)
Harjumaaskola, Anu
Helsti, Sisko
Hukkanen, Tiina
Kaijomaa, Helena
Koskinen, Päivi
Louvo, Tuula
Nykänen, Lea
Sihvo, Sinikka

Hallitus 1989

Mäkeläinen, Suvi-Maaria (pj.)
Ahde, Terhi
Aro, Antti
Fallenius, Sirkku (vpj.)
Hukkanen, Tiina
Huttunen, Anne
Koskela, Päivi
Sihvo, Sinikka
Tiihonen, Arto
Toivanen, Riikka

Hallitus 1990

Fallenius, Sirkku (pj.)
Härkönen, Taina
Kaasalainen, Maleena
Kangasmaa, Jukka
Koskela, Päivi
Monto, Riitta
Nuoranne, Riikka
Piippo, Anja
Saari, Salli (vpj.)
Sundblom, Markus
Toivanen, Riikka
Wartiovaara, Katarina

Hallitus 1991

Kähkönen, Tuula (pj.)
Hautakangas, Marjukka
Kangasmaa, Jukka (vpj.)
Nukarinen, Johanna
Pajari, Auni
Uusi-Simola, Mari
Vikström, Karin
Wartiovaara, Katarina
Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1992

Kähkönen, Tuula (pj.)
Helenius, Eeva
Nukarinen, Johanna
Pajari, Auni
Pöyhönen, Virpi
Suila, Marjukka
Uusi-Simola, Mari (vpj.)
Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1993

Helenius, Eeva (pj.)
Frisk, Tarja
Huomo, Minna
Kettunen, Kati
Noschis, Anne (vpj.)
Nukarinen, Johanna
Sääski, Juha
Vankka, Jouko
Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1994

Helenius, Eeva (pj.)
 Bergholm, Toni
 Erkkilä, Eeva
 Karhu, Ulla-Mari
 Kettunen, Kati (vpj.)
 Mononen, Sari
 Nurmento, Riikka
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1995

Helenius, Eeva (pj. 31.8. asti)
 Ahonen, Mia (varajäsen)
 Bergholm, Toni
 Erkkilä, Eeva
 Kettunen, Kati (vpj. 30.4. asti)
 Laukkanen, Antti
 Mattila, Ulla (vpj. 1.5.–31.8.
 pj. 1.9. alkaen)
 Mononen, Antti
 Narbrough, Katariina
 Peura, Pia
 Puhakka, Taina
 Sutinen, Sari

Hallitus 1996

Laukkanen, Antti (pj.)
 Ahonen, Mia
 Erkkilä, Eeva
 Erkkola, Taavi
 Kärkkäinen, Kati
 Lampinen, Jukka
 Mattila, Ulla (vpj.)
 Muukkonen, Marita
 Nykänen, Hannele
 Peura, Pia (varajäsen)
 Seppälä, Mari (varajäsen)
 Sutinen, Sari
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1997

Kärkkäinen, Kati (pj.)
 Hult, Heini
 Huotari, Hilikka
 Hämäläinen, Milla
 Lampinen, Jukka
 Mantere, Saku (vpj.)
 Muukkonen, Marita
 (varajäsen)
 Nykänen, Hannele
 Seppälä, Mari (varajäsen)
 Säilä, Anu (varajäsen)
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1998

Mantere, Saku (pj.)
 Aro, Essi (varajäsen)
 Eerikäinen, Kirsi
 Hämäläinen, Milla
 Kauppinen, Eila
 Kettunen, Henna
 Lindfors, Janne
 Muukkonen, Marita
 Mäkelä, Jukka (varajäsen)
 Pylkkänen, Terhi
 Saariluoma, Lauri (vpj.)
 Säilä, Anu (varajäsen)
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 1999

Saariluoma, Lauri (pj.)
 Aaltonen, Anni (varajäsen)
 Davidsainen, Tiina
 Eerikäinen, Kirsi
 Harju, Outi
 Kauppinen, Eila
 Kettunen, Henna
 Lindfors, Janne (vpj.)
 Vuori, Tero (varajäsen)
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 2000

Saariluoma, Lauri (pj.)
 Apiola, Irina (varajäsen)
 Hägglund, Hanna (varajäsen)
 Lindblom, Maria (varajäsen)
 Nyholm, Sari
 Pisilä, Outi
 Rahikainen, Piia (vpj.)
 Saaristo, Miia (varajäsen)
 Vuori, Tero
 Vuorto, Johanna
 Väänänen, Kaisa
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 2001

Korkeaoja, Lauri (pj.)
 Apiola, Irina (varajäsen)
 Honkasalo, Veronika
 Kakkonen, Minna (varajäsen)
 Kärkkäinen, Matilda
 Manner, Taru (vpj.)
 Nyholm, Sari
 Owren-Lindholm, Marina
 Pisilä, Outi
 Sallinen, Pasi
 Vesala, Laura
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 2002

Manner, Taru (pj.)
 Hassinen, Katriina
 Hurskainen, Jonna
 Härkönen, Henna
 Kuokkanen, Kanerva
 Maalismaa, Saara (varajäsen)
 Nyholm, Sari
 Noronen, Asmo (vpj.)
 Sallinen, Pasi (varajäsen)
 Sarnola, Anna (varajäsen)
 Wahlström, Emilia
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 2003

Granholm, Camilla (pj.)
 Hurskainen, Jonna
 (varajäsen)
 Härkönen, Hanna (vpj.)
 Laes, Tuulikki
 Lahtinen, Anniina
 Laitinen, Hilka
 Maalismaa, Saara (varajäsen)
 Manner, Taru
 Moström, Anna
 Paunola, Greta
 Wahlström, Emilia
 (varajäsen)
 Yli-Pohja, Lauri

Hallitus 2004

Granholm, Camilla (pj.)
 Falkenbach, Heidi (varajäsen)
 Heinsalo, Riitta (varajäsen)
 Kantojärvi, Piritta (vpj.)
 Koivisto, Hanna-Reeta
 (varajäsen)
 Kyrölahti, Jenni
 Laes, Tuulikki
 Mikkonen, Juha
 Moström, Anna
 Ruoho, Elina
 Virtanen, Antti
 Yli-Pohja, Lauri
 Ylipekka, Mikko

*Nyyti ry:n yhdistyksen puheenjohtajat ja
varapuheenjohtajat 1987–2004*

	puheenjohtaja	varapuheenjohtaja
1987	Aku Kopakkala	Erkki Kuivasniemi
1988	Henry Honkanen	Riitta Eklund
1989	Henry Honkanen	Helena Kaijonmaa
1990	Henry Honkanen	Antti Aro
1991	Salli Saari	Antti Aro
1992	Salli Saari	Antti Aro
1993	Salli Saari	Tarja Haavisto
1994	Salli Saari	Anne Noschis
1995	Salli Saari	Anne Noschis
1996	Salli Saari	Auli Orbinski
1997	Salli Saari	Ari Väisänen
1998	Salli Saari	Kati Kärkkäinen
1999	Salli Saari	Kati Kärkkäinen
2000	Salli Saari	Kati Kärkkäinen
2001	Salli Saari	Kati Kärkkäinen
2002	Salli Saari	Kati Kärkkäinen
2003	Salli Saari	Kati Kärkkäinen
2004	Salli Saari	Kati Kärkkäinen

Nyyti ry:n työntekijät ja harjoittelijat

Toiminnanjohtajat

Riitta Eklund (*puolipäiväinen*)

1.1.1987–30.09.1987

Pekka Hyytiäinen

1.10.1987–31.10.1989

Suvi-Maaria Mäkeläinen

1.11.1989–15.3.1990

Riikka Toivanen

16.3.1990–10.8.1990

Auli Orbinski

6.8.1990–30.4.1995

Kati Kettunen

1.5.1995–14.1.2000

Terhi Pylkkänen (*äitiysloman sijainen*)

1.6.1999–31.12.1999

Riikka Pennanen

15.1.2000–30.6.2000

Outi Kurppa

1.7.2000–31.7.2001

Helena Partinen

1.8.2001–

Muut työntekijät ja harjoittelijat

Aarikka, Leena

siivooja

Ahonen, Karoliina

harjoittelija

Glad, Jenni

atk-suunnittelija

Hakala, Miia

harjoittelija

Harjumaaskola Anu

projektisihteeri

Helenius, Eeva

projektisuunnittelija/-päällikkö

Honkanen, Niina

harjoittelija

Ilolakso, Antti

suunnittelija

Karjalahti, Noora

toimistoassistentti

Katajainen, Ninna

harjoittelija

Kerokoski, Miia

harjoittelija

Korelin, Päivi

toimistoassistentti

Korhonen, Mikko

atk-suunnittelija

Koskinen, Iris

projektisuunnittelija

Kuivasniemi, Erkki

projektisihteeri

Kukkasjärvi, Satu

tukikeskus-/ projektisuunnittelija

Kuvaja, Johanna

projektiassistentti

Lahti-Mononen, Taina

atk-suunnittelija

Larjo, Paula

projektiassistentti

Lavonen, Sanna

harjoittelija

Liira, Taru

projektisuunnittelija

Mujunen, Mauri

harjoittelija

Mustonen, Niina

suunnittelija

Myllynen, Sari

harjoittelija

Mäki-Tarkka, Jouko

projektisuunnittelija

Nikolainen, Paula

harjoittelija

Oksanen, Eeva

tukikeskusassistentti

Pennanen, Riikka

tukikeskussuunnittelija

Pesonen, Pia

projektisuunnittelija

Pätälä, Kai

projektisuunnittelija

Pönkänen, Sami

atk-suunnittelija

Pönni, Tiina

harjoittelija

Rajamäki, Saiju

suunnittelija

Rantanen, Katja

harjoittelija

Romunen, Sari

projektiuunnittelija / suunnittelija

Saarinen, Marjo

toimistosiheteeri

Salomaa, Seppo

yhteisötyöntekijä

Sollo, Marja

työharjoittelija

Suomilammi, Hannele

toimistosiheteeri

Tiihonen, Tanja

harjoittelija

Tschokkinen, Salla

tukikeskus-/ projektisuunnittelija

Tuominen, Ilona

toimistosiheteeri

Viljamaa, Hannu

vapaaehtoinen avustaja

Virtanen, Hanna

harjoittelija

Väisänen, Päivi

suunnittelija

Väärälä, Ville

projektisuunnittelija

Väätäinen, Markku

yhteisötyöntekijä

Nyyti 20 vuotta

Yhteisöasumisesta Virtuaaliolkapäähän

Antti Iloakso

Nyyti ry - opiskelijoiden tukikeskus

ISBN 951-98648-6-5

9 78 9519 864860